תשורה

משמחת הנישואין של

נחום הלוי ושרה שיחיו **לאבקאווסקי**

יום הבהיר כ"ח סיון ה'תשפ"ד

ב"ה

פתח דבר

לזכרון טוב, יום כלולת צאצאינו החתן התמים **נחום הלוי שי'** עם ב"ג הכלה מ' **שרה תי'**, הננו בזה לכבד את כל הנוטלים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק – מיוסד על ההנהגה בעת שמחת הנישואין של כ"ק אדמו"ר – בתשורה המוסגרת בזה.

*

התשורה כוללת:

א) **שער המשפחה** – מכתבי כ"ק אדמו"ר לזקני החתן וזקני הכלה.

ב) **כתבי יד קודש.**

ג) **שער ההגהות** – (א) לקו"ש ח"א שיחה לפ' תולדות; (ב) לקו"ש ח"ב שיחה לפ' תבוא; (ג) לקו"ש חט"ו כ"ף מרחשון (חלקי); (ד) לקו"ש חט"ז וארא ד (חלקי); (ה) מענה לשאלות המניחים בשיחת ש"פ וארא תשכ"ז; (ו) מכתב כללי ראש חודש ניסן תש"מ.

ד) **שער היחידות** – כמה יחידויות לר' ישראל צבי הלוי הבר ע"ה ובני משפחתו.

ה) **יומן סוכות תשמ"ח** – נכתב ע"י ר' ישראל צבי הלוי הבר ע"ה.

ו) **מכתבים באנגלית.**

יצויין שרוב החומר בתשורה זו מתפרסם בזה **לראשונה.**

*

ויהי רצון, שתיכף ומיד "ישמע . . קול ששון וקול שמחה" האמתי, כאשר "נזכה זעהן זיך מיטן רבי'ן", בהתגלות כ"ק אדמו"ר, תיכף ומיד ממש!

משפחת לאבקאווסקי **משפחת קסלמן**

יום הבהיר כ"ח סיון ה'תשפ"ד

לונדון, אנגליא

התשורה שחולקה בעת חתונת כ"ק אדמו"ר

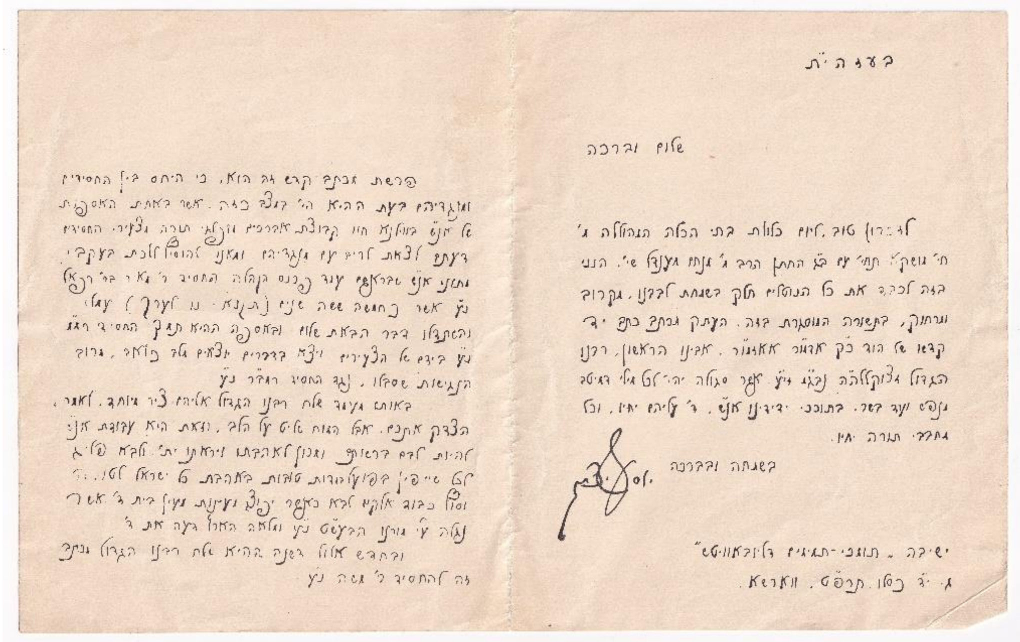

בעזה"ת

שלום וברכה

לזכרון טוב, ליום כלולת בתי הכלה המהוללה מ' חי' מושקא תחי' עם בן החתן הרב מ' מנחם מענדל שי'. הנני בזה לכבד את כל המשתתפים חלק בשמחת לבבנו, מקרוב ומרחוק, בתשורה המוסגרת בזה. העתק מכתב כתב יד קדשו של הוד כ"ק אדמו"ר אאזמו"ר, אבינו הראשון, רבנו הגדול זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. אשר סגולה יהי' [illegible] נפש ועד בשר. בתוככי ידידינו אנ"ש, ה' עליהם יחיו, וכל מחבבי תורה יחיו.

בשמחה וברכה
יוסף יצחק

ישיבה "תומכי-תמימים ליובאוויטש"
ג' י"ד כסלו. תרפ"ט. ווארשא.

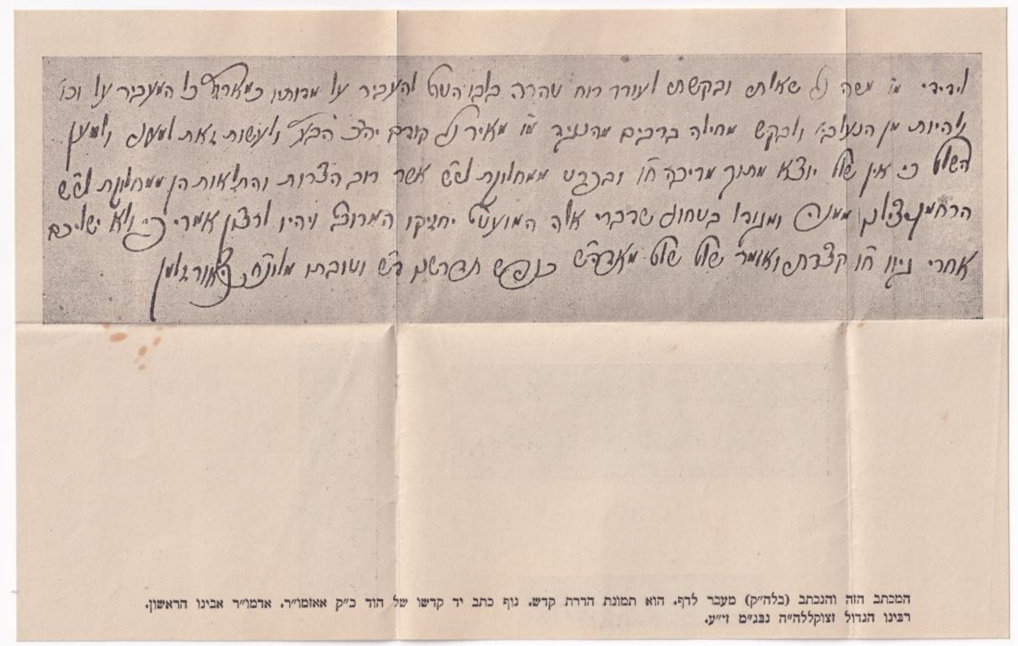

המכתב הזה והנכתב (בלה"ק) מעבר לדף, הוא תמונת הדרת קדש. גוף כתב יד קדשו של הוד כ"ק אאזמו"ר. אדמו"ר אבינו הראשון. רבינו הגדול זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

שער המשפחה

מכתב לחתונת זקני החתן הרב שניאור זלמן הלוי ומרת שרה לאבקאווסקי

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פּארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, כח' מנ"א תשכ"ט
ברוקלין

האברך הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' שניאור זלמן שי' הלוי
זב"נ תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן
חתונתם ליום יט' אלול הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת
מזל טוב מזל טוב ושתהי' בשעה טובה
ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי
עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם
מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
החסידות.

בברכה מזל טוב
מזל טוב

מכתב לחתונת זקני הכלה הרב אליעזר ומרת חנה קסלמן

קסלמן– ליבערזאוו– לונדון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, יד' שבט ה'תש"מ
ברוקלין, נ.י.

האברך הוו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה' אליעזר שי'
וב"ג תי'

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעות זמן חתונתם ליום ט' אדר הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל טוב ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

בברכת מזל טוב
מזל טוב

מכתב לאבי זקנתו של הכלה אודות הצעת שידוכין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פּאַרקוויי
ברוקלין נ. י.

ב"ה, י"ב אייר תשי"ג
ברוקלין.

האברך הוו"ח אי"א נו"נ כו'
מו"ה שמואל מנחם מענדל שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב אשר סו"ס עלה בידו להשיג את הוויזה למדינת אנגליא, ושבוע זה נוסע לשם.

הנה יהי"ר מהשי"ת שתהי' נסיעתו בהצלחה בכלל ובענין השידוך שלו בפרט.

ובנוגע לזה ששואל חוות דעתי בזה. הנה צריך לדעת רצון המדוברת בזה. ואם ישר הדבר בעיני', הנה יהי"ר שתהי' בשעה טובה ומוצלחת ולבנין עדי עד בחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בברכה [signature]

מכתב לאם זקנתו של הכלה אודות הצעת שידוכין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

ב"ה. י"ב אייר תשי"ג
ברוקלין

מרת דאברושא תחי'

ברכה ושלום!

איך האב באקומען אייער בריף פון ט' אייר. אין וועלכען איר שרייבט מיר נאך אמאל וועגען דער פראגע וואס אייער פעטער הרב ר' בן ציון שי' האט מיר געשריבען.

היות איך האב נאר וואס באקומען א בריף אז האברך מר ליבערמאן האט באקומען א וויזא אויף ענגלאנד און די טעג וועט ער שוין זיין דארטען, וועט איר זיכער טרעפען זיך מיט עם. און וועט ארויסהאבען קלאהר אייער מיינונג אין דעם. און אויב איר וועט האבען א המשכת הלב צו דעם, זאל השי"ת געבען, עס זאל זיין א גוטער גליקליכער שעה, ולבנין עדי עד. א אידישע חסידישע הויז.

ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון הק' פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וועל איך מזכיר זיין אייך און אויך די אלע וועלכע איר שרייבט אין אייער בריף, יעדערען צו וואס ער באדארף.

עס וואונדערט מיך, וואס איר שרייבט גארניט וועגען אייער לערנען און אייער השפעה אויף אייערע באקאנטע צו מקרב זיין זיי צו אידישקייט בכלל און צו חסידות בפרט. און זיכער וועט איר שרייבען וועגען דעם בא דער נאהענטער געלעגענהייט.

בברכה [signature]

מכתב לאם זקנתו של הכלה ברכה לשידוכין

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

ב"ה. כ"ח אייר תשי"ג
ברוקלין.

מרת דאָברושא תחי'

ברכה ושלום!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון כ"א אייר, אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם סדר פון אייער ארבעט, לערנען מיט קינדער. און עס איז זייער נויטיג צו איינפלאנצען אין זיי יראת שמים און ליבשאפט צו אידישקייט און תורה ומצות, און השי"ת זאָל אייך געבען אין דעם הצלחה. און דורך דעם אויך הצלחה אין אייערע ענינים הפרטים.

און וועגען דעם עיקר וואָס איר שרייבט, וועגען אייער החלטה וועגען דעם שידוך מיט הרה"ח שמואל מ"מ שי' ליבעראָוו, זאָל השי"ת מצליח זיין אז עס זאָל זיין בשעה טובה ומוצלחת ולבנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה מוארים בתורת החסידות. ובברכת מזל טוב צו אייער מוטער תחי'.

בברכה להצלחה ולבשו"ט

[signature]

בייגעלייגט איז דאָ א בראָשור,
וואָס זיכער וועט איר אויסניצען
אין אייער השפעה אויף די תלמידים.

מכתב לאם זקנתו של הכלה ברכה לקביעת זמן חתונתם

פוטערפאס= לונדון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין נ. י.

ב"ה,
חג גאולת רבינו אדמו"ר האמצעי
יו"ד כסלו, תשי"ד.
ברוקלין, נ.י.

מרת דאברושא תחי'

ברכה ושלום!

במענה על הודעתה מקביעות יום החתונה שלה עם ב"ג שי' ליום א' ט"ו כסלו הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל טוב, ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ובבנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

בברכת מזל טוב מזל טוב
לה ולאמה תחי'

ליבערא=ווּ לונדון
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.

HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פּאַרקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ה' סיון תשי"ד
ברוקלין

הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר שמואל מנחם מענדל שי' שו"ב

שלום וברכה!

נהניתי לקבל מכתבו מר"ח סיון והקודם, בו כותב אודות פעולותיו בין השו"בים, אשר מתקדמים הם לאט לאט לתורת החסידות הדרכותי' ומנהגי', ובודאי כשימשיך בזה בדרכי נועם ובדרכי שלום, שהם הם דרכי התורה, יצליח בזה עוד יותר.

והי"ה למה שכותב אודות ההתועדות. ומהנכון לקרות בהשיחות באסיפת אגודת נשי ובנות חב"ד. והנה אף שקריאת ספרים החיצונים מקלקלת ומזקת כו' וכו', אבל ידוע, שבכלל, צריך ללכת מן הקל אל הכבד. ובפרט בהנוגע לתעמולה בין הנשים. וכמשארז"ל בזה ג"כ בהנוגע למתן תורה, והובא בפירוש רש"י במקומו: כה תאמר לבית יעקב, אשר להנשים צריכה להיות אמירה רכה, וכן בהנוגע להנ"ל צריכה להיות ההדגשה יותר בההוספה בועשה טוב, היינו קריאת שיחות כו' וכו', שאז במשך הזמן יקויים הפסק דין דמעט אור דוחה הרבה חשך ממילא, ועאכו"כ-הרבה אור. מובן, שאין כוונתי בזה שיתן הסכם ע"ז שיקראו הנ"ל בספרים החיצונים, אלא, שלע"ע, תהי' ההדגשה בהענין דועשה טוב.

בעת רצון הנה אזכיר את כל אלו שכותב שמותיהם בהיותי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. והשי"ת יצליחם שילכו מחיל אל חיל.

כותב שלומד תניא לפני בחורים צעירים, ובטח בהזדמנות הבאה יודיע אם הם מבני ישיבה, או שמבחוץ עדיין. והשי"ת יצליחו בכל הנ"ל.

ולקראת חג השבועות זמן מתן תורתנו וקבלתה, הבעל"ט, הנני בזה להביע ברכתי, בנוסח כ"ק מו"ח אדמו"ר, לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

בברכה

שו"ב

והקודם

ליבעראוי= לונדון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פּאַרקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה. כ' אדר תשט"ו
ברוקלין

הרה"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה"ר שמואל מנחם מענדל שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום א' כי תשא את ראש, בו כותב אודות ההתועדות דיום גאולתנו ופדות נפשנו הוא י"ט כסלו, ושל יום ההילולא י"ד שבט, ת"ח על העבר, ובטח גם על להבא ינהג במנהג טוב זה. וכל המפרש בכגון דא הרי"ז משובח.

במה שכותב אודות שיעורים הנלמדים ברבים, הנה בטח יש בזה ג"כ שיעור בהלכות הצריכות בחיי-היום יומים, אשר גודל הכרח ידיעות אלו אין צריכים ראי'. והלואי הי' כל אחד מנצל השפעתו להנהיג לימוד זה בכל מקום שידו מגעת. וכמ"ש את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם.

נהניתי ממה שהסיתי תחי' נסעה להנפש ולהבריא. ויהי"ר מהשי"ת שיהי' בהצלחה ותהי' רפואתה שלימה.

והשי"ת ימלא ימי הריון זוגתו תחי' כשורה ובנקל ותלד זחו"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה לבשו"ט

נ.ב.
מוסג"פ מה שהו"ל בזמן האחרון, ובטח יזכה בתוכנו את הרבים.

ולבשו"ט חתי"ק

מכתב לאבי זקנו של הכלה הרב זאב קסלמן

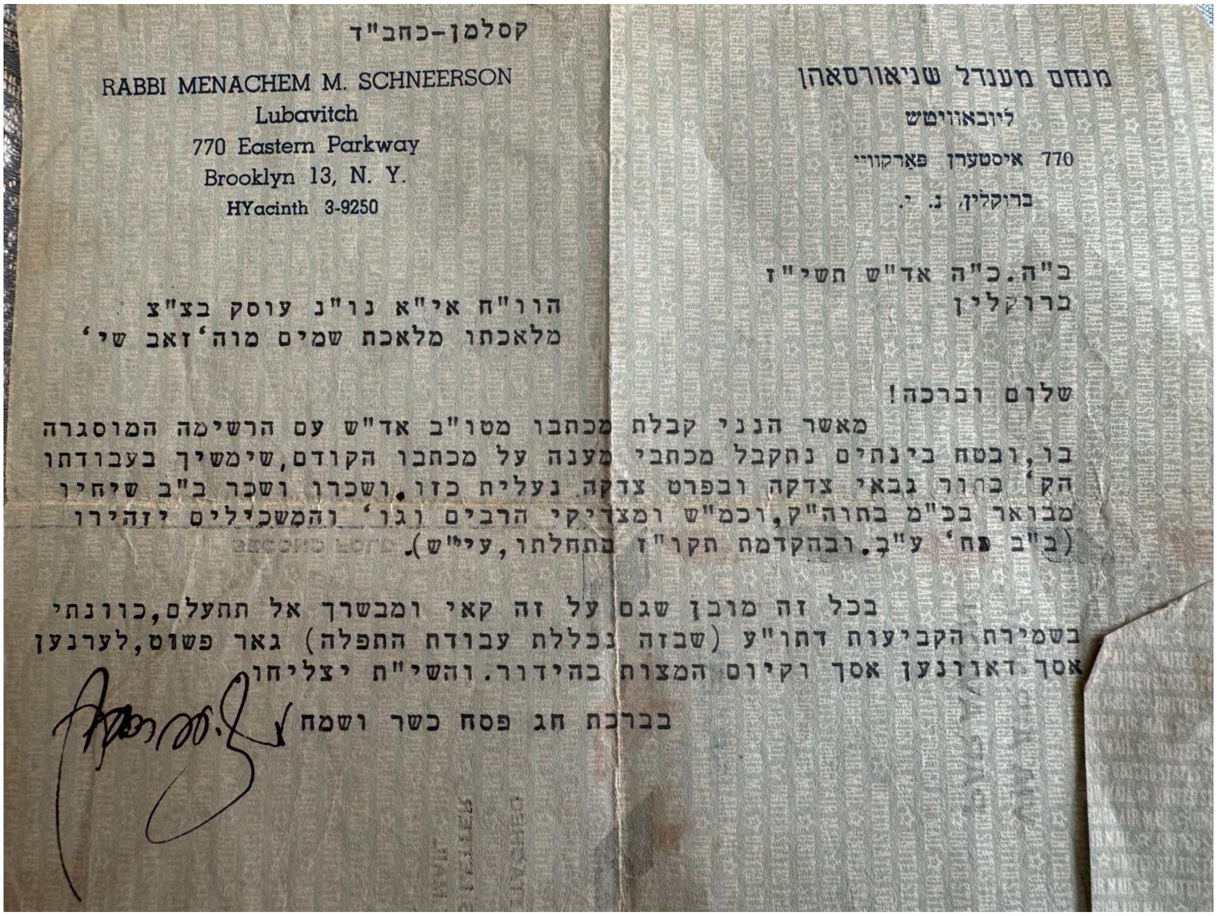

קסלמן-כחב"ד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פּאַרקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה. כ"ה אד"ש תשי"ז
ברוקלין

הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מלאכתו מלאכת שמים מוה' זאב שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מטו"ב אד"ש עם הרשימה המוסגרה בו, ובטח בינתים נתקבל מכתבי מענה על מכתבו הקודם, שימשיך בעבודתו הק' בתור גבאי צדקה ובפרט צדקה נעלית כזו. ושכרו ושכר ב"ב שיחיו מבואר בכ"מ בתוה"ק, וכמ"ש ומצדיקי הרבים וגו' והמשכילים יזהירו (ב"ב פח' ע"ב. ובהקדמת תקו"ז בתחלתו, עיי"ש).

בכל זה מובן שגם על זה קאי ומבשרך אל תתעלם, כוונתי בשמירת הקביעות דתו"ע (שבזה נכללת עבודת התפלה) גאר פשוט, לערנען אסך דאווענען אסך וקיום המצות בהידור. והשי"ת יצליחו

בברכת חג פסח כשר ושמח

כתבי יד קודש

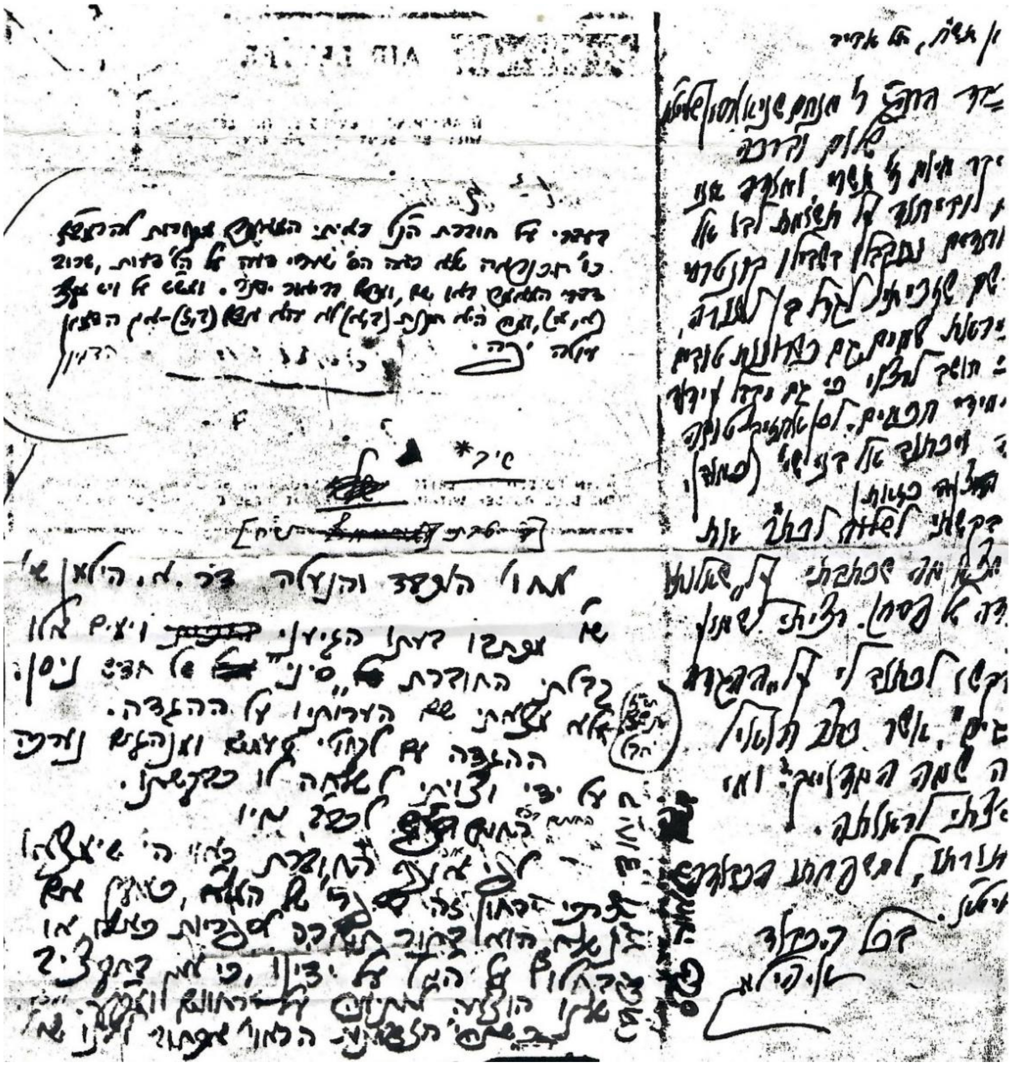

מחוי הנכבד והנעלה ד״ר א. הילמן שי׳

שלום וברכה!

מכתבו בעתו הגיעני וימים אלו קבלתי החוברת ״סיני״ של חדש ניסן תש״ז אבל לא מצאתי שם הערותיו על ההגדה.

ההגדה עם לקוטי טעמים ומנהגים נערכה על ידי וצויתי לשלחה לו כבקשתו.

החותם בפ״ש לכב״ב יחיו.

לפי אופי החוברת ראוי הי׳ שימצאו כרכי ירחון זה בספריי׳ של המל״ח, כמובן אם נשלח הוא בתור תשורה לספריות כאלו או בחלוף על היו״ל על ידינו, כי אין בתקציב שלנו הוצאה לחתימה על ירחונים ומכ״ע.

כשתהיי׳ הזדמנות הראוי׳ אכתוב לבנו שי׳ ביחוד ולע״ע מטובו לפ״ש ושלום ביתו יחיו בשם המאוה כט״ס.

בעברי על חוברת הנ״ל ראיתי המאמר מקורות להרמב״ם כו׳. - וכנראה שלא ראה הס׳ שערי דעה על הל׳ דעות, שרוב דברי המאמר באו שם, ומהם בביאור יותר. ומש״ש על ויש מקצר (א, א), ומה היא תקנת (ב, א) לא יהא אדם (ב, ז) - אין הדמיון עולה יפה.

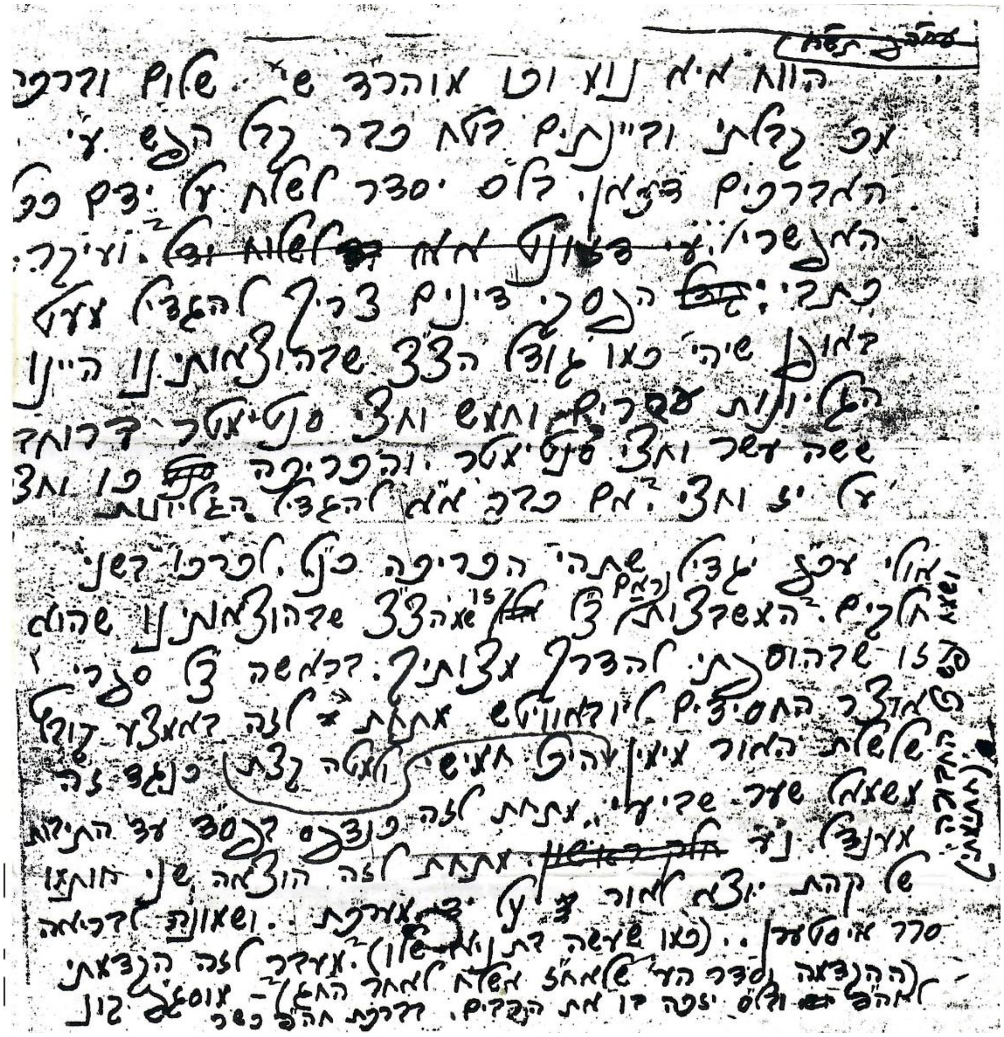

ב"ה, עחה"פ, תש"ח

הוו"ח אי"א נו"מ וכו' מוהר"ד שי' שלום וברכה!

מכ' קבלתי ובינתים בטח כבר קבל הפ"ש ע"י האברכים דכאן. בל"ס יסדר לשלח על ידם ככל האפשרי...

ועיקר כתבי: הפסקי דינים צריך להגדיל מעט באופן שיהי' כמו גודל הצ"צ שבהוצאותינו היינו הגליונות עשרים וחמש וחצי סנטימטר ברוחב ששה עשר וחצי סנטימטר. והכריכה כו וחצי על יז וחצי.

אם כבר א"א להגדיל הגליונות אולי עכ"פ יגדיל שתהי' הכריכה כנ"ל. לכרכו בשני חלקים.

המשבצות ראם צ"ל זו שמהצ"צ שבהוצאותינו שהיא זו שבהוספתי להדרך מצותיך.

בראשה צ"ל ספרי' אוצר החסידים ליובאוויטש מתחת לזה באמצע קובץ שלשלת האור מימין ולמטה קצת היכל חמישי כנגד זה משמאל שער שביעי. מתחת לזה כנדפס בפס"ד עד התיבות מענדל נ"ע. מתחת לזה הוצאה שני' חותמו של קה"ת יוצא לאור על ידי מערכת... ושמונה לבריאה 770 איסטערן... (כמו שעשה בתניא שלו).

מעבר לזה הקדמתי (ההקדמה וסדר הע' שלאח"ז אשלח לאחר החג).

-מוסג"פ קונ' לחה"פ ובל"ס יזכה בו את הרבים.

ברכת חה"פ כשר ושמח ופ"ש כל החבורה.

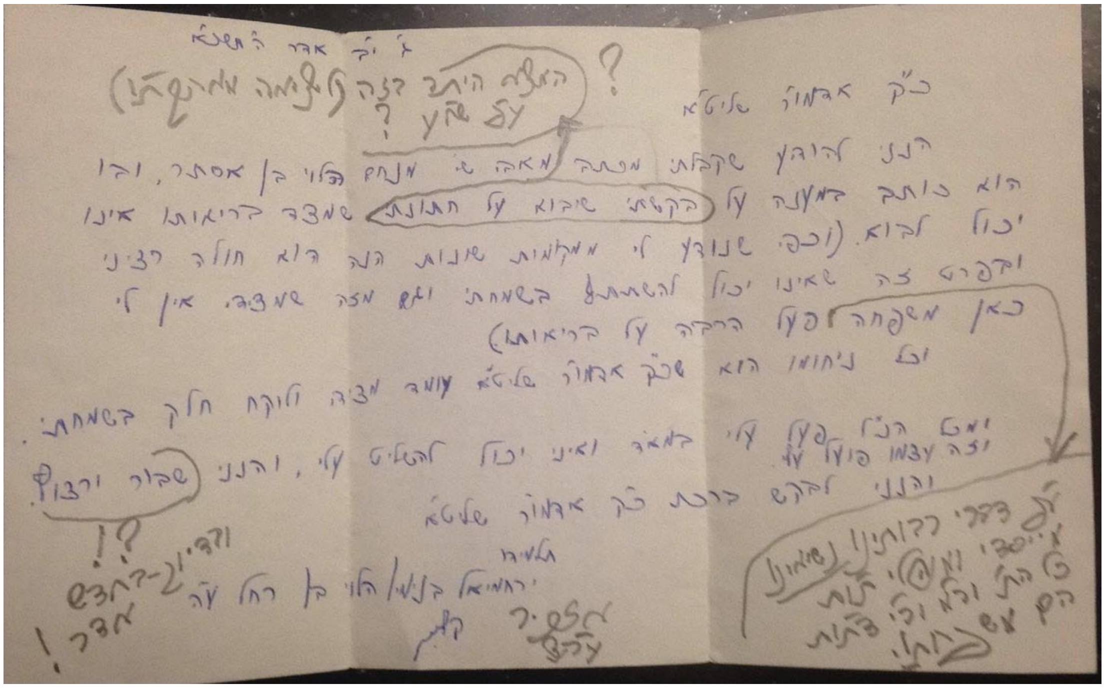

כ"ק אדמו"ר שליט"א

הנני להודיע שקבלתי מכתב מאחי ש' מנחם הלוי בן אסתר, והוא כותב במענה על בקשתי שיבוא על חתונתי שמצד בריאותו אינו יכול לבוא. (וכפי שנודע לי ממקומות שונות הנה הוא חולה רציני ובפרט זה שאינו יכול להשתתף בשמחתי וגם מצד שמצדי אין לי כאן משפחה פעל הרבה על בריאותו)

וכל ניחומו הוא שכ"ק אדמו"ר שליט"א עומד מצדו ולוקח חלק בשמחתי.

ומצד הנ"ל פעל עלי במאד ואיני יכול להשליט עלי, והנני שבור ורצוץ וזה עצמו פועל עלי.

והנני לבקש ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א

תלמידו

ירחמיאל בנימין הלוי בן רחל ע"ה

עיגל את המילים "בקשתי שיבוא על חתונתי", וכתב:

?

המצא היתר בזה (ליציאה מאהקת"ו) ע"פ שו"ע?

על המילים "שמצדי אין לי כאן משפחה" כתב:

ע"פ דברי רבותינו <u>נשיאינו</u> מייסדי ומנהלי תו"ת כל הת' ור"מ ור"י דתו"ת הם משפחתו.

עיגל את המילים "שבור ורצוץ", וכתב:

!?

ובדיוק – בחדש אדר!

בסוף המכתב כתב:

אזכיר עה"צ

[י"ד אלול, תשכ"ז]

מענה לר' נתן לימאן שכתב:

"בני מר אלימלך שי', הי' בחדש תמוז בארה"ק ת"ו, שנסע שם לביקור אחרי הנסים והנפלאות שעשה הקב"ה עם אחב"י. ובא בחזרה עם רושם אדיר ממה שראו עיניו וכו', וזה גרם אצלו תשוקה ורצון לחשוב רצינית אודות התיישבות והסתדרות בארה"ק ת"ו.

ובאמת, הנה כבר מזמן רב יש בנו – שנינו – הרגשה פנימית לעלות לאר"י . . הנני בעצמי חושב אי"ה לנסוע בשבוע הבא – עם זוג' תחי' לביקור לארה"ק ת"ו עד לאחר חודש תשרי הבע"ל, בערך. ובדעתי אי"ה להתענין שם בהמצב על אתר, וגם לבד הצעה הנ"ל, לראות ולהכיר שם המצב המסחרי בכלל, ובפרט עפ"י הוראת מכמה מידידי הסוחרים מכאן – בנוגע למסחר בשם וגם בנוגע להתיישבות בארץ.

ובזה אנו רוצים מאד לשמוע חוו"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א, איך כ"ק מעריך התכנית של בני שי', ומהו השקפת כ"ק בקשר לכל הנ"ל, הן בנוגע ההסתדרות בעסק והן בנוגע ההתיישבות שם".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מהעתקה):

[1] על מה שכתב ע"ד "ביקור לארה"ק ת"ו", כתב:

בארה"ק ת"ו – לחלק לצדקה (כולל – כמובן ופשוט למבצע תפלין)

[2] על מה שכתב "הן בנוגע ההסתדרות בעסק", כתב:

[בעסק] **שם, כיון שהם נמצאים בקאנאדא – יש להתענין רק בעסק שיתנהל (בעיקר) מקאנאדא (עקספארט – אימפארט וכיו"ב)**

[3] על מה שכתב "והן בנוגע ההתיישבות שם", כתב:

[התיישבות] **שלהם – עכשיו – אין לזה <u>מקום</u> <u>כלל</u>.**

[4] על כללות המכתב, כתב:

תפלין בדוקות

אזעה"צ

שער הגהות

לקוטי שיחות ח"א שיחה לפ' תולדות

בס"ד. משיחת ליקוטי לש"פ תולדות.

א. ... ואלה תולדות

יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, פרעגן ... די מפרשים, ...

... יצחק בן אברהם, [redacted] אברהם הוליד את יצחק?

דער פשט פון דעם איז ... פעם. דורך וואס איז א

תולדות יצחק בן אברהם (... תולדותיהם של צדיקים ... תורה ומצות ...),

דורך דעם וואס אברהם הוליד את יצחק.

ב. וואס איז די מעלה פון תולדות יצחק וואס מען דארף אויף דעם האבן א

טעם וסיבה מיוחדת?

... ענינים וואס מצינו איז געווען

בא יצחק'ן: מילה לשמונה (וואס דאס איז שלימות בענין המילה), בר מצוה צו

י"ב שנה,

— אברהם איז נימול לצ"ט שנה. אויך בר מצוה צו י"ב שנה איז ביים

געווען בא אברהם'ן, ... אברהם איז פון כמה דיעות, בן ג' שנה הכיר

אברהם את בוראו, בן ארבעים, בן מ"ח, אבער ביים ... אויך

[redacted] י"ב שנה —

ביידע ענינים זיינען מרומז אין פסוק ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם

משתה גדול ביום הגמל את יצחק. ...

... אויך דיעה ... אז דאס איז געווען ביים בריס, וואס דאס איז מרומז אין

דעם ווארט הגמל, "הג-מל", "הג" בגימט' שמונה, ד.ה. מל לשמונה. א צווייטע

דיעה ... אז ויגמל מיינט שנגמל מיצה"ר ליצ"ט ... צו י"ב שנה.

... אויפן פסוק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך ...

ילדתיך, אז דאס איז געווען אין דעם טאג פון דוד'ס בר מצוה, ... זאגט

דער אויבערשטער אני היום ילדתיך, ... בגמל מיצה"ר ליצ"ט.

אויפן [redacted] (משתה) "גדול" ... במדרש שם: א)

גדול עולמים הי' שם, ... דער אויבערשטער. ב) משתה גדולים, עוג

וכל גדולים היו (עמו) שם. ... אדוני וויי ... האומות

...ן, איז בשעת אברהם האט געמאכט די משתה, האט ער איינגעלאדן די

מלכים, צווישן זיי אויך עוג. ...

דערציילט ער אין מדרש ... עוג ...

... בעזאגט ... קען ער מאכן

... אברהם'ס בן יחיד, יצחק, ...

... פון ... איך וואס. האט אים דער אויבערשטער בעזאגט, אויך, אז דו וועסט

ב

צו זיין א פרט וכדי כבצורה פון לערנען [illegible]

[illegible] ,וסופך ליפול בידך. [illegible]

ב. [illegible] המעלות אין תולדות יצחק.

[illegible] די מעלה פון נימול לשמונה. [illegible] דאס איז דער פארבונד מיטן אויבערשטן למעלה מטעם ודעת. אברהם נימול בן צ"ט שנה, ווען ער איז געווען גרויס אין השגה, [illegible] אברם בדאיתא בספרי קבלה ובחסידות [illegible] שכל הנעלם מכל רעיון. די מעלה פון נימול לשמונה אבער איז, אז מען פארבינדט א קינד, וואס האט נאך נים קיין שכל, מיטן אויבערשטן בבריתו עולם.(12)

[illegible] דאס איז נים קיין פארבונד מצד השגה, נאר אזוי ווי א קינד וואס [illegible] את אביו ואת אמו און ציהט זיך צו זיי.

ד. [illegible] פרעגט א הקירה אין ספרים, צי מצות מילה איז נאר בשעת המילה, צי ס'איז א מצוה נמשכת, פון דעם וואס די גמרא דערציילט [illegible]

[illegible]

[illegible] ראי' אז ס'איז א מצוה נמשכת.(14)

דאס הייסט אז אויך שפעטער ווען דער מענטש [illegible] האט הבנה והשגה, מאנט זיך פון אים, און עס בלייבט בא אים, דער פארבונד מיטן אויבערשטן וועלכער האט זיך אויפגעטאן בשעת שנימול לשמונה, [illegible] א התקשרות למעלה מטעם ודעת.

וואָרום אויב דער פארבונד וועט זיין נאר מצד וכפי השכל, וועט עס זיין בהגבלה, צי אין א פלאציקן אופן צי אין א טיפן אופן, אבער אלץ בהגבלה. דערפאר מאנט זיך אז אויך בשעת ער איז א בר שכל, זאל זיין דער פארבונד מיטן אויבערשטן במס"ב וקבלת עול שלמעלה מטעם ודעת.

ה. [illegible] די מעלה פון בר מצוה לי"ג שנה (חסר).

ו. ב) בשעת [illegible] אברהם האט געמאכט א משתה ביום הגמל את יצחק, צוליב דעם [illegible] פארבונדן מיטן אויבערשטן – [illegible] מילה, צו בשעת עבר מצוה – איז כאטש אז עוג מלך הבשן האט געלאכט פון אים און [illegible] ברימט זיך אז בכחו ובגבורתו קען ער דאס מבטל זיין, [illegible], איז נים נאר וואס מען איז נים נתפעל געווארן פון אים און, מען האט געמאכט א [illegible] פון דעם יום הגמל את יצחק, נאר נאך מערער, [illegible] האט אים [illegible] בידי יוצאי חלציו של יצחק.

ז. [illegible] דער פסוק מבאר; [illegible] ווי אזוי האט בעקומען זיין תולדות יצחק – דורכן אברהם הוליד את יצחק.

11) תו"א רפ לך.

12) ראה ד"ה [illegible]

13) מנחות מג, ב.

14) ראה גם [illegible]

8

~~[illegible]~~, דערציילט די תורה, אחד הי' אברהם. ער איז געווען א
איד און איינציקער. איז ~~[illegible]~~ דער גאנצער וועלט. די גאנצע וועלט איז געווען
~~[illegible]~~ און פונדעסטוועגן, ויקרא שם בשם הוי' א-ל עולם, ער האט געטאן
געווען אויפטאן אז א-ל עולם, ניט נאר א-ל העולם, אז עולם איז א באזונדער זאך
~~[illegible]~~ אלקות, ~~[illegible]~~ אלקות, נאר אז עולם אליין איז
אלקות, אין עוד מלבדו.

און דורך דער הנהגה פון אברהם'ן, וואס ער האט עס מוריש געווען לבנו
ליצחק, דורך דעם האט בעקענט זיין תולדותיו של יצחק, תורה ומעשים טובים, ~~[illegible]~~

ח. די הוראה פון דעם צו יעדער אידן איז:

בשעת א איד באטראכט זיך וואו ער געפינט זיך, ער געפינט זיך אין
~~[illegible]~~ קשים ורעים ורשעים גוברים בו, ער האט כמה העלמות
והסתרים, אפילו בא זיך אליין איז דאך רובא דרובא פון טאג ניט בא אים אוועק
אויף עניני עוה"ז וועלכע שטייען מיט א ~~[illegible]~~ אנטקעגען די ענינים
פון קדושה, ~~[illegible]~~ ווי בגבורתו של עוב לגבי תינוק בן שמונה, ובפרט די העלמות
והסתרים שמבחוץ, ~~[illegible]~~ אמת המעט מכל העמים, ובשעת אז ער ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ענינים פון קדושה ~~[illegible]~~ אזוינע וואס זאגן אז מען קען איז
צורייכן אויך מאכן דער פון איין ואפס, ~~[illegible]~~ פון דראנגענס ~~[illegible]~~ כח אויף
תורה ומעשים טובים, ~~[illegible]~~ דאס מאנט מען בא אים ניט נאר יה"כ צו נעילה נאר
א גאנץ יאהר, ~~[illegible]~~ ווי אזוי קען ער באייקומען די אלע העלמות והסתרים?
~~[illegible]~~ זאגט מען, אברהם הוליד את יצחק. ~~[illegible]~~

ער שטאמט פון אברהם אבינו, דער טאטע פון אלע אידן, וואס ער איז ניט
נתפעל געווארן פון דער גאנצער וועלט און געשריגן א-ל עולם, אז די וועלט
איז אלקות ~~[illegible]~~ אין עוד מלבדו,
~~[illegible]~~ ניט וואס צו שרעקן זיך פון די וואס פיינען אז כחם
ועוצם ידם כו', ער ~~[illegible]~~ געפינט זיך מיטן אויבערשטן למעלה מטעם ודעת, און טראגט
דאס ארויס אויך בעבודה, ~~[illegible]~~ פון די גשמיות כלים צו אלקות,
~~[illegible]~~ תולדות יצחק ברוחניות, און דורך דעם ווערט נמשך אויך איך
תולדות יצחק כפשוטו, אז יוצאי חלציו של יצחק זיינען מנצח די אלע וועלכע
זיינען לוחם כנגד ה' ובתורתו,
(משיחת ש"ב חיי שרה תשי"ט).

- ה -

5

ה. די עייכות פון תורה צו ב"ע, געפינט מען אויך אין ברכות נשואין – שמח תשמח [illegible] רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם.

ויש לבאר הע' שייכות [illegible], עפ"י הידוע אז ב"ע איז נים סובל [illegible] קיין רע. וכאמור לעיל דאס אז דאס וואס מען האט ארויסגעטריבן אדם הראשון'ן פון ג"ע לאחר שחטא, איז דאס ווייל ב"ע איז נים סובל קיין רע.

ו. עוונות [illegible] וואס זיינען נידעריקער פון ב"ע, איז פראן אין זיי כמה חילוקי מדריגות. ובכללות ווערן זיי פאנאנדער געטיילט אין דריי [illegible], עשי', יצירה און בריאה.

אין עולם העשי' איז רובו רע, וואס מצד דעם קען דער רע האבן א התגברות אופן מוב. אין עולם היצירה זיינען זיי מחצה על מחצה, [illegible]. אין עולם הבריאה איז רובו טוב, [illegible].

דאס איז אויך דער טעם [illegible] פון דעם חילוק פון תלמוד בבלי מיט תלמוד ירושלמי: אין תנ"ל[23] איז די הנהגה דורך עשי', דערפאר איז דער רוב הלימוד, אין תלמוד בבלי, בדרך קושיא ותירוץ. וואס דורך דעם פועל'ט מען דעם בירור, די יגיעה לתרץ את הקושיות והסתירות [הגהה: ופרקים בהלכה].

– רוב עס שטייט אויפן [illegible] אז ער פלעגט לערנען ששה [illegible] והי' צועק [illegible] עד שהי' ומזיע, וואס דורך דעם [illegible] [הגהה: אשר עניין הקושיא שהיא סוד הקושיא כו'[23*]]

אין א"י איז די הנהגה דורך יצירה, דערפאר איז דער לימוד אין תלמוד ירושלמי באופן ישר.

פונדעסטוועגן אבער איז אויך אין ירושלמי פאראן קושיות, [illegible] באלד דער תירוץ אויף דעם, ה.ה. אז דארט האבן בים קיין התגברות – דוגמת עולם היצירה, וואס אין אים איז דא רע, [illegible] האט בים קיין המגברות – [הגהה: וואס עס קען [illegible] מיט קושיותיו[24]]

און דאס איז אויך דער טעם וואס בששת ימי החול דארף זיין דער רוב זמן הלימוד אין בליא דתורה – ברורי שלישים בגלה און אין שליש חסידות – און שבת[25] דארף זיין דער [illegible] לימוד אין פנימיות התורה, ווייל בששת ימי החול איז דער אור יורד בלבושי העשי' א ביצירה, וואס דארטן איז שייך רע, דארף מען עס מברר זיין דורך בליא דתורה [הגהה: בתוספת דיבור ענייני עוה"ז וכו'[26]].

משא"כ שבת, וואס יעמולט [illegible] ביים דורך דער אור נאר ע"י התלבשות הבריאה, איז דער [illegible] לימוד אין פנימיות התורה, אילנא דחייא, שלמעלה מענין הבירורים.

און דאס זיינען אויך די ברורי [הגהה: עניני'] הריעו לה' כל הארץ, ר"ת הלבנה – [illegible] לששת ימי החול. משמחו לה' בהדרת קודש, ר"ת קבלה – [illegible] קשבת.

אבער פונדעסטוועגן איז דאך אויך אין בריאה פאראן רע, [illegible] דאס דער טוב איז דארט מתגבר אויף אים

23. [illegible]
23*. [illegible]
24. [illegible]
25. [illegible]
26. [illegible]

- ד -

[illegible]

משא"כ ב"ע איז איינגאנצן ניט סובל דעם מציאות הרע, כנ"ל.

י. ועפ"ז וועט מען פארשטיין די שייכות פון נישואין צו גלות, ווייל [redacted] נישואין איז א ענין פון בנין עדי עד, ובכדי צוקומען צו דעם, מוז מען מקדים זיין [redacted] א ענין וואס ס'איז העכער [illegible] און ניט סובל דעם מציאות הרע, וואס דאס דוקא טוהט אויפ, עס זאל זיין א בנין עדי עד, א ענין בנצחי, אמת לאמיתו.

ומעין זה, בא יעדער איינעם [redacted] פאר די נישואין דארף זיין א שמירה, [illegible] וואס ברענגט צום בנין עדי עד, צום שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך מגן עדן מקדם.

יא. עפ"ז וועט מען אויך פארשטיין נאך א [redacted] כ"ק מו"ח אדמו"ר האט דערציילט, אז פאר זיין חתונה האט ער איז בעהייסן זיין פאטער דער רבי (מהורש"ב) נ"ע געמען סמיכת אויף הוראה. ווי עס איז קענטיק פון דעם ספור

איז אויך פאר דעם רבי'נס (מהורש"ב) נ"ע חתונה, האט אים זיין פאטער — דער רבי מהר"ש בעהייסן נעמען סמיכה. [redacted] איז פאראן א בריף פון רבי'ן מהר"ש צום רבי'ן (מהורש"ב) נ"ע פון יענעם זמן, [redacted] ער שרייבט אים, בני הרב.

פון דעם ספור איז פארשטאנדיק אז הוראה האט א שייכות צו חתונה און ס'איז א הקדמה צו איר.

יב. דער ענין פון הוראה איז צו פסק'נען א הלכה, דין אמת לאמיתו, [redacted] סברות אין תורה וואס דיינען נים להלכה, דיינען דאך אלע אמת, וכלשון רז"ל, אלו ואלו דברי אלקים חיים, אבער מעלת ההלכות איז ניט נאר אמת סתם נאר אמת לאמיתו. [redacted] דייער מעלה איז ניט נאר דברי אלקים חיים נאר כמרז"ל [redacted] והוי' עמו, שהלכה כמותו, אז שרש ההלכות איז פון הוי'.

ובכדי צו פסק'נען א הלכה, דארף מען האבן א ארויס [illegible]. עס איז ווייניק אז ער איז א מחודד און א מפולפל, נאר ער מוז האבן א דעת צלולה.

בשעת ער איז א מחודד און א מפולפל זאגט ער טאקע גוטע סברות, דברי אלקים חיים, אבער עס [illegible] ביז ווי לפי שעה, [illegible] עס קאן קומען א בריימע סברא און אפשלאגן [redacted] הלכה, ענין בנצחי וואס איז קיים לעד, [illegible]

ד.ה. אז דער דיין דארף זיין גרייט אויף א סברא וואס איז ניט ווי די הלכה און פונדעסטוועגען פסק'נען אזוי ווי די הלכה איז. וואס דאס אז דער אופטו פון הלכות, אז מען קאן דיי ניט אפשלאגן, עס איז א ענין [illegible] און דאס אמת לאמיתו.

און דאס איז וואס שטייט אין משנה,(28) למה [illegible] מזכירין דברי יחיד, וויבאלד אז די הלכה איז ניט אזוי, (איז) געפערט די משנה — לויט איין פירוש — אז אויב עס [illegible] וואלט ניט געשטאנען די דעת יחיד, קאן דאך קומען איינער און זאגן א סברא אויף אפשלאגן די הלכה, לכך נזכר דברי [illegible] יחיד, [illegible] זאגן אז עס איז שוין געווען אזא סברא און פונדעסטוועגן איז די הלכה ניט אזוי.

ועפי"ז וועט מען פארשטיין די שייכות פון הוראה צו חתונה, ווארום דער ענין פון חתונה, איז — בנין נצחי, בנין עדי עד.

יב. [illegible] ביאור הנ"ל בפרטיות יותר:

[illegible] ענינים (ודרכי) האדם דיינען [illegible] בכללות אין דריי סוגים: מזון, לבוש און בית. די מעלה פון בית איז—אז דאס איז א שטענדיגע זאך. ווי ס'איז מבואר בכ"מ דער הפרש פון לבוש ביז בית, אז לבוש איז א צייטווייליגע זאך, (קען עס) דער ווייל דיין א בוטער לבוש, אבער עס איז מער ניט ווי אויף א ווייל, דאקעגן בית איז א שטענדיגע זאך. (לשון הנ-דל: עדי עד.)

אזוי ווי אלע ענינים פון עולם דיינען דאך פראן [illegible] תורה, [illegible] ס'איז דאך (29) אסתכל באורייתא וברא עלמא, איז אויך אין תורה פראן די [illegible] ענינים פון לבוש און בית.

סברות דיינען דוגמת לבושים, אויף דער ווייל, איז דאס ברוב בשעת מענטש איז ער מקיים מצות ת"ת [illegible] אזוי איז דער סדר הלימוד, אבער מען [illegible] די דאבעגען פסקי הלכות איז א עביק פון בית, א שטענדיגע זאך.

ועפי"ז ווערן ביותר די שייכות פון נישואין — בנין בית בישראל [illegible] — צו סמיכות הוראה, ווייל ביידע דיינען [illegible] בנין עדי עד.

יג. אזוי ווי די שייכות פון א חתונה צו הוראה בכללות, אזוי אויך איז די שייכות אין ענינים פרטיים, כדלהלן: ענין ההוראה איז [illegible]

[illegible] פערציק יאר [illegible] על מרדו"ל,(31) עד ארבעין שנין לא קאים אדעתא דרבי".

אזוי בעפינען מיר אויך די נישואין פון יצחק ורבקה, [illegible] — די ערשטע (נישואין) החתונה וואס איז באשריבן אין דער תורה — ויצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה. ווייל נישואין איז דוגמת עניין ההוראה וואס עס קומט צו פערציק יאר, כדי עס זאל זיין קאים אדעתא דרבי' כנ"ל.

און דאס איז אויך וואס שטייט אין מדרש(32) הובא בפירש"י, אז איידער יצחק האט חתונה געהאט, האט אים אברהם אנגעשריבן א שטר דייתיקי און איבערגעגעבן אלע דיינע נכסים. ר"ל אז דאס איז דער ענין פון קאים אדעתא דרבי', וואס יצחק האט

28) עדיות פ"א, מ"ו.
29) זהר ח"ב קסא, א.
30) ראה יומא כמ"ק [illegible]
31) ע"ז ה, ב.
32) בראשית רבה נט, יא.

- ח -

דאס איבערגעגעבענע אלע ענינים פון אברהם אבינו, זיינע רצי"ן און דורך דעם ווערט קיים אדעם דרכי", איז געווען נישואין.

טו. ועפ"ז כל הנ"ל יש לבאר דעם טעם המנהג פון נעמען סמיכות הוראה פאר דער חתונה —

ווייל אזוי ווי התהוות העולם בכלל איז דורך תורה, כמאמר אסתכל באורייתא וברא עלמא, אזוי אויך דער עולם הפרטי פון יעדער איינעם קומט דורך דעם אסתכל באורייתא [כנ"ל] וואס דאס איז אויך דער טעם פון דעם וואס א חתן איז עולה לתורה פאר דער חתונה —.

דערפאר אז מען בויט בויען א בית בישראל, אין עולם, דארף מען פריער בויען א בית אין תורה. וואס דאס איז הוראה, און דורך דעם וואס ער בויט דעם בית אין תורה, בויט ער אויך אויך דעם בית אין עולם, א בנין עדי עד, בדור ישרים יבורך.

(משיחת ב' דר"ח כסלו, תשי"ב)

טז. עס איז מבואר אין א מאמר[34] פארוואס האבן די ברכות יצחק ליעקב בעדארפט זיין במרמה דוקא, טאמער דאכט זיך אז ער האט געקענט אויך אן [illegible] וועט שטיין [illegible] ווייל די ענינים דייבען אנבעקומען במרמה, ביצוצות הקדושה בפלו למטה ע"י והנחש הי' ערום בר', דערפאר איז דער סדר אויך צו נעמען בא דיי אז מ'דארף אויך זיין במרמה. עי' ענין חת"ת [ועיין היוסף]

יז. דערנאך מיט וועט מען אויך פארשטיין וואס רבקה האט [illegible] יעקב'ן ער זאל גיין נעמען די ברכות, און האט אים בעטרייסט "עלי קללתך בני", אויב מ'וועט זיין ח"ו א קללה וועט די דאס נעמען אויף זיך. לכאורה וואס פאר א טרייסט איז דאס, א זוהן ובפרט יעקב ... דאך פאר דער מוטער, איז וואס פאר א [illegible] איז דאס? און מיר זעהן דאך אז עס האט [illegible] בע'פועל'ט אויף יעקב'ן. [הכלל]

[illegible] דער ענין איז דעם איז: יעקב [illegible] אדם (ב"ב נח,א) [illegible], וואס [illegible] האט דאך דער נחש בעקומען במרמה, דערפאר איז לתקן זה האט [illegible] יעקב בעדארפט צוריק נעמען, און באווארענען עס זאל ניט זיין בא עשו'ן די ברכות — אויך במרמה, בא אחיך במרמה ויקח ברכתך.

יח. עד"ז האט מען אויך בעזעהן בא די רביים בעבין העתקת הכתבים, אז א סאך מאל איז דאס בעווען של... בידיעת הבעלים, בדלהלן:

דער רבי מהר"ש איז געווען דייער א מסודר, און מ'האט בעוואוסט געבוי זיין סדר היום. ובכלל זה אויך די זמנים וואן ער פארט שפאצירן. בעת ער פלעגט ארויס-פארן שפאצירן פלעגט מען זיך אריין גנב'נען און מעתיק זיין כתבי דא"ח. מ'פלעגט ארויסשטעלן

33) מקור זה רבה: דרושי חתונה תרל"ט.

34) ד"ה ויאמר יצחק ישראל ויתן לך [illegible] תרנ"ד.

ועי"ג תו"ח ס"פ תולדות. ד"ה ויתן לך [illegible] תרעה.

* עי' צ"ל פ"ל.

און צעשטעלן א שומר ער זאל בעצייטענס אנזאגען ווען דער רבי מהר"ש האלט בא קומען. אויף אזא אופן האט מען מעתיק געווען א סאך כתבים.

איינער פון די מעתיקים איז געווען די רבצי'ן (32) און בא דעם רבי'ן (דעם שווער) זיינען אירע העתקות פון דעם רבי מהר"ש'ס כתבים, געלעגען אין איין חיק צוזאמען מיט דעם רבי'ן נ"ע'ס הנחות.

יט. [redacted] אויף אזא אופן א – האט כ"ק מו"ח אדמו"ר דערציילט – האט ער זיך געפירט אויך מיט זיין פאטער דעם רבי'ן נ"ע. אמאל האט דער רבי נ"ע אים געכאפט אז ער איז מעתיק די כתבים, און האט אים געזאגט: בא דיר איך שטוב בין איך שוין אויך אויס בעל-הבית?! דער רבי האט פון דעם געקראגען א שטארקען שבירת הלב, און האט געבעטען א תיקון אויף דעם. איך א צייט ארום האט דער רבי נ"ע אים געגעבען א רשיון, א צוטריט צו די כתבים, און אנטשפארענדיק – פלעגט ער אים לאזן די שליסלאך פון די אלמערס.

כ. [redacted] לכאורה איז ניט מובן, דער רבי מהר"ש האט דאך מסתמא משער געווען, און אפשר אויך בבור געוואוסט אז מען איז מעתיק די כתבים ווען ער פארט ארויס, א: ווארום ער האט דאך גוט געקאנט דעם רבי'ן נ"ע און זיין תשוקה צו חסידות, איז, ממה נפשך: האט ער ניט געוואלט מ'זאל מעתיק זיין, האט ער געקאנט באווארענען די כתבים אויף אזא אופן מ'זאל זיי ניט קאנען מעתיק זיין, האט אים ניט געארט אז מ'איז מעתיק, האט ער געקאנט געבן אויף דעם א רשיון, נאך וואס האט דאס געדארפט זיין אויף אזא אופן?
רבי
די זעלבע זאך איז ניט מובן אין דער העתקת הכתבים וואס דער/פלעגט מעתיק בא דעם רבי'ן נ"ע, פארוואס האט דאס געדארפט זיין אויך א אופן פון שלא ברשות.

ויל אז דאס איז דוגמת ענין הברכות וואס האבן געדארפט זיין במרמה דוקא.

כא. והענין בקיצור: דאס נעמט מען אזא זאך אין פון אזא ארט, וואס ס'איז העכער פון שכל (אדער נידעריקער פון שכל, ווי עס איז געווען בחטא עה"ד), למעלה [illegible] ויסף ארצות הגוהן, און דערפאר דארף ביים מקבל אויך זיין א כלי המתאים – ניט שכל ומעט ודעת, נאר א תבונה פון מס"נ, איינשטעלן זיך, און דאס איז עליאגל קללתך נאר בני – די ביים אויף דעם אויך, אדרבה, די זאך בעמט אלן מאנט זיך [illegible] דוקא דורך מס"נ, ולא חשבון ע"פ מנ"ד. און דער ענטפער האט בע'פועל'ס דאס זעלבע אויך בא יעקב'ן. ופי' כנ"ל להלכה. וכתב ליערב: ימצא השתא לה נעלה ומשמן

נעל דרך זה איז אויך בא וועלן צוקומען צו תורה בכלל, און [illegible]

[illegible] בהעתקת הכתבים – איז דאס געווען שלא בידיעת [illegible]

[illegible]

ובאמת איז

35) הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה [redacted] [illegible]
מות [illegible]

36) [illegible] הוא [illegible] 33, [illegible]
וכמובן [illegible] 234 ([illegible] 33) [illegible]

[illegible]

- ד - 41

דקדושה, מיוסד התורה כנ"ל

דורך אזא אופן פון תרמה קומט מען צו העכער, ווי דער רבי איז מבאר אין מאמר אז די כוונה איז צו מהפך זיין ספות דלעו"ד דקדושה. דורך מהפך זיין ספות דלעו"ד קומט מען צו העכער, ווי צורך עבודת שעפ"י טו"ד, ווארום מען קומט צו [illegible] דקדושה, וואס עס איז העכער פון טו"ד דקדושה.(37

(משיחת י"ב שבט, תשי"א)

כב. אויפן פסוק ויתן לך, זאגט דער מדרש, אז יעקב נתברך בעשר ברכות כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם.

בשעת תורה זאגט "ככבד" איז דאך דעכער, אז עס ביט בלויז וואס די ענינים גלייכן זיך אויס אין זייער מספר, נאר אויך אז די ענינים אליין האבן א שייכות איינע צו די אנדערע, ומצד די שייכות וואס ס'איז פאראן צווישן די ענינים אליין, גלייכן זיי זיך אויס אויך אין זייער מספר.

נאר אזוי ווי אונזער אופן השגה צו נעמען א ענין איז-מן המאוחר אל המוקדם, מן המסובב אל הסיבה ומן הקל אל הכבד, דערפאר איז בכדי 13/ צוקומען צו דער ידיעה, אז די ענינים אליין האבן צווישן זיך א שייכות (די סיבה און דער מוקדם), איז דאס דורך דעם וואס מיר זעהן, אז זיי גלייכן זיך אויס במספרם (דער מסובב ומאוחר), וואס דאס איז [illegible] הכבד.

אויף צו פארשטיין די שייכות פון די ענינים, דארף מען דאך האבן א הכרה אין דעם מהות הענין, משא"כ די השתוות אין דעם מספר, זעהט יעדער איינער. אויף דעם דארף מען נים האבן קיין התבוננות אין מהות ואיכות הענינים, עס איז מער נים וואס מען ביילט איבער דזעהט מען אז ס'איז דער זעלבער מספר אין ביידע ענינים.

און דורך דעם וואס מיר זעהן אז זיי זיינען זיך משתווה במספרם, פארשטייען מיר אז דאס קומט פון דעם וואס די ענינים אליין זיינען שייך זה לזה.

כג. א דוגמא אויף דעם: עס שטייט אז די רמ"ח אברים(38 זיינען כנגד רמ"ח מ"ע און שס"ה גידים כנגד שס"ה ל"ת. איז דאך נים דער פשט אז די גאנצע שייכות איז נאר אין דעם מספר, נאר די ענינים אליין האבן א שייכות זה לזה. די תרי"ג מצות זיינען די אברי הנפש, וואס פון זיי ווערט נמשך חיות אין די אברי הגוף.

וכמבואר(39 ע"פ תמים תהי' עם הוי' אלקיך, אז דורך די תמימות ושלימות אין תרי"ג מצות, אברי הנפש, ווערט נמשך תמימות אין די תרי"ג אברי הגוף, אז זיי האבן א חיות וחיזוק.

און ווייל יעדער אבר נעמט זיך פון א געוויסע מצוה, במילא מוז דאך זיין גלייכן אויך במספרם.

37) [illegible]
38) [illegible]
39) [illegible]

-יא- יח

כב. די זעלבע זאך אויך מיט עניין פון עשר עשרה הכף בשקל הקודש, וואס עס שטייט אויף דעם, אז די עשרה מאמרות זיינען כנגד עשרת הדברות. איך ניט דער מצד עצם אעניינם, נאר די זיינען שייך צום השיעור במספרם.

~~שייך צו~~ עשרה ומעשיות -

וואָרום די גאנצע התקוות איז געווען בשביל התורה,[40] כמאמר בראשית בשביל התורה שנק' ראשית, און ביז מ"איז געקומען צום יום הששי, ששי בסיון דער טאג פון מתן תורה, - איז שמים וארץ מתמוטטים[41] און ווען עס איז געקומען דער טאג פון מ"ת, איז ארץ ~~[illegible]~~ שקטה, אז מ"איז געווארן א קיום אין דער בריאה.

און דערפאר זיינען די זיך משתוה במספרם, ווייל די זיינען שייך צו"ה מצד עצם עניינם, וואָרום די מציאות פון די עשרה מאמרות קומט ~~[illegible]~~ דורך עשרת הדברות, וכוונת מציאותם איז אז מען זאל באלייכטן בבראים וואס די זיינען באשאפן געווארן פון די עשרה מאמרות, דורך בירור וואס מען ממשיך דורך די אין די עשה"ד.

כה. דורך דעם וואס מ'איז פאַרבינדען די עשרה מאמרות מיט די עשה"ד, ד.ה. אז ער באלייכט די וועלט מיטן אור התורה, דורך דעם ווערט נמשך, צו דעם אידן השפעה מרובה בגשמיות וברוחניות כמ"ש[42] אם בחוקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם וגו', אלע ברכות וואס ער רעכנט אויס אין דער פרשה.

ווייבאלד אז די השפעות באקומט ער מצד דעם וואס ער האט ממשיך געווען די עשה"ד אין די עשרה מאמרות, במילא, איז די השפעה וואס ער באקומט איז ~~xxxxx xxxxxx xxxxx~~ - במספר עשרה.

און דאס איז וואס ~~[illegible]~~ יעקב נתברך בעשר ברכות כנגד עשרה מאמרות. ווייל דאס וואס א איד ווערט נתברך איז דאס דורך דעם אם בחוקותי תלכו, דאס איז די וועג דורך וועלכן א איד באקומט ברכות, און ווייבאלד אז די ברכות קומען צוליב דעם קיום והמשכת עשה"ד אין די עשרה מאמרות, זיינען אויך די ברכות במספר עשר.

כו. עפ"ז וועט מען אויך פאַרשטיין וואס עס שטייט אין זוהר,[43] אז מען האט בעפרעגט בא ר' אלעזר, פאַרוואס איז ברכות עשר נתקיימו וברכות יעקב לא נתקיימו? האט ר' אלעזר געענטפערט: ~~[illegible]~~. יעקב נטל ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ לעולם עשו בעוה"ז ~~[illegible]~~.

ויובן זה עפ"י הב"ל, דהנה כתיב,[44] ~~פזר נתן לאביונים~~ צדקתו עומדת לעד, ~~[illegible]~~ המצות ~~[illegible]~~ שהו"ע עבודת הבירורים וואס מען מהט איצטער, ~~[illegible]~~ עומדת לעד, ע"י קיום המצות נמשך אור באצי', אבער דער אור איז כמונח בקופסא, וכמו אבנים טובות ומרגליות המונחות בתיבה, און דער גילוי פון דעם וועט זיין

40) פרש"י עה"ת.
41) שבת פח, א.
42) ויקרא כו, ג.
43) זהר ח"א ...?
44) תהלים קיב, ט. אגה"ק ס"ב.

- יב -

וועט זיין לעתיד, עומדת לעד.

וויבאלד אז די ברכות קומען מצד קיום המצות כנ"ל, דערפאר איז כשם ווי אין דעם גילוי אור שנעשה ע"י המצות, איז דערווייל איז דאס בהעלם, אזוי איז אויך אין די ברכות, אז איצטער איז דאס בהעלם, כמונח בקופסא,

אמנם לע"ל, מסיים בזהר שם, ווען יעקב נעמען אויך ויתאביד עשו ... ומתאים ב"כ להנ"ל: אזוי ווי דער גילוי אור שנעשה ע"י המצות, וועט לע"ל נתגלה ווערן אפילו אין גשמיות, וואס דאס איז דער אופטון פון לע"ל אז גשמיות וועט באם מגלים זיין, כמ"כ הוא גם בענין הברכות, שיתאביד עשו מעלמא תתאה, און ברכות יעקב יתקיימו אויך בעוה"ד בגשמיות.

כו. עס שטייט אין כתבי האריז"ל און דער מגן אברהם[45] ברענגט עס להלכה, אז בערב שבת דארף מען טועם זיין ממאכלי שבת, כמ"ש טועמי' חיים זכו.

אזוי ווי איצטער איז דאך ענין-איך דעם חשבון פון שית אלפי שני קיימא עלמא — ערב שבת אחרי חצות, דארפן דאך שוין זיין די ענינים דלע"ל בדרך טעימה עכ"פ, און בשעת מען איז טועם האט מען דאך אויך עפעס.

נע"ד ענין גילוי פנימיות התורה שנתגלה בדורות האחרונים דוקא, אמאל איז דאס געווען נאר ליחידי סגולה, און בדורות האחרונים איז מצוה לגלות[46] זאת החכמה, ובפרט ע"י הבעש"ט דורך חסידות הכללית, וביחוד דורכן אלטען רבי'ן אין חסידות חב"ד, איז דאך געווארן דער ענין פון יפוצו מעינותיך חוצה,[47] אין א אופן פון הפצה.

הגם שגילוי פנימיות התורה שייך לע"ל וכמ"ש ישקני מנשיקות פיהו ופירש"י טעמי תורה שיתגלו לעתיד, מ"מ האט זיך שוין אנגעהויבן דער גילוי פנימיות התורה, בדרך טעימה, אין דעם זמן פון ערב שבת ובפרט אחר חצות.

ובנדו"ד: וויבאלד ס'איז שוין נאך חצות, און שוין נאך פלג המנחה ~~לכל הדעות~~, דארף שוין זיין דער טועמי' חיים זכו, אז עס דארף זיך שוין אנהייבן דער גילוי פון ברכת יעקב סיי אין רוחניות סיי אין גשמיות, אז עס זאל זיין ברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות בטוב הנראה והנגלה.

(משיחת ש"פ תולדות, תשח"י)

45) או"ח סי' רנ, ס"ק א.
46) אגה"ק סי' כו.
47) משלי ה, טז.

<u>עמוד א</u>

ס"א

. . פרעגן די מפרשים ~~[?!] וואס דארף ער זאגן ביידע לשונות,~~ **טעם כפל הענין** יצחק בן אברהם, ~~און~~ אברהם הוליד את יצחק? . .

. . דורך וואס איז **מעגליך** תולדות יצחק בן אברהם (~~וואס~~ **תולדות כפשוטו און עיקר** תולדותיהם של צדיקים ~~איז~~ תורה ~~ומעשים טובים~~ **ומצות**) . .

ס"ב

~~וואס איז די מעלה פון תולדות יצחק וואס מען דארף אויף דעם האבן א טעם וסיבה מיוחדת?~~

~~אין מדרש רעכענט ער אויס~~ כמה ~~וכמה~~ ענינים **זיינען דא** וואס תחלתם איז געווען בא יצחק'ן. **ומהם:** נימול לשמונה . .

. . ~~אין מדרש איז דא כמה דיעות אין דעם זמן המשתה.~~ **ודרז"ל** איין דיעה . .

. . אויפן ווארט (משתה) "<u>גדול</u>" ~~איז אויך פראן כמה דיעות~~ **זאגט ער** במדרש שם: . .

. . וואס דאס מיינט דער אויבערשטער. *[סימן להעביר לכאן את הפיסקא דלעיל]*

. . ~~וואס דערפאר שטייט [?!]~~ **ועד דרז"ל** אויפן פסוק ה' אמר אלי בני אתה אני ילדתיך . .

. . אני גו' ילדתיך אני ולא סטרא אחרא **כמה דהות עד השתא** . .

. . ב) משתה גדולים, עוג וכל גדולים עמו היו *[תחילה נכתב "היו עמו", ותיקן כנ"ל]* שם, ~~(וואס דאס איז הפכי מפירוש האי)~~. אזוי ווי **כל** האומות **המליכו את אברהם עליהם** . .

. . האט ער איינגעלאדן **די** ~~אלע~~ מלכים, צווישן זיי אויך עוג ~~מלך הבשן~~ . .

. . דערציילט ער אין מדרש, אז עוג האט געזאגט **דאַמאלס וואס פאר אַ ווערט האט עס, באצבעי** פון *[סימן להעביר לכאן תיבות אלו]* אברהם'ס בן יחיד, יצחק, אין ואפס . .

---

1) ב"ר ~~ל, א (אבל שם הלשון <u>פירות</u> <u>מצות</u>, אך בפירוש מהרז"ו שם הוא כמ"ש בפנים)~~ **תנחומא ופרש"י ר"פ נח.**

9) ב"ר מג, ה. **פרש"י ~~עה"ת~~ לך (יד, יז).**

<u>עמוד ב</u>

~~מאריך ימים זיין,~~ **זען אלף אלפים ורבי רבוות פון זיינע קינדער** וסופך ליפול בידן.

ס"ג

~~פון כל הנ"ל זעהט מען כמה~~ **ביאור** המעלות אין ~~תולדות~~ יצחק.

ביאור המעלה פון נימול לשמונה ~~וואס~~ דאס איז דער פארבונד מיטן אויבערשטן **וואס איז** למעלה מטעם ודעת . .

. . ~~וואס דערפאר האט ער געהייסן~~ **כמרומז אויך אין זיין נאמען** אברם - **אב רם** ~~אז דאס מיינט~~ שכל הנעלם מכל רעיון *[סימן להעביר לכאן תיבות אלו]* כדאיתא בספרי הקבלה ובחסידות . .

. . נאר אזוי ווי א קינד וואס ~~איז מכיר~~ **ער פילט** את אביו ואת אמו און ציהט זיך צו זיי.

ס״ד

. . ~~איז א~~ **ברייגנט מען די** ראיה אז ס'איז א מצוה נמשכת . .

בעבודה הייסט דאס *[תחילה נכתב ״דאס הייסט״, ותיקן כנ״ל]* . .

. . דער פארבונד **וברית** מיטן אויבערשטן **באופן** וועלכער האט זיך אויפגעטאן . .

ס״ה

~~ב) די מעלה פון בר מצוה לי״ג שנה (חסר).~~

ס״ו

. . צוליב דעם ~~וואס ער האט זיך~~ **וואס יצחק ווערט** פארבטנדן מיטן אויבערשטן - ברית **עולם דמילה**, צי **אני היום ילידתיך** בשעת ~~ה~~בר מצוה . .

. . און **אדרבה** מען האט געמאכט א פאראד פון דעם יום הגמל את יצחק, נאר נאך מערער, **עס האט זיך גלייך אָנגעהויבן מפלת עוג - בדיבורו של הקב״ה, וואס חשיב מעשה -** מען האט אים ~~[?:] געווען, שנפל~~ **אנגעזאגט אז יפול** בידי יוצאי חלציו של יצחק.

ס״ז

~~און אויף דעם איז~~ **דאס איז** דער פסוק **מרמז און** מבאר: ~~אז~~ ווי אזוי האט געקענט זיין תולדות יצחק - דורכ'ן אברהם הוליד את יצחק, **געבארען יצחק'ן און אוך דער טייטש - געמאכט יצחק'ן צו מוליד זיין.**

<u>עמוד ג</u>

. . ~~אויף אברהם'ן~~ **אברהם'ס ענין איז געווען**, דערציילט די תורה . .

. . אז עולם איז א באזונדער זאך ~~פון~~ (אלקות)~~, וואס מען דארף אין איהר איינפלאנצן~~ (אלקות) *[לא מחק את תיבות ״אלקות״, אלא סימן בעיגול]* **נאר דער בעה״ב אין עולם איז א-ל**, נאר - **ויקרא** אז עולם אליין איז **זיין מציאות מאמיית מציאותו**, אלקות, אין עוד מלבדו . .

. . און דורך ד~~י~~**ער** הנהגה פון אברהם'ן . .

. . תורה **מצוה** ומעשים טובים ~~באופן [?:]~~ **און תולדותיו כפשוטו - אז זיי זיינען קיימים ונצבים און עוג נפל בידם.**

ס״ח

. . בשעת א איד באטראכט זיך וואו ער געפינט זיך: ~~אז~~ ער געפינט זיך אין א ארט פון כל מעשה עוה״ז **אַן עולם וואס מעשיו** קשים ורעם . .

. . ווי גבורתו של עוג לגבי תיקון בן שמונה **און נאכמער**, ובפרט די עלמות והסתרים שמבחוץ ~~ובכלל שטייט אויף~~ **אזוי אויך** אידן **בכלל זיינען דאך -** אתם המעט מכל העמים.

* ובשעת אז ער *[סימן להתחיל פיסקא חדשה]* ~~מאכט א פאראד און~~ **טוט אין** אנינים פון קדושה **ווער רעט נאך אז ער מאכט משתה גדול, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך** קומען . .

. . ~~הייבט~~ * **קען ער דאך אַ טראכט טאן -** פון וואנעט ~~האט ער~~ **וועט ער נעמן** כח אויף תורה **מצות** ומעשים טובים? ~~וואס~~ **און דאס דארף דאך זיין**, . .

. . ~~אויף דעם~~ זאגט מען **עס אַ הוראה: מעשה אבות סימן (ונתינת כח) לבנים.** אברהם הוליד את יצחק . .

. . אז די וועלט איז אלקות, ~~און~~ אין עוד מלבדו **און דורך דעם איז - הוליד את יצחק,** ~~ווי~~ **ביידע ענינים אין**

דעם כו'.

. . ~~יעמולט~~ **אזוי אויך יעדער איז בכל זמן ובכל מקום** האט ~~ער~~ **כלל** ניט ואס צו שרעקן זיך . .

. . און טראגט דאס אראפ אויך **בימין דחול** בעובדין דחול, א~~ז~~**ון** ~~ער~~ מאכט פון די גשמיות כלים צו אלקות, ~~וואס דאס איז~~ תולדות יצחק ברוחניות . .

. . אז יוצאי חלציו של יצחק זיינען מנצח די אלע וועלכע זיינען לוחם כנגד ה' ותורתו, **וכמלחמת עוג - איז דאס די הקדמה והכנה צום איינעמען ארץ ישראל ארץ הקדושה - ע"י משיח צדקנו בב"א.**

<u>עמוד ד</u> – חסר

<u>עמוד ה</u>

ס"ח

. . ויש לבאר ~~די~~ **ה**שייכות ~~אין נישואין צו ג"ע~~ . .

ס"ט

~~אויך~~ **~~אין~~** ~~די מדריגות~~ **עולמות** וואס **זיי** זיינען נידעריקער פון ג"ע . .

. . אין עולם היצירה ~~איז~~ **זיינען זיי** מחצה על מחצה, ~~און וויבאלד אז דער רע איז ניט קיין רוב, קען ער ניט האבן קיין התגברות אויפן טוב~~. אין עולם הבריאה איז רובו טוב, ~~דערפאר האט דער טוב א התגברות~~ . .

. . דאס איז אויך דער טעם ~~אויפן~~ **פון** דעם חילוק פון תלמוד בבלי מיט תלמוד ירושלמי . .

. . די יגיעה לתרץ את הקושיות **והסתירות**. . .

. . אז ער פלעגט לערנען ששה ~~פנים במשנה~~ **דרכים בהלכה** והי' ~~מתייגע~~ **מקשה בכח** עד ~~שהי'~~ **שנלאה מאד** (מזיע **זיעה גדולה** וואס דורך ד~~י~~**עם** ~~זיעה של מצוה~~ האט ער ~~גע~~**~~פועליט עס זאל זיין קיין התגברות כו'~~ משבר געווען הקליפה שהם סוד הקושיא כו' *23**) . .

. . דערפאר איז דער לימוד אין תלמוד ירושלמי **בכלל** באופן ישר . .

. . ~~עס איז מער ניט וואס~~ **אבער מען** זעהט . .

. . וואס אין אים איז דא רע, **ואס מסטרא** ~~קומט קושיא~~ **ווערט אַ מעגליכקייט פון קושיות כו' כמבואר באגה"ק סכ"ו ע"פ הזהר,** ~~מער ניט וואס ער~~ **אבער דער רע** האט ניט קיין התגברות . .

. . דארף מען עס מברר זיין דורך גליא דתורה. **העוסק בבירור ענייני עוה"ז וכו'.**

. . און דאס זיינען אויך די צוויי ~~פסוקים~~ **ענינים** . .

***23) טעהמ"צ - להרח"ו - פ' ואתחנן.**

<u>עמוד ו</u>

ס"י

. . ובכדי **צו** צוקומען צו דעם . .

. . העכער לגמרי און ניט סובל דעם מציאות הרע, **שולל זיין דעם חשש פון ואכל וחי לעולם** *26) . .

. . בא יעדער איינעם פאר די נישואין דערף זיין א שמירה, ~~דורך א ענין פון..........~~ **וכמבואר ענין השמירה בכ"מ** *27) . .

סי"א

עפי"ז וועט מען אויך פארשטיין נאך א ~~הוראה~~ **ענין:** ~~וואס~~

* כ"ק מו"ח אדמו"ר האט דערציילט *[סימן להתחיל פיסקא חדשה]* . .

. . האט זיין פאטער דער רבי (מהורש"ב) נ"ע *[סימן להעביר לכאן תיבות אלו]* אים געהייסן **לערנען אויף און** נעמען סמיכה אויף הוראה. ווי עס איז קענטיג **געווען** פון ~~דעם~~ **סגנון** הספור . .

. . ~~און~~ **עס** איז פאראן א בריף פון רבין מהר"ש צום רבין (מהורש"ב) נ"ע ~~אי~~**פון** יענעם זמן. ~~וואס~~ שרייבט ער *[תחילה נכתב "ער שרייבט", ותיקן כנ"ל]* אים, בני הרב . .

סי"ב

. . אויך סברות **ודעות** אין תורה ~~וואס זיינען ניט להלכה~~, זיינען זיי א~~ויך~~**לע** אמת . .

. . אז שרש ההלכות איז פון הוי' *28) ~~שלמעלה מבחי'~~ (אלקים חיים) *[את התיבות "אלקים חיים" לא מחק אלא סימן בעיגול]* . .

. . ~~ובכדי צו פסקינען א הלכה, דארף מען האבן א דעה**תא** צלולה **צילותא**. עס איז ווייניק אז ער איז א מחודד און א מפולפל, נאר ער מוז האבן א דעה צלולה~~ . .

. . אבער עס ~~איז~~ **קען זיין אויך** מער ניט ווי לפי שעה . .

. . **די ערשטע -** פסק הלכה **אבער איז אַ** ענין נצחי וואס איז קיים לעד. ~~מוז מען האבן א דעה צלולה~~] . .

. . עס איז א ענין ~~נצחי~~ **קיים** אמת לאמיתו . .

***26) ראה תו"א ה, ד.**

***27) ראה לקו"ת ראה כג, ג. וש"נ.**

***28) מבאר בארוכה בד"ה וידבר אלקים - תרכ"ז.**

<u>עמוד ז</u>

סי"ג

~~דער~~ ביאור הנ"ל בפרטיות יותר: . . .

. . ~~דרכי ועניני~~ **וצרכי** האדם זיינען איינגעטייטל בכללות אין דריי סוגים: . . .

. . דאגעגען בית איז א שטענדיגע זאך, **וכלשון הנ"ל - בנין עדי עד.** . . .

. . זיינען דאך פראן ~~איך~~ **און נעמען זיך פון** תורה . .

אויף דער ווילע איז דאס גוט **ופועל פעולה רצוי'**, בשעת מעשה איז ער מקיים מצות ת"ת. ~~ווייל~~ **ואדרבה דוקא** אזוי איז דער סדר הלימוד **כנ"ל *29).** אבער **מעגליך אז** מען וועט זיי שפעטער אפשלאגן . .

. . וויילביידע זיינען ~~א בנין עדי עד~~. **- ענין הבית.**

סי"ד

. . ~~עס איז פאראן דעות אז פאר~~ **ענין ההוראה איז פארבונדען מיט אלט זיין** פערציק יאר ~~זאל מען ניט נעמען קיין סמיכה~~ . .

29*) ראה ג"כ ב"מ פד, סע"א.

<u>**עמוד ח**</u>

. . איז געוועןן ~~דער שדוך.~~ **די נישואין.**

סט"ו

. . קומט דורך דעם אסתכל באורייתא **כו'** . .

סט"ז

. . געדארפט זיין במרמה דוקא, **טאקע בחכמת תורתו *34) אבער אין דעם חלק וואס ווערט אנגערופען מרמה.** . .

. . ~~דער טעם איז~~ ווייל די ענינים זיינען אנגעקומען במרמה . .

. . דערפאר איז דער סדר אויף צו נעמען בא זיי **צוריק** אז ס'דארף אויך זיין במרמה. **עם עקש תתפתל.**

סי"ז

דערמיט וועט מען אויך פארשטיין וואס רבקה האט ~~געזאגט~~ **געהייסען** יעקב'ן ער זאל גיין נעמען די ברכות . .

. . וועט זי דאס נעמען אויף זיך, *[העביר לכאן תיבות אלו]* עלי קללתך בני . .

. . א זוהן ובפרט **אַ זוהן ווי** יעקב - ארט דאך פאר דער מוטער, איז וואס פאר א **באַרוהיגונג** ענטפער איז דאס? . .

. . ~~נאר~~ דער ענין אין דעם איז: יעקב ~~און רבקה~~ איז ~~דאס ספר~~ **מעין** אדם ~~וחוה~~ **הראשון** (ב"ב נח, א) ~~און חוה~~ **און ער האט מתקן געווען חטאו כמבואר בקבלה,** וואס ~~זיי~~ **עסנ** האט דאך דער נחש גענומען במרמה, דערפאר איז לתקן זה האט ~~רבקה און~~ יעקב געדארפט צוריק נעמען, און באווארענען עס זאלן ניט זיין בא עשו'ן . .

סי"ח

[סימן למחוק את כל הסעיף]

---

33) מג"א או"ח רפ"ב. **דרושי חתונה תרפ"ט.**

34*) ב"ר פס"ז.

<u>**עמוד ט**</u>

סי״ט-כ

[סימן למחוק את כל הסעיף]

סכ״א

. . ועל דרך זה איז אויך בא וועלן צוקומען צו תורה בכלל, **וכפי׳ רז״ל במדרש בברכות יצחק ליעקב: מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זו משנה דגן זה תלמוד ותירש זה אגדה** . .

<u>**עמוד י**</u>

. . דורך א אופן פון מרמה **דקדושה, דחכמת התורה כנ״ל** קומט מען צו העכער . .

. . צו מהפך זיין שטות דלעו״ז ~~*לשטות*~~ **לדקדושה** . .

. . ווארום מען קומט צו ~~צו שטות~~ **אַ דרגא** דקדושה, וואס עס איז העכער **אפילו** פון טו״ד דקדושה.

לקו"ש ח"ב שיחה לפ' תבוא

ב"ה. ליקוט משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א, לפ' תבוא.

\- - - - - - - - - -

א. אין היינטיקער סדרה ווערט דערציילט די מצוה פון בכורים ברענגען, וועלכע באדארפט זיין פון די בעסטע פרוכט וואס עס האט ארויסגעגעבן ארצנו הקדושה, תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, ווען די איד געווען א ארץ זבת חלב ודבש, און פון די ערשטע [illegible] צייטיגע, [illegible] מען האט זיך גענומען וואס פון די פירות, און מען האט דאס געבראכט אין בית המקדש, צו באדאנקען השם יתברך פאר דער ברכה וואס ער ברוך הוא האט אריינגעגעבן אין די פירות פון דער ערד. און די בכורים, דיינען בים געווען ווי אנדערע קרבנות צו פארברענגען אויפן מזבח, נאר צו אוועקגעבען דיי דעם כהן.

פון דעם לערנען מיר ארויס, אין די בידע קצוות: אז די תבואת ופירות הארץ, וועלכע וואקסען ארים נאך דעם ווי מען האט בעאקערט בעדיהם און [illegible] און אויך די אנדערע מלאכות וועלכע דיינען פארבונדען מיט דאס וואקסען פון פירות הארץ, האט מען די ערשטע בעסטע פון דיי, בים גענומען פאר זיך, נאר בעמאכט פון דעם — קדושה, מיט דעם אוועקגעבען דאס צום כהן. וואס בעורים צייטיגע... ערוועקט דיך א טענה, אז נאך דער גאנצער הארעוואניע און מיה וואס מען האט אריינגעלייגט אין דעם, איז אויב אפילו מען דארף אוועקגעמען א טייל פון דיך, אוועקגעבען אויף הייליגע צוועקען, איז פארוואס דארף דאס זיין דוקא פון די בעסטע און שענסטע. אבער ווען מען טראכט זיך אריין אין דעם — קומט מען צו דעם פארשטאנד, אז די טענה קען זיין נאר, ווען עס פעלט די אמונה, אז די פרי האדמה נתת לי ה', און אז [illegible] כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. אבער נאכן אריינטראכטען — זעט מען אז דאס איז היפך פון אמונה פשוטה, וואס די אמונה פשוטה איז פאראן בא אלע אידען אן אויסנאם, מען דארף נאר די ארויס-ברענגען אז די זאל אויך אריינגרייכען אין דעם טאג טעגליכען לעבען.

די צווייטע ארויסלערנונג פון דער דערבער מצוה איז, דאס וואס די פירות ווערען בים פארברענט אויפן מזבח אין בית המקדש, נאר דיי ווערען אוועקגעגעבען צום כהן, וועלכער דארף דיי נוצען. [illegible] פון בכורים. —

וואס דאס באגייסט, אז אפילו דער מעט דיקער בעשמאק אין גשמיות, אויב מען פארבעריטעט זיך ווי געהעריג און מען הייליגט זיך — קען מען דאס ארויסציען אין קדושה (דורך דעם עולת המקדש [illegible]), און דינען השם יתברך דורך עסען די פירות, אם אזוי ווי מען דינט השי"ת מיט אנדערע קרבנות דורכן פארברענען דיי אין בית המקדש, ווי א קרבן עולה און ענליכעס.

און דאס איז איינע פון די יסודות תורת החסידות, אז מען [illegible] דינען און מען [illegible] דינען השם יתברך, בים נאר בעת [illegible] דאווענען און לערנען תורה, נאר אויך [illegible] עסען און [illegible] עסען, [illegible] עסק — בידנעם און [illegible] דעם עסק. עס איז נאר, וועלכע פארשטענדליך, אז דער אנדער פאל פון דינען השם יתברך באדערף מיטערע צוגרייטונג צו דעם, [illegible] דער שכר פון דעם איז [illegible] גרעסער.

און אין דעם דיך, איז די מצוה פון בכורים דא אפילו בזמן הגלות און אפילו בחוץ לארץ, און אויך אין א פשוט'ן וואכעדיגען טאג [illegible], אזוי ווען מען דאבט פון טיפען הארצען אויף אלעס וואס מען האט, אז דאס איד וואס נתת לי ה', ווערט דאס בעהייליגט, ביז דאס ביצען דאס-קען [illegible] א עבודה, עבודת השם יתברך.

בא דער מצוה פון בכורים כפשוטה, ווען דאס איד געווען בבית המקדש איד דאך דערנאך געווען די ברכה, אז לשנה הבאה זאל ער נאך אמאל [illegible] מקיים זיין די מצוה בשמחה, אזוי אויך היינט, דאס באנוצען און אויסביצען די נכסים — אייגענטום — וואס השם יתברך גיט, ווי השם יתברך פארלאנגט, ברענגט די ברכה פון השם יתברך, אז אויך לשנה הבאה זאל מען דאס קענען מקיים זיין און אין א פיל גרעסערער מאס, און מיט נאך מער צופרידענקייט און שמחה.

(קובץ שנה ה.חנ"ב.)

ב. פאר ר"ה, אזוי אויך פאר שבועות, לייענט מען די תוכחה. פאר שבועות — פ' בחוקותי און פאר ר"ה — פ' תבוא. נאר נאך [illegible] לייענט מען נאך א סדרה (פאר שבועות פ' במדבר און פאר ר"ה פ' נצבים, ולפעמים אויך פ' וילך) בכדי צו מפסיק זיין צווישן די תוכחה מיטן יו"ט.

דער טעם אויף דעם איז, ווייל די תוכחה איז בים קיין ענין פון עונשים ח"ו.

[illegible] א"ו, נאר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
פאר שבועות און [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. און דערפאר לייענט מען [illegible]
אדיין אין א כלי א דבר יקר [illegible] [illegible] [illegible] איז אימער מען לייצט
אזוי איז אויך אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די כלי [illegible].

און דערפאר איז [illegible] די בילורים פון מתן תורה, און פאר די בילורים פון
ר"ה, וואס יעדער ר"ה ווערט נמשך א המשכה חדשה שלא היתה מעולם (אגה"ק סי' יד).
ד.ה. אז אויך בזמן שביהמ"ק הי' קיים איז נאך ניט געווען אזא המשכה, איז בכדי
צו מקבל זיין די המשכה, מוז זיין פריער טהרת הכלי.

דאס הייסט אז ניט קוקנדיק אויף דעם וואס לשעה קלה עכ"פ איז דאס
יסורים, און בפרט בא א בן מלך, און און דערצו נאך א בן יחיד (וואס אלע אידן
זיינען בנים יחידים של ממה"מ הקב"ה) איז עפעס א קלייניקייט וואס ס'איז ניט
אזוי, קען ער דורך ניט איבערטראגן, פונדעסטוועגן איז כדאי בא אבינו אב
הרחמן, און אפילו בא אב הרחמים (וואס ס'איז העכער פון אב הרחמן) אז לשעה
קלה זאל זיין ניט אזוי, צוליב דעם דבר יקר ביותר וואס ער וועט געבן.

ב. דער חילוק פון די תוכחות שבפ' בחוקותי, וואס מען לייענט פאר שבועות,
צו דער תוכחה שבפ' תבוא, וואס מען לייענט פאר ר"ה, איז אז אין די תוכחה שבפ'
בחוקותי איז דא מ"ט קללות, און אין פ' תבוא, צ"ח. צווייי מאל אזוי פיל.

וואס פון דעם איז פארשטאנדיק אז די בילורים פון ר"ה זיינען העכער
ווי די בילורים פון שבועות, וואס דערפאר פאדערט זיך אויך א גרעסערע טהרה.
די בילורים פון שבועות זיינען בדרך אור ישר, מלמעלה למטה. ווי די
[illegible] גמרא זאגט אויף מ"ת אז ס'איז געווען א ענין פון גזירות, וגר שנתגייר
כקטן שנולד דמי. משא"כ די בילורים פון תשרי זיינען [illegible] אור חוזר, מלמטה
למעלה. דערפאר איז אויך תשרי מיטן סדר ת.ש.ר. וואס דאס איז א סדר
מלמעלה למטה.

דערפאר איז אויך די הכנה צו שבועות, די עבודה פון ביטל אייר און
התחלת סיון, וואס דאס איז עבודת הצדיקים. און די הכנה צו ר"ה איז די עבודה
פון חודש אלול, עבודת התשובה. אני לדודי און דער נאך ודודי לי, מלמטה למעלה.
די בילורים דאור חוזר זיינען העכער ווי די בילורים דאור ישר. כידוע
מעלת בעלי תשובה אויף צדיקים. אזוי זעהט מען אויך אין די לוחות, אז די לוחות
השבירות וואס זיינען געגעבן געווארן נאכן חטא העגל במחרת יוה"כ זיינען
העכער פון די לוחות הראשונות וועלכע זיינען געגעבן געווארן בחודש סיון.
און דער לשון איז - כפלים לתושי'. צוויי מאל אזוי פיל. דערפאר איז אויך די
טהרת הכלי וואס פאר ר"ה, א צווייענדיקע.

אזוי איז אויך אין דעם ענין פון גלות און גאולה, [illegible] דער שרש הגלות
איז דער חטא העגל, אז אריפון גלות שטייט לקתה בכפלים, אזוי אויך אריפון חטא
וואס דאס איז דער סיבת הגלות שטייט חטאה בכפלים, וואס דורך דעם וועט מען
צוקומען צו די גאולה וואס די איז א נחמה בכפלים, ווי עס שטייט, נחמו נחמו.

(קטעים מהתחלת) (משיחות ש"פ נצבים תשי"ד)

ד. אין לקו"ת (פ' בחוקותי) איז ער מבאר דועגען די ענינים שבתוכחה אז
באמת זיינען דאס ברכות, נאר אזוי ווי דאס זיינען ברכות נעלות ביותר, איז
בכדי עס זאל ניט שאטן פ' ניט גוטע אויב, דערפאר זיינען זיי געזאגט געווארן
אין אזא אופן אז דער צד שכנגד זאל מיינען אז דאס איז ניט קיין ברכה, ואדרבה.
דאס הייסט, אז ענינים וואס זיינען געזאגט געווארן בתורה אין א אופן
פון היפך הברכה, איז דאס גאר א פאנייער אז ניט נאר וואס דאס איז באמת
א ברכה, נאר נאך מערער, ס'איז גאר א פארוויינ[illegible] אז ס'איז ברכות נעלות ביותר.
דערמיט איז ער אויך מבאר (בלקו"ת שם) דאס וואס די גמרא דערציילט
([illegible]) אז [illegible] רשב"י האט געשיקט זיינע זון צו זיינע
תלמידים ער זאל בא זיי בעטן א ברכה. די תלמידים האבן אים געזאגט אזא לשון
וואס ער האט זיך דיינער דערשראקן. ווען ער איז געקומען צוריק צו רשב"י,
איבערגעזאגט דאס די תלמידים האבן אים געזאגט, האט רשב"י פארטייטשט די
לשונות, אז ניט נאר וואס ס'איז ניט קיין היפך הברכה נאר ס'איז נאך גאר
א ברכה.

ולכאורה, איז ניט פארשטאנדיק [illegible] האבן די תלמידים בעדארפט זאגן אזא

81

לשון, וואס ער זאל זיך דערשרעקן, און ניטאמאל וועט ער אנטשולדיקן, ניט מאכן דאן בלעקנס זאגן די ברכה בשירות.

אויך איז ניט פרבן מערוואס עולם האט ר' אלעזר (רשב"י זון) ניט געקענט כאפן זיך אנשטאט אוי׳טון אויספירלעך אין דעם לשון, און האט געמוזט אנקומען צו רשב"י דוקא?

איז ער וארט מבאר אין לקו"ב, אז דאס דארפן גערעדט ווערן ברכות נעלות ביותר און דערפאר האט מען דיר געמוזט געבן אין א באהאלטענעם אופן, ביז אז דער מקבל הברכה אליין זאל אויך ניט וויסן פון דער ברכה. נאר רשב"י וואס עיקרו איז געווען פנימיות התורה, און ער האט פארבונדן עומק רום מיט עומק תחת, אז אויך אין עומק תחת האט ער אראפגעטראגן דעם עומק רום – ער האט ניט געהאט וואס צו מורא האבן און האט געקענט אראפטראגן די ברכה לפטה בגלוי.

אין בליא שבתורה איז פראן זכה און ניט זכה. ובג"ך עס איז מבואר אין קונטרס עץ החיים, אז אין בליא דתורה איז זכה נעשית לו סם חיים לא זכה כו', אבער אין פנימיות התורה איז ניטא קיין היפך פון סם חיים. דערפאר איז רשב"י וואס בעיקרו איז ער געווען פנימיות התורה, האט ער אראפגעטראגן די ברכה אויך בגילוי, און אפגעטייטשט אויך בלשון תרגום, אז ס'איז א ברכה און א ברכה נעלית ביותר.

(משיחת ל"ב בעומר, תשי"א.) (אות יד).

ה. אין דעם ענין אז אלץ איז לטובה, איז פראן צוויי פארשידענע לשונות בדברי רז"ל: א) כל [ ] דעביד רחמנא לטב עביד. (ק). ב) גם זו לטובה (ע).

דער חילוק פון די ביידע לשונות איז: כל מה דעביד רחמנא לטב עביד איז אין תרגום לשון, און גם זו לטובה איז אויף לשון הקודש. לשון קודש איז א לשון קדוש ומבורר. אלע ענינים וואס אין לשון קודש זיינען קלאר. ד.ה. אז מען זעהט אן קלאר אז אלץ איז לטובה. משא"כ כל [ ] דעביד רחמנא לטב עביד, וואס איז געזאגט געווארן אויף תרגום לשון, איז הגם אז ס'איז אויך לטב עביד, אבער דאס זעהט זיך ניט אן אזוי קלאר.

דער ביאור אין דעם וועט מען פארשטיין פון דעם חילוק וואס צווישן די [ ] דוגמאות וועלכע די גמרא ברענגט אויף די צוויי לשונות הנ"ל.

די דוגמא וועלכע די גמרא ברענגט אויף כל [ ] דעביד רחמנא לטב עביד איז: ר' עקיבא איז געווען אין וועג, האט ער מיט זיך מיטגענומען א נאר, א חמור און א תרנגול.

~~היינט אז מען פארט אין וועג נעמט מען מיט~~ ~~א~~ ~~דאכן~~ א טשעק-בוך ~~וכו' – אבער~~ ~~צייך וכו'~~ ~~ערבעטן~~ האט [illegible] מיטגענומען א ליכט, און זאל קענען לערנען תורה, א חמור וואס זאל שלעפן דיינע בשמיות [ ] און ער זאל ~~דייך~~ ~~פרייער~~ פון דעם, און א תרנגול, ~~כדי~~ ער זאל אים אויפוועקן צו חצות.

דאס איז א חילוק אין די זאכן וועלכע מען נעמט מיט היינט און וועלכע מען האט אמאל מיטגענומען.

~~עס איז אויך פאראן א חילוק אין אופן הנסיעה~~

~~היינט פארט מען האך אין א טריין, מיט וועלכען מען איז בדרך כלל זיכער אז מען וועט אנקומען אין צייט.~~ אבער ר"ע איז געפארן מיט א חמור. האט דער אויבערשטער מזמין געווען ~~אז~~ ~~[illegible]~~ אין שטאט האט מען אים ניט אריינגעלאזט ~~[illegible]~~, איז ער געבליבן נעכטיקן אין פעלד. עס איז געקומען א ווינט און האט פארלאשן די ליכט ~~[illegible]~~ איז ער געבליבן אין דער פינסטער. עס איז געקומען א לייב און האט אויפגעגעסן דעם חמור, געקומען א חתול און אויפגעגעסן דעם תרנגול, האט ר"ע געזאגט: כל [ ] דעביד רחמנא לטב עביד.

שפעטער האט זיך ארויסגעוויזן אז דאס אלץ איז געווען לטובה. ווייל יענע נאכט איז געווען א אנפאל אויף ~~[illegible]~~ שטאט ~~[illegible]~~, און מען האט איהר בארויבעט. איז אויב ער וואלט געבליבן אין שטאט וואלט ער אויך אריינגעפאלן, אויב די ליכט וואלט געברענט אין פעלד וואלט מען אים געזעהן, אויב דער חמור מיטן תרנגול וואלטן געמאכט זייערע קולות, וואלט מען געהערט די קולות כו', און דורך דעם וואס צו דאס אלץ אנגעווארן, איז ער ניצול געווארן.

ו. די דוגמא

-ד-

ו. די דוגמא אויף גם זו לטובה ברייננגט די גמרא [בגיטין] מעשה דנחום -
נחום איש גם זו. דעם באמען איש גם זו האט ער בעהאט, ווייל אויף יעדע זאך פלעגט ער זאגן גם זו לטובה.

אמאל האט מען אים געשיקט אין א שליחות צום מלך רומי ...
האט [מען] אים מיטגעגעבען אבנים טובות ומרגליות אלס א מתנה צום מלך.
ביינאכט האט מען בא אים צוגעגנבעט די אבנים טובות, און אנשטאט דעם ארייננעלייגט [עפר] אין קעסטעל. ...
... האט ער געזאגט גם זו לטובה. און אז אידן האבן אים געמאכט פאר א שליח צום מלך דארף ער ...
... [אריבערשטער] ...
... מאך דיינע שליחות, און דער אויבערשטער וועט שוין העלפן.

אז ער איז געקומען צום מלך רומי ... און געגעבען דעם קעסטעל אלס מתנה, האט [ער] ... געעפנט דעם קעסטעל, און דערזעהנדיק אז ס'איז פול מיט [עפר], האט [ער] אים געוואלט טאן דאס וואס מען טוהט מיט א מורד במלכות. אבער דער אויבערשטער האט באלד געשיקט אליהו הנביא אין דמות ... א שר, און האט געזאגט צום קייסער, אפשר איז די [עפר] פון די ... פון אברהם, ... מיט וועלכע ער האט ... מלחמות פעלט דאך נאך בא זיי, האט מען באלד אויספרובירט און די ... די שונאים ...

ז. דער חילוק צווישן ביידע דוגמאות איז:
ר"ע האט אויך געהאט פארלוסט און צער. ער האט פארלוירן דעם חמור מיט'ן תרנגול, געזעען אין דער פינסטער און געבענטשט אין א פעלד. דאס איז געווען בוליב א טובה, אבער דאס אליין איז געווען א ענין של צער.
משא"כ ביי נחום איש גם זו איז גאר לכתחילה קיין הזיק ניט געווען, ואדרבה. אויב ער וואלט פארבראכט די אבנים טובות וואלט ווערט ווערן צו בא דעם מלך וואלט דאס נתקבל געווארן, ווארום אין בית המלך פעלט ניט קיין אבנים טובות, משא"כ וואס ער האט געבראכט די [עפר] איז דאס נתקבל געווארן.
ר"ע האט געהאט א צער, נאר דורך דעם צער איז ער ניצול געווארן פון א גרעסערן צער. משא"כ בא נחום איש גם זו איז דאס גופא געווען טוב.

ח. און דאס איז דער אונטערשיד פון דעם אויסשפראך פון גם זו לטובה אויפן אויסשפראך כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד. לשון קודש איז ... מען זאגט גם זו לטובה, מיינט מען אז גם זו - דאס אליין (ע"ד ווי כל אחד מראה באצבעו ואומר זה אלי) - איז לטובה. עס איז ניט נאר אז דאס איז צוליב טוב, נאר דאס אליין איז טוב. עס איז מער ניט אז פריער איז געווען א העלם, מען איז געווען מיט פארמאכטע אויגן, האט מען געמיינט אז ס'איז א בזיון וצער, און בשעת עס ווערט אראפ דער העלם זעהט מען אז לכתחילה איז דאס געווען טוב.
נחום איש גם זו איז געווען ר"ע'ס רבי. ד.ה. אז ר"ע איז געווען מיט א דור שפעטער ווי נחום איש גם זו. און א דור וואס דער חושך הגלות איז געווען גרעסער (ווארום מיט יעדער דור ווערט מער דער חושך), איז דיין דור האט ניט געקענט זעהן בגילוי ווי יעדער ענין אליין איז טוב.
... ווי יעדער ענין אליין איז טוב. אבער איך וואלט ... עס ניט ... בגילוי. דאס וואס עס האט געקענט דייך בגילוי איך וועלט איז מער ניט ווי אז כל מה דעביד רחמנא לטב עביד. משא"כ נחום ובדורו של נחום איש גם זו, ... מיט א דור בעקענטער צום זמן הבית, האט מען געקענט מגלה זיין אויך אין וועלט, דעם ענין פון גם זו לטובה.
איצטער ביים מען צום זמן הגאולה, צום זמן פון ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, אז הקב"ה מוציא חמה מנרתקה און מען וועט זעהן בגילוי אין יעדער זאך אז גם זו לטובה ... מען זאגן זה ה' קוינו לו.

(משיחת ... מב"ב תשי"א) (אות לו - מב)

[illegible]

ט. די עבודה פון אלול איז דער [illegible] אַרײַן [illegible]
מען [illegible] זײַן פעסיו דשנה [illegible] [illegible] שלום [illegible]
[illegible] צו זאל [illegible] פון אלע [illegible]
[illegible] און דורך דעם [illegible] פון חודש אלול [illegible] די
המשכה חדשה שבחודש תשרי [illegible] שנה טובה ומתוקה בכל המצטרך לך.

און דאס איז דער טעם, וואס אין דעם חודש אלול ווערן גרעכנט אלע דריי
קוים פון תורה עבודה וגמ"ח. אלול איז ראשי תיבות אנא לידו ושמתי לך(ד) וואס
דאס גייט אויף דעם קו התורה, ווארום תורה איז א מקלט פון יצה"ר, כמרז"ל(ה).
אלול ר"ת איש לרעהו ומתנות לאביונים(ו), וואס דאס איז דער קו הגמ"ח. און
אזוי איז אויך מרומז אין אלול דער קו העבודה xxxxxxxxxxxxxxxx (ומל ה' אלקיך
את לבבך ואת לבב (זרעך) (ז)(ח), [illegible]
[illegible]. און א יסוד והקדמה צו די אלע קוים איז די עבודת התשובה וואס
איז נרמז אין ר"ת פון אלול, אני לדודי ודודי לי(ט), וואס דאס איז דער יסוד צו
אלע קוים. וע"ד מודה אני לפניך וואס מען זאגט בתחלת עבודת היום, וואס ער
קערט זיך צום אויבערשטן, און דאס דערלאנגט אין לפניך, דלא אתרמיז בשום שם
דקוץ, וואס דאס xxx איז א הקדמה לכל הקוים.

און דורך די עבודה פון אלול קומט מען צו צו דער גאולה, וואס איז נרמז
אין די ר"ת לאמר [illegible] לאמר אשירה, ר"ת אלול (פע"ח [illegible]).

דאס אלץ איז די כללות העבודה פון חודש אלול [illegible] פון דעם
איז בשבת וואס פאר תשרי וואס xxx מ[illegible] מברכין כולי יומי פון דער וואך — ויום
ר"ה בכלל, [illegible]

השי"ת זאל העלפן, מען זאל אריין אין דעם צייטן יאר בשמחה, און מען
זאל האבן א שנה טובה ומתוקה בכל המצטרך.

(משיחת ש"ק נצו"י, תשס"ד)
(קובץ שנה ד. חוברת ב.)

[illegible]

לקוטי שיחות חט"ו כ' מרחשון

כ' חשון*)

א. אין דעם מאמר רז"ל ביים סוף מס' ברכות (און עד"ז ביים סוף מס' מו"ק) זיינען דא צוויי גירסאות: א) "ת"ח אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב כו'"; ב) "צדיקים אין להם מנוחה כו'" (די גירסא ווערט געברענגט בכמה מקומות).

וי"ל, אז דער אונטערשייד אין לשון פון די גירסאות דריקט אויס אן אונטערשייד אין זייער תוכן: לויט דער גירסא "ת"ח אין להם מנוחה כו'" רעדט דער מאמר רז"ל וועגן א מעלה מיוחדת וואס איז דא נאר אין לימוד התורה ("תלמידי חכמים"), כדלקמן; דאקעגן לויט דער גירסא "צדיקים אין להם מנוחה כו'" רעדט זיך דא ניט בלויז וועגן דער באזונדערער מעלה פון לימוד התורה, ווארום דער תואר צדיק איז כולל אין זיך אויך מארי עובדין טבין, וואס זיינען נים קיין ת"ח.

דארף מען פארשטיין דעם טעם ההפרש צווישן די צוויי שיטות.

ב. דאס וואס "ת"ח אין להם מנוחה כו'", איז דער אריז"ל מסביר אין לקוטי הש"ס: "כי בעולם שלאחר המיתה ת"ח עוסקים בתורה ועולין ממדרי' למדרי' ומישיבה לישיבה. כי כמו שהשי"ת אין לו סוף כך תורתו אין לה סוף".

לויט דעם איז פארשטאנדיק דער טעם פון דער גירסא "ת"ח אין להם מנוחה כו'" – ווארום דוקא תורה איז בבחי' "אין לה סוף" און דערפאר איז אויך ניטא קיין מנוחה (אין סוף) צו די עליות פון ת"ח וואס זיינען עוסק בתורה; אבער מצוות, הגם אויך זיי זיינען ציוויים פון אויבערשטן (וואס ער איז אין סוף), פונדעסטוועגן איז אין זיי אליין פאראן א הגבלה, ואדרבה: עס מוז זיין א הגבלה – סיי אין כללות המצות אויף וועלכע מיר זיינען אנגעזאגט לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו, לא תוסיפו ולא תגרעו (אנדערש אבער איז ת"ת וואס מוז זיין אין אופן פון הוספה, כדאיתא בהל' ת"ת), סיי ביי יעדער מצוה בפרט: תפלין – דוקא פיר פרשיות און ניט פינף וכו'.

על דרך זה איז אויך דער אונטערשייד צווישן זיי בנוגע דעם אופן החיוב פונעם אדם: דער חיוב פון ת"ח האט ניט קיין הגבלות, אין לשון הרמב"ם: "כל איש ישראל חייב בת"ח בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל

ב

יסורין כו'", און אויך איז דער חיוב א שטענדיקער; אנדערש אבער זיינען מצות, וואס יעדער מצוה האט זיך איר הגבלה (אין א באשטימטן זמן, אדער מקום, אד"ג).

לויט דעם איז אבער שווער צו פארשטיין דעם טעם פון דער גירסא "צדיקים אין להם מנוחה כו'" – וואס דערין זיינען איינגעשלאסן אויך מארי עובדין טבין (עבודת המצות) כנ"ל: ווי איז שייך אז (אויך) אין דער עבודה (מוגבלת, כנ"ל) זאל זיין דער אויפטו "אין להם מנוחה", וואס ווייזט אויף אן ענין פון בל"ג?

מוז מען דעריבער זאגן, אז אויך אין מצוות איז דא די מעלה פון בל"ג – וואס דערמיט איז בפשיטא מובן אויך דער טעם פון דער גירסא "צדיקים אין להם מנוחה כו'". ד.ה. די צוויי גירסאות זיינען בהתאם צו די צווי בחינות: גבול ובל"ג.

ג. לכאורה איז דא אן ארט צו זאגן, אז דער דין מבטלין ת"ת מפני מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים, קען מען אראפלערנען אז מצוות זיינען אויך א בחי' פון בל"ג – ווארום אויב זיי זיינען נאר בבחי' גבול, ווי קענען זיי דוחה זיין ת"ת, א זאך וואס איז בל"ג?

אבער באמת איז עס ניט קיין הוכחה אז אויך מצות זיינען בבחי' בלי גבול – ווייל דאס וואס "מבטלין ת"ת מפני מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים" איז ניט מצד מעלת המצות, נאר דערפאר וואס דעם העדר אין קיום המצות איז אויך א חסרון אין לימוד התורה, כדלקמן:

דער אלטער רבי שרייבט (אינעם טעם פון אויבנדערמאנטן דין): "מפסיק תלמודו לעשה המצוה..כי זה כל האדם כמו שאמרו חכמים תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, ואם איננו עושה כן נמצא שלמד שלא לעשות ונוח לו כו'".

וואס וויבאלד אז נאכדעם ווי דער אלטער רבי זאגט דעם טעם חיובי (אויף "מפסיק תלמודו לעשה המצוה") "כי זה כל האדם" צו מקיים זיין מצות, איז ער מוסיף: "ואם איננו עושה נמצא שלמד שלא לעשות" (ד.ה. אז אן קיום המצוות איז דער לימוד התורה ניט ווי ס'דארף זיין) – איז משמע אז דער טעם "כי זה כל האדם" איז ניט גענוג אז צוליב דעם זאל די מצוה דוחה זיין ת"ת; ווארום

) יום הולדת) כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע. תולדותיו בפרטיות – ראה "חנוך לנער". וראה רשימת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע מב' כ"ף מרחשון תש"ה (נעתקה בלקו"ש ח"ב ע' 469): "בחלומי ראיתי את הוד כ"ק אאמו"ר כו' ואמר במעל"ע זה שנתמלאו פ"ד שנים לירידת נשמתי..וכפי הסדר הנה כל א' מכ"ק רבותינו ואבותינו הק' יאמר דרוש על פסוק דקאפיטל פ"ד". ומזה מוכח, שהעליות כו' שביום הולדה ישנן גם לאחר ההסתלקות (לקו"ש שם. ועד"ז שם ע' 607).

*) בענין יום הולדת – ראה לקו"ש ח"ה ע' 86 בשוה"ג להערה 1 ובנסמן שם.

1) בטעם השינויים בין מס' ברכות ומס' מו"ק – ראה לקו"ש שיחת ש"פ דברים, שבת חזון, תשל"ה.

2) של"ה בהקדמה (יז,א). עמק המלך שער הדיקנא ה"ח (סא,ג). ועוד.

3) אוה"ת ואתחנן ע' סז. המשך תרס"ו ע' יב.

4) ראה נדה טז, ב ודכותא גוונות. רא[illegible] הל' תשובה רפ"ה.

5) ד"עיקר פי' צדיק נק' כל מי שמקיים המצות" (לקו"ת מסעי צא,א. שה"ש טז,ג).

ואף שבתו"א צח,ב מביא (בהמשך להמבואר שם ע"ד העליות בהשגת התורה) "מ"ש בלקוטי הש"ס להאריז"ל על מארז"ל צדיקים אין להם מנוחה כו'" (ולא הגירסא "ת"ח")

– הרי צדיק במרז"ל (ולא רק ~~בתורה~~) – ישנו במובן הכי רחב (וכמו רשע או צדיק לא קאמר – נדה טז,ב. וראה תניא פ"א – דשולל רק רשע בדינו), כולל גם בע"ח, ת"ח וכו' ובמובן הכי מצומצם – רק אלה שעבודתם במדת היסוד (תניא פי"ד מתיקונים–בהקדמה. וראה זח"ג קס,ב). – אבל אין לפרש בשום מקום שפי' (רק ת"ח ולא מארי עובדין טבין כו'.

6) כמש"נ (איוב יא,ט): ארוכה מארץ מדה גו'.

7) אגה"ק ס"י. ד"ה השקיפה תרפ"ט פ"ב ואילך (נדפס בסה"מ ה'שי"ת ע' 272 ואילך). ובכ"מ.

8) רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט. ממרים פ"ב ה"ט. סהמ"צ להרמב"ם ל"ת שי"ג שי"ד. – ולא הביא כלל קרא הקודמו דואתחנן. וכ"כ באגה"ק סכ"ט (קנ,א). וראה רמב"ן עה"ת שפי' כן בואתחנן. וממשיך שם דהוספת מצוה "היא בכלל לא תוסיף עליו" – קרא דראה. והוא דלא כמש"כ בפסיקתא זוטרתא שם ובאדרת אלי' דפ' ואתחנן – הוא לא להוסיף על תרי"ג מצות בכלל, ודפ' ראה שלא להוסיף באותה מצוה גופא. וראה פי' הר"י פערלא לסהמ"צ דרס"ג מ"ע ה ומל"ת קמא. מנחת חינוך מצוה תנד. ואכ"מ.

9) [redacted] פ"ב ס"ב. וראה זח"א יב,ב: לאפשא לה כו'. ובאגה"ק סכ"ו (קמה,א) דכל איש ישראל מחוייב לחדש בתורה.

10) ראה ספרי ופרש"י ראה יג,א. פרש"י ואתחנן ד,ב.

11) הל' ת"ח פ"א ה"ח. הועתק בשו"ע אדה"ז או"ח ר"ס קנה.

12) כמש"נ (יהושע א,ח) לא ימוש גו' והגית בו יומם ולילה גו'.

13) מו"ק ט,סע"א ואילך. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ד. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

14) בתניא פל"ז (מט,סע"א. ועד"ז בהל' ת"ת שם כדלקמן בפנים): ומבטלין ת"ת לקיום מצוה מעשית כשא"א לעשותה ע"י אחרים משום כי זה כל האדם ותכלית בריאתו כו' להיות לו ית' דירה בתחתונים כו'.

אבל: מכיון שהמעלה שבמצות שהם "כל האדם" הוא רק בנוגע <u>לתכלית</u> בריאת האדם – הרי באם ביחס התורה ומצות עצמן, המצות הן שלא <u>בסוג</u> מדרי' התורה, איך מספיק שיבטלו ת"ת מפני מצות, כי (ענין של) בל"ג מפני (ענין של) גבול, כבפנים.

15) הל' ת"ת שם.

16) ברכות יז,א.

17) ירושלמי פ"ק דברכות (ה"ב), ובבלי ספ"ב דברכות.

18) וכמ"ש בתניא – כנ"ל הערה 14.

19) להעיר שהן בכתוב (קהלת יב,יג) והן במרז"ל גם "את האלקים ירא", "תשובה".

20) להעיר מלקו"ת שלח (לט,א ואילך). ובארוכה – עטרת ראש נג,א ואילך. נח,ב ואילך.

21) תנחומא עקב ב. דב"ר פ"ו,ב. יל"ש יתרו רמז חצר. ועוד.

22) סיום מס' קדושין.

23) אבות פ"ב מי"ב.

24) משלי ג,ו. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א.

25) המשך תרס"ו ע' סח. תקכב. ד"ה לסרבה המשרה ה'ש"ת פ"ג (סה"מ קונט' ח"ב תלה,ב).

26) סוכה כה,א.

27) ראה המשך תרס"ו שם ע' תקכב. ולהעיר מפיה"מ להרמב"ם אבות רפ"ב. לקו"ש ח"ד ע' 1192 ואילך (ובהערה 2 שם).

28) ראה לקו"ש ש"פ דברים הנ"ל ס"ד.

29) תהלים קד,כג.

30) ראה אגה"ק סי"ז. לקו"ת ואתחנן ו,ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ טו,ב. ובכ"מ.

31) ראה סהמ"צ שם. ובכ"מ.

32) רמב"ם הל' תשובה ספ"ח. ועיין שם שמעתיק מהכתוב (בגירסת דפוס רומי): אשר צפנת גו' <u>פעלת</u>.

33) ובמחז"ל (סנהדרין ר"פ חלק) "כל ישראל יש להם חלק לעה"ב כו' ואלו שאין להם כו' האומר אין תחה"מ כו'". ובגמרא שם: הוא כפר בתחה"מ לפיכך לא יהי' לו חלק בתחה"מ...מדה כנגד מדה.

34) נדה סא,ב. ועיין דבה (ובפרט לגבי דבנים) - דשפה דערך צלות, אם בטלות, ועוד.

35) אגה"ק סכ"ו (קמה, סע"א).

36) אוה"ת והמשך תרס"ו שבהערה 3.

37) וכמ"ש האריז"ל בלקוטי הש"ס שם: כי לעתיד אחר התחי' יהי' להם מנוחה - אבל שם מבואר להגירסא "<u>ת"ח</u> אין להם מנוחה כו'", משא"כ במקומות שבהערה הקודמת.

38) ראה המשך תרס"ו ע' צז ואילך. ושם (ע' קה): ומה שלעתיד לא יהי' עוד עליות כו'.

39) הערה מוסף.
וצ"ע מנדה שם דבגד שאבד בו כלאים עושה ממנו תכריכין למת דמצות בטילות לעת"ל. ואכ"מ.

40) תוס' פסחים (קיד,ב ד"ה אחד). וראה ג"כ יומא ה,ב. שבת פח,

41) עפ"ז יומתק מה דלא אשתמיט בשום מקום לומר דלהשיטה*) דשיעור בן י"ג למצות הוא הלכה למשה מסיני (גזירה) - קטן כשיעמוד בתחה"מ חייב במצות מיד באם עברו י"ג שנה משנולד.

---

*) שו"ת הרא"ש כלל טז. פי' הב' שברש"י אבות (פ"ה מכ"א). ועוד.

42) צפע"נ לרמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ד. וראה לקו"ש ח"ה (ע' 103 בהערה 45) דגם לדעת הראב"ד, י"ל. שעכ"פ לא שייך ~~או הטורח ודוחק~~ אז הענין בעצם בעוה"ז.

4

42) נדפס בקונטרס חנוך לנער ס"ע 31 ואילך.

43) ועיי"ש הראי' לזה מפרש"י ברכות (יח,ב) "ויושבים בעגולה".

ויש לקשר זה עם מארז"ל (תענית בסופה): עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בג"ע (ובעי' גריס: עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים בג"ע) - דענין המחול שהוא עיגול הוא בחי' סוכ"ע (לקו"ת ואתחנן ז,ב).

ואף שבלקו"ת שם מבאר זה על גילוי בחי' סוכ"ע שיהי' לעת"ל דוקא - הנה כמה פי' בלעת"ל ובכ"מ לעת"ל כולל כל הבא לאחרי עוה"ז (וכפי' הרמב"ם הל' תשובה ספ"ח), ועד לקצה השני ובכ"מ - שפי' רק לאחרי תחה"מ ואז גופא - כשמצוות בטילות (אגה"ק שם).

44) הל' תשובה פ"ח ה"ב.

45) ברכות יז,א.

46) שלא כדעת הרמב"ן (בשער הגמול שלו) דקאי על תחה"מ.

47) שה"ש ג,יא. וי"ל שכוונת הרמב"ם לפי' המשנה (בסוף תענית) דכתוב זה מדבר (כפרש"י שם) בהקב"ה וכנס"י [ועפ"ד תובן ראית הרמב"ם מכתוב זה, דכפשוטו ילי"פ "עטרה" כפשוטה].

48) כמ"ש באגה"ק (סי"ז): "ועטרותיהם בראשיהם...עטרה היא בחי' מקיף וסובב".

49) עיין רמב"ם בסופו: יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם - ג' דרגות. ולהעיר מתחלתו (הל' יסוה"ת פ"ב ה"ב): בשעה שיתבונן כו' ויראה מהן חכמתו כו' ומתאוה כו' לידע כו'. ואכ"מ.

50) ויש בזה ב' דרגות: "נהנין מאותו זיו שלא ישיגו כ"ב, אבל הצדיקים שזכו נזונין עד שישיגו השגה שלמה" (זח"א במהנ"ע) תולדות קלה,רע"ב).

51) משא"כ צדיקים סתם - ולכן נקט הגירסא (ופי') בלקוטי הש"ס - ת"ח, הכולם בכלל.

*) יום הולדת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע. תולדותיו בפרטיות - ראה "חנוך לנער".

כ׳ חשון

א. אין דעם מאמר רז״ל ~~ביים סוף~~ **בסיום** מס׳ ברכות (און עד״ז ~~ביים סוף~~ **בסיום** מס׳ מו״ק) זיינען דא צוויי גירסאות: א) ״ת״ח אין להם מנוחה לא בעוה״ז ולא בעוה״ב כו׳״; ב) ״צדיקים אין להם מנוחה כו׳״ ~~(און אט~~ (די גירסא ווערט געבראכט בכמה מקומות).

וי״ל, אז ~~אט~~ דער אונטערשייד אין לשון פון די גירסאות דריקט אויס ~~מיט זיך אויך~~ אן אונטערשייד אין זייער תוכן: לויט דער גירסא ״ת״ח אין להם מנוחה כו׳״ רעדט דער מאמר רז״ל וועגן א מעלה מיוחדת וואס איז דא נאר אין לימוד התורה (״תלמידי חכמים״), כדלקמן; דאקעגן לויט דער גירסא ״צדיקים אין להם מנוחה כו׳״ רעדט זיך דא ניט בלויז וועגן דער באזונדערער מעלה פון לימוד התורה, ווארום דער תואר צדיק איז ~~דאך~~ כולל אין זיך[*3] אויך מארי עובדין טבין, וואס זיינען ניט קיין ת״ח.

דארף מען פארשטיין דעם טעם ~~ההפרש~~ **החילוק** צווישן די צוויי שיטות.

ב. דאס וואס ״ת״ח אין להם מנוחה כו׳״, איז דער אריז״ל מסביר אין לקוטי הש״ס: ״כי בעולם שלאחר המיתה ת״ח עוסקים בתורה ועולין ממדרי׳ למדרי׳ ומישיבה לישיבה . . כי כמו שהשי״ת אין לו סוף כך תורתו אין לה סוף״.

לויט דעם איז פארשטאנדיק דער טעם פון דער גירסא ״ת״ח אין להם מנוחה כו׳״ – ווארום דוקא תורה **(בסגנון הידוע – חפצא פון מצות ת״ת)** איז בבחי׳ ״אין לה סוף״, און דערפאר איז אויך ניטא קיין מנוחה (אין סוף) צו די עליות פון ת״ח וואס זיינען עוסק בתורה; אבער מצוות, הגם אויך זיי זיינען ציוויים פון אויבערשטן (וואס ער איז אין סוף), פונדעסטוועגן איז אין זיי אליין **(אין זייער חפצא) -** פאראן א הגבלה, ואדרבה: עס מוז זיין א הגבלה – סיי אין כללות המצות אויף וועלכע מיר זיינען אנגעזאגט לא תוסיף עליו ולא תגרע~~ו~~ ממנו, א תוסיפו ולא תגרעו (אנדערש אבער איז ת״ת, וואס מוז זיין אין אן אופן פון הוספה, **בהבנה וכו׳ -** כדאיתא בהל׳ ת״ת), סיי ביי יעדער מצוה בפרט: תפלין – דוקא פיר פרשיות און ניט פינף וכו׳.

על דרך זה איז אויך דער אונטערשייד צווישן זיי בנוגע דעם אופן החיוב פונעם אדם **(גברא)**: דער חיוב פון ת״ת האט ניט קיין הגבלות, ~~און~~ אין לשון הרמב״ם: ״כל איש מישראל חייב בת״ת בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין כו׳״, און אויך **(בזמן)** איז דער חיוב **האדם** א שטענדיקער; אנדערש אבער ~~זיינען~~ **איז במצות**, וואס יעדער מצוה האט זיך איר הגבלה (אין א באשטימטן זמן, אדער[1] מקום, אד״ג).

[2]ד.ה. די צוויי גירסאות זיינען בהתאם צו די צווי בחינות: גבול ובל״ג.

לויט דעם איז אבער שווער צו פארשטיין דעם טעם פון דער גירסא **(שיטה)** ״צדיקים אין להם מנוחה כו׳״ – וואס דערין זיינען איינגעשלאסן אויך מארי עובדין טבין (עבודת המצות) כנ״ל: ווי איז שייך אז (אויך) אין דער עבודה (מוגבלת, כנ״ל) זאל זיין דער אויפטו ״אין להם מנוחה״, וואס ווייזט אויף אן ענין פון בל״ג?

מוז מען דעריבער זאגן, אז אויך אין מצוות איז דא **אַן ענין (און** די מעלה**)** פון בל״ג – וואס

1) תחלה סימן קו מחיקה על תיבת ״אדער״, ואח״כ ציין סימון מתחת לתיבה זו – לבטל המחיקה.

2) תחלה נכתבו התיבות ״ד.ה. . . ובל״ג״ בסיום הסעיף, והעבירן לכאן.

דערמיט איז ~~במילא~~ מובן אויך דער טעם פון דער גירסא "<u>צדיקים</u> אין להם מנוחה כו'".

ג. לכאורה איז דא אן ארט צו זאגן, אז ~~פון~~ **דער** דין מבטלין ת"ת מפני מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים, ~~קען מען ארויסלערנען~~ **איז מכריח צו זאגען** אז מצוות ~~זיינען~~ **האבען** אויך **א** ~~אין דער~~ בחי' פון בל"ג – ווארום אויב זיי זיינען נאר בבחי' גבול, ווי קענען זיי דוחה זיין ת"ת, א זאך וואס איז בל"ג?

אבער באמת איז עס ניט קיין הוכחה אז אויך מצות זיינען בבחי' בלי גבול – וויל דאס וואס "מבטלין ת"ת מפני מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים" איז <u>ניט</u> מצד מעלת המצות, נאר דערפאר וואס **דורך** דער**ם** העדר אין קיום המצות ~~איז אויך~~ **ווערט** א חסרון אין לימוד <u>התורה</u>, כדלקמן:

דער אלטער רבי ~~שרייבט~~ **זאגט** (אינעם טעם פון אויבנדערמאנטן דין): יפסיק תלמודו ויעשה המצוה . . כי זה כל האדם כמו שאמרו חכמים תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, ואם אינו עושה כן נמצא <u>שלמד</u> שלא לעשות ונוח לו כו'".

~~וואס~~ וויבאלד אז נאכדעם ווי דער אלטער רבי זאגט דעם טעם חיובי (אויף "יפסיק תלמודו ויעשה המצוה") "כי זה כל האדם" צו מקיים זיין מצות, איז ער מוסיף: "ואם אינו עושה כן נמצא שלמד שלא לעשות" (ד.ה. אז אן קיום המצוות ~~אויך~~ איז דער[3] לימוד התורה ניט ווי ס'דארף זיין) – איז משמע אז דער טעם "כי זה כל האדם" איז ניט גענוג אז צוליב דעם זאל די מצוה דוחה זיין ת"ת; ווארום [. .]

---

2) שלי"ה בהקדמה (יז, א). עמק המלך שער הדיקנא ה"ח (סא, ג). <u>ועוד</u>.

***3) ראה נדה טז, ב ובכו"כ מקומות. רמב"ם הל' תשובה רפ"ב.**

5) . . – הרי צדיק במרז"ל (ולא רק ~~בתורה~~ **בתושב"כ**) – ישנו במובן הכי רחב (וכמו רשע או צדיק לא קאמר – נדה טז, ב. וראה תניא פ"א – דשולל רק רשע <u>בדינו</u>), כולל גם בע"ת, ת"ח וכו' ובמובן הכי מצומצם – <u>רק</u> אלה שעבודתם במדת היסוד (תניא פי"ד מתיקונים – בהקדמה. וראה זח"ג קט, ב). אבל בשום[4] מקום אין לפרשו שפי' (רק ת"ח <u>ו</u>)<u>לא</u> מארי עובדין טבין כו'.

*[5] **ולהעיר ~~ממש~~ מר"פ חלק: <u>כל</u> ישראל כו' שנאמר ועמך כולם צדיקים ~~נצר מ~~ כו' חוץ כו'. רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ה. פהמ"ש שם (סוף ההקדמה).**

8) . . וראה רמב"ן עה"ת שפי' כן ב**פ'** ואתחנן . .

9) **לאדה"ז** פ"ב ס"ב . .

11) הלי ת"ת פ"א ה"ח. הועתק בשו"ע **יו"ד ר"ס רמו. שו"ע** אדה"ז או"ח ר"ס קנה. **- ולהעיר מהשינוים בשו"ע מל' הרמב"ם - ואכ"מ.**

---

3) תחלה הי' כתוב "אויך דער לימוד התורה איז ניט" – ושינה הסדר ותיקן כבפנים.

4) תחלה הי' כתוב "אבל אין לפרשו בשום מקום" – ושינה הסדר כבפנים.

5) הציון "*" פירושו סימון להתחלת פיסקא בפ"ע.

12) כמש״נ (יהושע א, ח) לא ימוש גו׳ והגית בו יומם ולילה גו׳. **ולהעיר מהעונש הכי חמור דכל האפשר לו לעסוק כו׳ (סנה׳ צט, סע״א. ועיין תו״א מג״א צח, ג).**

13) . . אבל: מכיון שהמעלה שבמצות שהם ״כל האדם״ היא רק בנוגע לתכלית בריאת האדם – הרי באם ביחס התורה ומצות עצמן, המצות הן שלא בסוג מדרי׳ התורה, אי~~ש~~ן **הטעם** מספיק שיבטלו ת״ת מפני מצות, כי ~~אא״פ לדחות~~ **איך ידחה** (ענין של) בל״ג מפני (ענין של) גבול, כבפנים.

19) להעיר שהן בכתוב **הנ״ל** (קהלת יב, יג) והן ב**העתקתו** מרז״ל ~~הוזכר~~ **נאמר** גם ״את האלקים ירא״, ״תשובה״.

28) **ראה** לקו״ש ש״פ דברים הנ״ל ס״ד. **וש״נ.**

34) נדה סא, ב. **ועיין בזה (ובמש״כ לקמן בפנים) – בשד״ח (כללים וד״ח) בערך מצות אם בטלות. וש״נ.**

~~38) וצ״ע מנדה שם דבגד שאבד בו כלאים עושה ממנו תכריכין למת דמצות בטילות לעת״ל. ואכ״מ.~~

40) תוס׳ פסחים (קיד, ב ד״ה אחד). וראה ג״כ יומא ה, ב. **שד״ח שם.**

42) צפע״נ לרמב״ם הל׳ תשובה פ״ח ה״ד. וראה לקו״ש ח״ה (ע׳ 103 בהערה 45) דגם לדעת הראב״ד **שם**, י״ל, שעכ״פ לא שייך אז הענין דזמן דעוה״ז.

43) נדפס**ה** בקונטרס חנוך לנער ס״ע 31 ואילך.

44) **ו**עיי״ש הראי׳ לזה מפרש״י ברכות (יח, ב) ״ויושבים בעגולה״.

ויש לקשר זה עם משארז״ל (תענית בסופה): עתיד הקב״ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בג״ע . .

. . ואף שבלקו״ת שם מבאר זה על גילוי בחי׳ סוכ״ע שיהי׳ לעת״ל דוקא – הנה כמה פי׳ בלעת״ל **- וכנ״ל - ד**~~ו~~בכ״מ לעת״ל כולל כל הבא לאחרי עוה״ז . .

48) שה״ש ג, יא. וי״ל שכוונת הרמב״ם לפי׳ המשנה ~~ש~~(בסוף תענית) דכתוב זה מדבר (כפרש״י שם) בהקב״ה וכנס״י [ועפ״ז תובן ראית הרמב״ם מכתוב זה, **דלכאורה מאי אולמי דהכתוב, הרי** ~~ד~~כפשוטו ~~הרי~~ יל״פ ״עטרה״ כפשוטה].

52) משאי״כ צדיקים סתם – ולכן נקט הגירסא (ופי׳) בלקוטי הש״ס – ת״ח, **דרק ת״ח** כולם בכלל~~.~~, **משא״כ צדיקים.**

~~לע׳ 1.~~

~~*) יום הולדת כ״ק אדמו״ר מהורש״ב נ״ע. תולדותיו בפרטיות - ראה ״חנוך לנער״.~~

חלק מלקו"ש חט"ז וארא ד'

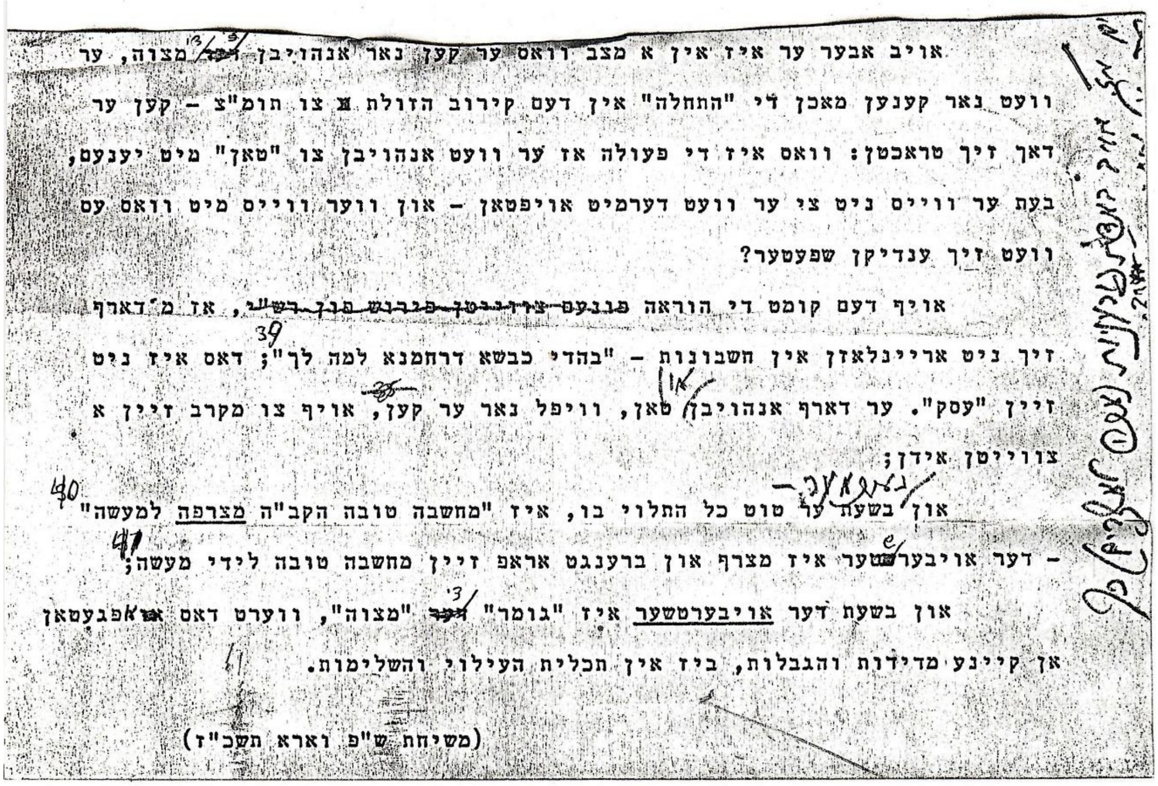

אויב אבער ער איז אין א מצב וואס ער קען נאר אנהויבן מצוה, ער

וועט נאר קענען מאכן די "התחלה" אין דעם קירוב הזולת צו תומ"צ - קען ער

דאך זיך טראכטן: וואס איז די פעולה אז ער וועט אנהויבן צו "טאן" מיט יענעם,

בעת ער ווייס ניט צי ער וועט דערמיט אויפטאן - און ווער ווייס מיט וואס עס

וועט זיך ענדיקן שפעטער?

אויף דעם קומט די הוראה ~~פונעם צווייטן פירוש פון רש"י~~, אז מ'דארף

זיך ניט ארייגלאזן אין חשבונות - "בהדי כבשא דרחמנא למה לך"; דאס איז ניט

זיין "עסק". ער דארף אנהויבן טאן, וויפל נאר ער קען, אויף צו מקרב זיין א

צווייטן אידן;

און בשעת ער טוט כל התלוי בו, איז "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה"

- דער אויבערשטער איז מצרף און ברענגט אראפ זיין מחשבה טובה לידי מעשה;

און בשעת דער אויבערשטער איז "גומר" "מצוה", ווערט דאס אפגעטאן

אן קיינע מדידות והגבלות, ביז אין תכלית העילוי והשלימות.

(משיחת ש"פ וארא תשכ"ז)

. . **אז אויב במדת פורעניות (מכה למצרים) כך, על אחת כו"כ**[*21] . .

. . אויף דעם קומט די הוראה ~~פונעם צווייטן פירוש פון רש״י~~, אז מ׳דארף זיך ניט ארייגלאזן אין חשבונות . .

. . ער דארף אנהויבן **און** טאן, וויפל נאר ער קען . .

. . און **נאכמער -** בשעת ער טוט כל התלוי בו . .

מענה לשאלת המניחים על שיחת ש"פ תולדות תשכ"ז

ב"ה. בהשיחות דש"פ תולדות, נתבאר במפרש"י שבסוף הפרשה, שכוונתו של רש"י ב"הוסיף רשעה על רשעתו" הוא רשעה מלשון רשעה (ריי"ש בחיריק). ולא רשעה לשון נקבה, שמחלה היתה מרשעת, דא"כ, הוצרך לכתוב על רשעותיו לשון רבים.

אח"כ הקשה, מנ"ל לרש"י ש"הוסיף רשעה", דלכאורה, אדרבה: בזה שלקח את מחלת" עשה כרצון אביו? ונתבאר שיובן זה בהקדים מה שלא פירש רש"י מאומה על התיבות "בן אברהם" (כמו שפירש על אחות נביות), ובפרט, שבפסוק זה גופא, כשנזכר ישמעאל בפעם הראשון, לא כתיב "בן אברהם".

ונתבאר שיובן זה בהקדים מ"ש רש"י ד"ה "וישמע יעקב": "מחובר לענין של מעלה וירא עשו כו'", ומונה את כל הענינים שבהכתובים [כי ברך יצחק; כי שילח אותו פדנה ארם; כי שמע יעקב אל אביו והלך פדנה ארם, וכו'] והשמיט "ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען".

ונתבאר, שרש"י מתרץ בזה קושיא: בהציווי דיצחק ליעקב היו ב' ענינים: א) לא תקח אשה מבנות כנען. ב) קום לך פדנה ארם. ולכאורה, מכיון שעשו האט נאכגעגעבן יצחק'ן, שלכן לקח את מחלת ולא מבנות כנען, מדוע האט ער אים ניט נאכגעגעבן גם ציווי הב' ללכת פדנה ארם?

והענין, שעשו הבין, אשר הציווי לא תקח אשה מבנות כנען, הוא ציווי מצד עצמו. משא"כ הציווי ללכת פדנה ארם הוא ~~רק בכדי שיעקב יוכל לקבל~~ הברכות כו' (ועשו חשב, אשר גם הליכת יעקב לפדן ארם אינו בכדי למלאות רצון אביו, רק בכדי לקבל הברכות). ולכן, לא הלך עשו לפדן ארם, כי אליו לא שייך טעם זה. משא"כ הענין ד"לא תקח אשה מבנות כנען", אף שלא נצטווה בזה (ונתבאר בארוכה, אשר לעשו, לא הי' שייך כלל שיצחק יצוה אותו "לא תקח אשה מבנות כנען"), מ"מ, מכיון שהבין מציווי זה אשר "רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו", לכן לקח את מחלת בת ישמעאל.

וזוהי כוונתו של רש"י שהשמיט הציווי "לא תקח אשה מבנות כנען".

~~כי "וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" אינו שייך לציווי זה, כי אם לעבין~~

~~"כי ברך יצחק וגו' ושילח אותו פדנה ארם".~~

אח"כ נתבאר, שבהיות שעשו רצה להראות שעושה בה לפנים משוה"ד (כדפירש"י (כה,כז) שהי' שואל היאך מעשרין את המלח ואת התבן) לא הרגיש

- ב -

(און האט אויסגעפירט מיט א "קדמא ואזלא") שלוקח הוא בת ישמעאל בן אברהם. אין איז נוייטיק מה שלוקח אשה ממשפחת אברהם, כמו שנשא יעקב, כי אם צריך לבת בנו של אברהם דוקא. (וגם בזה שלא הלך לפדן ארם, רצה להראות, שנוהג הוא כמו אביו, שאינו יוצא מארץ ישראל).

אח"כ נתבאר בסיום השיחה, מ"ש רש"י "הוסיף רשעה על רשעתו".

דמכיון שכתוב "על נשיו" מוכרח מהכתוב שגם מחלת היתה מרשעת כמו נשותיו שהו עובדות ע"ז (רש"י בפרשתנו כז,לה). (דאין לומר, שמ"ש "על נשיו" הכוונה אשר לא גירש את הראשונות, כי דבר זה לא הוצרך הכתוב להשמיענו. דמהיכי תיתי נאמר שגירש אותן. ומוכרח שכוונת הכתוב "על נשיו", אשר גם היתה כמו נשיו הקודמות). ודבר זה - מה שלקח אותה, וכן מה שלא גירש את הראשונות - הוא רשעה, כי אף שלא נצטווה על זה מיצחק, מ"מ, מכיון שהיו מרשעות, וכן היא היתה מרשעת, לא הוצרך לקחת אותה, והוצרך לגרש את הראשונות.

שאלה: (א) מה שנאמר בתחילת השיחה שפירוש רשעה הוא מלשון רשע (ריי"ש בחיריק) ולא מרשעת, אם זה שייך להאמור אח"כ בהשיחה, או הו"ע בפני עצמו. (דלכאורה, מצמצמצ מאי נ"מ בביאור הענין, אם הכוונה הוא מלשון רשע או מלשון מרשעת?)

(ב) מהו הפירוש במה שאמר "ויובן זה בהקדים כו'". דלכאורה, התירוץ מה שסיים בהשיחה, שמכיון שהיתה מרשעת לא הוצרך לקחת אותה, וכן מכיון שנשותיו הקודמות היו מרשעות הוצרך לגרשן, אי"ז שייך לכל אריכות הביאור בענין ב' הציוויים? - אם הכוונה של "ויובן זה בהקדים" הוא להקושיא שבהשיחה, שלכאורה עשה כרצון אביו. ועל זה נתבאר, שאין לומר דאכתי לא עשה כרצון אביו בזה שלא הלך לפדן ארם, כי מה שלא הלך לפדן ארם הוא לפי שחשב שהוא בשביל הברכות. אבל בנוגע להענין "לא תקח מבנות כנען", הרי עשה כרצון אביו, ואף שלא נצטווה. אם נכון?

- ג -

ג) מכיון ש"וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" מחובר לענין "כי ברך יצחק גו' ושלח אותו פדנה ארם גו'", ולא ל"ויצו גו' לא תקח גו' מבנות כנען", מדוע נאמר בכתוב "ויצו עליו גו'", מה נוגע ציווי זה לכאן?

ד) מכיון שהליכת עשו לישמעאל איננו מצד הציווי ללכת פדנה ארם, כי אם, מצד הציווי לא תקח אשה מבנות כנען, מהו פירוש הכתוב "וירא עשו כי ברך גו' ושלח אותו גו' וישמע יעקב גו'", דלכאורה הוצרך לכתוב "וירא עשו כי צוה יצחק את יעקב לאמר לא תקח אשה מבנות כנען וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו, וילך עשו גו'". ומהי השייכות דברכת יצחק ליעקב ומה ששלח אותו לפדן ארם ומה ששמע יעקב לקול אביו ל"וילך עשו גו'"?

ה) בפירש"י ד"ה וישמע יעקב מפרש אשר "וישמע יעקב" מחובר לענין של מעלה. (והיינו, אשר אין הכוונה ב"וישמע יעקב" שהתורה מספרת כאן בנוגע ליעקב, אשר שמע אל אביו גו', כי אם, שמבאר כאן [illegible] עשו. אשר ראה עשו ש"ברך יצחק גו'" (כל מ"ש בפסוק ו'), ואשר "וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם". אבל א"כ לכאורה מה שמסיים רש"י "וכי רעות בנות כנען, והלך גם הוא אצל ישמעאל", מה כוונתו בזה? ומה זה נוגע להתיבות "וישמע יעקב" אויף וועלכע רש"י שטעלט זיך? -

דלכאורה, זה נוגע להלן, לענין "וירא עשו כי רעות גו'", ולא לענין "וישמע יעקב גו'"?

[לאחר ש"פ תולדות, ער"ח כסלו, תשכ"ז]

מענה להמניחים על שאלותיהם בהמדובר בהתועדות ש"פ תולדות (מצילום כתי"ק):

[1] במכתבם כתבו:

"בהשיחות דש"פ תולדות, נתבאר בפירש"י שבסוף הפרשה, שכוונתו של רש"י "הוסיף רשעה על רשעתו" הוא רשעה מלשון רשעה (רי"ש בחיריק). ולא רשעה לשון נקבה, שמחלה היתה מרשעת, דא"כ, הוצרך לכתוב על רשעותיו לשון רבים.

אח"כ הקשה, מנ"ל לרש"י ש"הוסיף רשעה", דלכאורה, אדרבה: בזה ש"ויקח את מחלת" עשה כרצון אביו? ונתבאר שיובן זה בהקדים מה שלא פירש רש"י מאומה על התיבות "בן אברהם" (כמו שפירש על אחות נביות), ובפרט, שבפסוק זה גופא, כשנזכר ישמעאל בפעם הראשון, לא כתיב "בן אברהם".

ונתבאר שיובן זה בהקדים מ"ש רש"י ד"ה "וישמע יעקב": "מחובר לענין של מעלה וירא עשו כו'", ומונה את כל הענינים שבהכתובים [כי ברך יצחק; כי שילח אותו פדנה ארם; כי שמע יעקב אל אביו והלך פדנה ארם, וכו'] ומשמיט "ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען".

ונתבאר, שרש"י מתרץ בזה קושיא: בהציווי דיצחק ליעקב היו ב' ענינים: א) לא תקח אשה מבנות כנען. ב) קום לך פדנה ארם. ולכאורה, מכיון שעשו האט נאכגעגעבן יצחק'ן, שלכן לקח את מחלת ולא מבנות כנען, מדוע האט ער אים ניט נאכגעגעבן גם ציווי הב' ללכת פדנה ארם?

והענין, שעשו הבין, אשר הציווי לא תקח אשה מבנות כנען, הוא ציווי <u>מצד עצמו</u>. משא"כ הציווי ללכת פדנה ארם הוא רק בכדי שעי"ז יוכל לקבל הברכות כו' (ועשו חשב, אשר גם הליכת יעקב לפדן ארם אינו בכדי למלאות רצון אביו, רק בכדי לקבל הברכות). ולכן, לא הלך עשו לפדן ארם, כי אליו לא שייך טעם זה. משא"כ הענין ד"לא תקח אשה מבנות כנען", אף שלא נצטווה בזה (ונתבאר בארוכה, אשר לעשו, לא הי' שייך כלל שיצחק יצוה אותו "לא תקח אשה מבנות כנען"), מ"מ, מכיון שהבין מציווי זה אשר "רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו", לכן לקח את מחלת בת ישמעאל.

וזוהי כוונתו של רש"י שהשמיט הציווי "לא תקח אשה מבנות כנען", כי "וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" אינו שייך לציווי זה, כי אם, לענין "כי ברך יצחק וגו'" ול"שילח אותו פדנה ארם".

אח"כ נתבאר, שבהיות שעשו רצה להראות שעושה גם לפנים משוה"ד (כדפירש"י (כה, כז) שהי' שואל היאך מעשרין את המלח ואת התבן) הדגיש (און האט אויסגעשריען מיט א "קדמא ואזלא") שלוקח הוא בת ישמעאל <u>בן אברהם</u>. אים איז ווייניק מה שלוקח סתם ממשפחת אברהם, כמו שנשא יעקב, כי אם צריך לבת בנו של אברהם דוקא. (וגם בזה שלא הלך לפדן ארם, רצה להראות, שנוהג הוא כמו אביו, שאינו יוצא מארץ ישראל).

אח"כ נתבאר בסיום השיחה, מ"ש רש"י "הוסיף רשעה על רשעותיו", דמכיון שכתוב "על נשיו" מוכרח מהכתוב שגם מחלת היתה מרשעת כמו נשותיו שהן עובדות ע"ז (רש"י בפרשתנו כז, לה). (דאין לומר, שמ"ש "על נשיו" הכוונה אשר לא גירש את הראשונות, כי דבר זה לא הוצרך הכתוב להשמיענו, דמהיכי תיתי לאמר שגירש אותן. ומוכרח שכוונת הכתוב "על נשיו", אשר גם מחלת היתה כמו נשיו הקודמות). ודבר זה – מה שלקח אותה, וכן מה שלא גירש את הראשונות – הוא רשעה, כי אף שלא נצטווה על זה מיצחק, מ"מ, מכיון שהיו מרשעות, וכן היא היתה מרשעת, לא הוצרך לקחת אותה, והוצרך לגרש את הראשונות".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "ומשמיט "ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען"" – סימן קו תחת תיבת "ומשמיט", וכתב:

ואח"כ <u>מדגיש</u> (כענין בפ"ע) וכי רעות כו' –

(ב) על מה שכתבו: "משא"כ הציווי ללכת פדנה ארם הוא רק בכדי שעי"ז יוכל לקבל הברכות כו'" – מחק את התיבות "רק בכדי שעי"ז יוכל לקבל", וכתב:

[משא"כ הציווי ללכת פדנה ארם הוא] **קשור בקבלת** [הברכות כו']

(ג) על מה שכתבו: "וזוהי כוונתו של רש"י שהשמיט הציווי "לא תקח אשה מבנות כנען", כי "וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" אינו שייך לציווי זה, כי אם, לענין "כי ברך יצחק וגו'" ול"שילח אותו פדנה ארם"" –

מחק את התיבות: ""וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" אינו שייך לציווי זה, כי אם, לענין "כי ברך יצחק וגו'" ול"שילח אותו פדנה ארם""; וכתב:

[וזוהי כוונתו של רש"י שהשמיט] **בתחלה בראית עשיו** [הציווי] **ליעקב** ["לא תקח אשה מבנות כנען", כי] **ע"פ הבנת עשיו היו ב' ענינים: השייך <u>אך</u> ליעקב "כי <u>ברך</u> כו' ארם" 2) וכי רעות** [. .] [. .] **בפשטות כ"כ – שלא הוצרך לפרשו) הכפל דוירא עשיו וכו'**

(ד) על מה שכתבו: "שבהיות שעשו רצה להראות שעושה גם לפנים משוה"ד" – מחק תיבת "גם", וכתב:

[שבהיות שעשו רצה להראות] **שמדקדק במצות,** [שעושה לפנים משוה"ד]

(ה) על מה שכתבו: "מ"ש רש"י "הוסיף רשעה על רשעותיו"" – תיקן שיהי' כתוב:

[מ"ש] **בחצע"ג ב**[רש"י "הוסיף] **מ**[רשע]**ת** [על רשעתו]

[2] במכתבם כתבו:

"שאלה: (א) מה שנאמר בתחילת השיחה שפירוש רשעה הוא מלשון רשע (רי"ש בחיריק) ולא מרשעת, אם זה שייך להאמור אח"כ בהשיחה, או הו"ע בפני עצמו. (דלכאורה, מאי נ"מ בביאור הענין, אם הכוונה הוא מלשון רשע או מלשון מרשעת?)".

על התיבות "שפירוש רשעה הוא מלשון רשע (רי"ש בחיריק) ולא מרשעת", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

דובר בפי' בההתועדות – שגם בזה נר' <u>הכרח</u> השימת לב [. .]

[3] במכתבם כתבו:

"(ב) מהו הפירוש במה שאמר "ויובן זה בהקדים כו'". דלכאורה, התירוץ מה שסיים בהשיחה, שמכיון שהיתה מרשעת לא הוצרך לקחת אותה, וכן מכיון שנשותיו הקודמות היו מרשעות הוצרך לגרשן, אי"ז שייך לכל אריכות הביאור בענין ב' הציוויים? – אם הכוונה של "ויובן <u>זה</u> בהקדים" הוא לה<u>קושיא</u> שבהשיחה, שלכאורה עשה כרצון אביו. ועל זה נתבאר, שאין לומר דאכתי לא עשה כרצון אביו בזה שלא הלך לפדן ארם, כי מה שלא הלך לפדן ארם הוא לפי שחשב שהוא בשביל הברכות. אבל בנוגע להענין "לא תקח מבנות כנען", הרי עשה כרצון אביו, ואף שלא נצטווה. אם נכון?".

על התיבות: "מהו הפירוש במה שאמר "ויובן זה בהקדים כו'". דלכאורה כו'", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

מקוצר הזמן לא נדבר בזה אבל בהבנת רש"י יש בזה עוד ענין <u>עקרי</u> (ויש בזה <u>אריכות גדולה</u>): האם צוגעטראפן בעל החצע"ג <u>לכוונת</u> רש"י (ע"פ פשט) א"ל. פשטות: 1) <u>הענין</u> נוח יותר שלא הייתה מרשעת 2) ל' רש"י (שלא כתב "מרשעת" או "רשעותיו") ג"כ מורה כן. ואם צוגעטראפן – צריך לתרץ ב' הנ"ל, וההכרח בזה <u>ע"פ פשט</u>. וכו' וכו'. – אלא שככתבי מאז – נראה שאפילו בנוגע <u>לפשט</u> פירש"י, אין שמים לב (לע"ע?).

[4] במכתבם כתבו:

"(ג) מכיון ש"וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם" מחובר לענין "כי ברך יצחק גו' ושלח אותו פדנה ארם גו'", ולא ל"ויצו גו' לא תקח גו' מבנות כנען", מדוע נאמר בכתוב "ויצו עליו גו'", מה נוגע ציווי זה לכאן? דלכאורה,

זה נוגע להלן, לענין "וירא עשו כי רעות גו'", ולא לענין "וישמע יעקב גו'"?".

על התיבות: "מדוע נאמר בכתוב "ויצו עליו גו'"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

א) כי כן הייתה המציאות אשר ויצו [. .]

[5] במכתבם כתבו:

"(ד) מכיון שהליכת עשו לישמעאל אינו מצד הציווי ללכת פדנה ארם, כי אם, מצד הציווי לא תקח אשה מבנות כנען, מהו פירוש הכתוב "וירא עשו כי ברך גו' ושלח אותו גו' וישמע יעקב גו'", דלכאורה הוצרך לכתוב "וירא עשו כי צוה יצחק את יעקב לאמר לא תקח אשה מבנות כנען וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו, ויקח עשו גו'". ומהי השייכות דברכת יצחק ליעקב ומה ששלח אותו לחרן ומה ששמע יעקב לקול אביו, ל"וילך עשו גו'"?".

על התיבות: "מהו פירוש הכתוב "וירא עשו כי ברך גו' ושלח אותו גו' וישמע יעקב גו'"", כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

לבאר ב<u>'</u> הענינים א) <u>אי</u> הליכתו לפד"א ב) הליכתו לישמעאל [וביותר שהם לכאורה בסתירה זל"ז [. .]

[6] במכתבם כתבו:

"(ה) בפירש"י ד"ה וישמע יעקב מפרש אשר "וישמע יעקב" מחובר לענין של מעלה. והיינו, אשר אין הכוונה ב"וישמע יעקב" שהתורה מספרת כאן בנוגע ל<u>יעקב</u>, אשר שמע אל אביו גו', כי אם, שמספרת כאן בנוגע לעשו. אשר ראה עשו ש"ברך יצחק גו'" (כל מ"ש בפסוק ו'), ואשר "וישמע יעקב גו' וילך פדנה ארם". אבל א"מ לכאורה מה שמסיים רש"י "וכי רעות בנות כנען, והלך גם הוא אצל ישמעאל", מה כוונתו בזה? ומה זה נוגע להתיבות "וישמע יעקב" אויף וועלכע רש"י שטעלט זיך?".

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(א) על מה שכתבו: "כי אם, שמספרת כאן בנוגע לעשו" – מחק את התיבות "בנוגע ל", וכתב:

[שמספרת כאן] **מה ראה** [עשו]

(ב) על מה שכתבו: "ומה זה נוגע להתיבות "וישמע יעקב" אויף וועלכע רש"י שטעלט זיך?"", כתב:

– מבואר לעיל

[וראה מענה בהמשך לזה – ליקוט מענות קודש תשכ"ז מענה יט].

(ליקוט מענות קודש מילואים ח"ד ע' 201 ואילך. הצילום המלא מתפרסם בזה לראשונה)

מכתב כללי ראש חודש ניסן תש"מ

ב"ה, ראש-חודש ניסן,
יום שהוכפל בו כי טוב,
ה'תש"מ. ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה:

די צענטראלע נקודה פון יציאת-מצרים איז דאך — תעבדון את האלקים על ההר הזה, קבלת התורה ומצותי', כדי צו דינען דעם אויבערשטן אין אן אופן פון פולשטענדיגער חירות דורך לערנען תורה און מקיים זיין די מצוות בפועל, ווארום מעשה הוא העיקר. צוזאמען דערמיט ווירקט יעדע עשי' על פי תורה-אויף דעם מהלך הנפש פון דעם לומד תורה ומקיים המצוות, און איידלט אים אויס סיי אין שכל און סיי אין מידות, ווי דער רמב"ם — דער מורה נבוכים פון זיין דור און פון אלע שפעטערדיגע דורות — איז דאס מדגיש אין מערערע ערטער.

פארשטייט זיך, אז וויבאלד יעדע מצוה און אלע מצוות זיינען געגעבן געווארן פון דעם אויבערשטן וואס איז אין-סוף, זיינען די השפעות און הוראות פון יעדער מצוה און פון יעדן ענין אין תורה אויך אין-סופיקדיגע. און וואס מער כללות'דיג און אומפאסנד די מצוה איז, אלץ טיפער און ברייטער איז מער פארשידנארטיק זיינען די ענינים וועלכע זיינען פארבונדן מיט דער מצוה.

צו די הוראות פון א מצוה קומט אויך צו דער ענין פון דער קביעות אין דער וואך ווען די מצוה ווערט צייטיג פון יאר צו יאר. און כאטש די כללות'דיגע הוראה איז אין דער גאנצער אלעמאל, קומט די ספעציעלע קביעות און אונטערשטרייכט ענינים פון שטארקערן און מער בולט'ן אופן.

אויב דאס אויבנגעזאגטע איז שייך צו יעדער מצוה און ענין אין תורה, על אחת כמה וכמה בנוגע צו אזא כללות'דיגען ענין ווי יציאת-מצרים, וואס מיר דערמאנען צוויי מאל א טאג אין דאווענען, אין די טעג פון פסח — אין א ספעציעל בולט'ן אופן וואס באלעבט דערנאך יעדן טאג פון יאר.

* * *

הייאר די קביעות פון ערשטן טאג פסח, ווי אויך פון דעם ערשטן טאג פון דעם חודש הגאולה, אין דעם דריטן טאג פון דער וואך, יום השלישי שהוכפל בו כי טוב — דער טאג וואס דער אויבערשטער האט באצייכנט מיט צוויי מאל טוב: טוב לשמים וטוב לבריות ("גוט צו ג-ט און גוט צו לייטן").

איז איינע פון די כללות'דיגע הוראות פון דערפון, אז הייניטיקס יאר דארף פסח, זמן חירותנו, אריינברענגען א גרעסערע הוספה אין ביידע קוים פון בין אדם למקום און בין אדם לחברו אין דער עבודה פון יעדן טאג פון יאר.

* * *

אן איינערלעכע נקודה אין טוב לשמים וטוב לבריות איז וואס דורכדעם ווערט א פאראייניקונג אין דעם שטארקסטן אופן צווישן צוויי קעגנגעשטעלטע זאכן: צווישן דעם בורא (שמים) און דעם נברא (בריות), און צווישן די

ב"ה, ראש חודש ניסן, חודש הגאולה,
יום ג' פ' ויקרא, יום שהוכפל בו כי טוב,
ה'תש"מ. ברוקלין, נ. י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

די צענטראַלע נקודה פון גאולת מצרים, בהוציאך את העם ממצרים, איז דאָך ווי די פאַרטזעצונג אין פסוק — תעבדון את האלקים על ההר הזה, כדי צו דינען דעם אויבערשטן אין אַן אופן פון פולשטענדיקער חירות, דורך מקבל זיין תורה מסיני און לערנען זי און מקיים זיין די מצוות בפועל, וואָרום מעשה הוא העיקר. צו־זאַמען דערמיט ווירקט יעדע עשי' על פי תורה — אויף דעם מהלך הנפש פון דעם לומד תורה ומקיים המצוות, און איידלט אים אויס סיי אין שכל און סיי אין מדות, ווי

ראש חודש ניסן: אותו יום נטל עשר עטרות (שבת פז, סע"ב וראה תודי"ה עשר שם. תו"ש לפקודי מ סקי"ט. וש"נ) — היבא בפרש"י עה"ת ר"פ שמיני מסדר עולם (פ"ז). ובירוש' שקלים בתחלתה שבו ביום נתרמה התרומה לקרבנות צבור (כולל — דאותו היום). וע"ד החסידות — ראה דרושי דא"ח עה"פ ויהי ביום השמיני.

ניסן: שצירופו הוי' כסדרו (כתהאריז"ל בכ"מ. משנת חסידים מס' ניסן בתחלתה). וראה או"ת להה"מ בא ד"ה החודש הזה. וראה רד"ה החודש הזה תרכ"ו. וצע"ק למה דוקא בצירוף דניסן אין לערב כו' ואולי מפני שהוא שם כסדרו. ובד"ה החודש הזה אעת"ר (ריש ע' סד): ועיקר ההמשכה הוא בחדש ניסן דהצירוף הוא ש' הוי' כסדרן והיינו אמיתית הגילוי דש' הוי' שם העצם. ובע' סה: דכשהגיע ניסן היינו שכבר נמשך הגילוי מלמעלה בחי' הגילוי דעצמות אוא"ס.

חודש הגאולה: שמו"ר פט"ו, יא. וראה אוה"ת בא ע' רסד ואילך. ד"ה החודש ה'ש"ת.

יום . . טוב: ראה אוה"ת בראשית (לג, ב ואילך). שם משפטים (ע' א'קנז. א'קסא ואילך).

פ' ויקרא: דכפשוטן של כתובים בא בהמשך לס"פ פקודי, שנקרא בו ביום. וכ"כ בתנחומא ר"פ ויקרא. וראה לקו"ת ד"ה ויקרא רס"ב. וצע"ק מגיטין ס, סע"א.

שהוכפל . . טוב: ראה קידושין מ, א. פיה"מ להרמב"ם פאה בתחלתה. מכתב כ"ק אדנ"ע בס' המאמרים תש"ט ע' יח. מכ' ומאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר שם. ועיין פרש"י לבראשית (א, ז) בסופו — דגם העבר נעשה טוב.

בהוציאך . . הזה: שמות ג, יב. וראה פרש"י עה"פ (משמו"ר פ"ג, ד): וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים, דבר גדול יש לי על הוצאה זו, שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה כו'. וראה לקוטי לוי יצחק אגרות ע' רל.

פולשטענדיקער חירות: ראה זח"ב קיג, סע"ב ואילך. עירובין נד, א. שמו"ר פמ"א, ז (בתחלתו).

חירות. דורך מקבל זיין תורה מסיני און לערנען זי: ראה אבות פ"ו מ"ב: חרות על הלוחות, א"ת חרות אלא חירות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה.

מעשה הוא העיקר: אבות פ"א מי"ז.

יעדע עשי' . . איידלט אים אויס: ראה ב"ר רפמ"ד „לצרף בהם את הבריות". ובעבוה"ק חלק העבודה פ"ג עוד מוסיף על הרמב"ם במו"נ דלקמן. וראה ד"ה אמרת ה' צרופה תרצ"ה — בס' הקונטרסים ח"ב.

דער רמב"ם — דער מורה הנבוכים פון זיין דור און פון אַלע שפּעטערדיקע דורות — איז דאָס מדגיש אין מערערע ערטער.

פאַרשטייט זיך, אַז וויבאַלד יעדער מצוה און אַלע מצוות זיינען געגעבן געוואָרן פון דעם אויבערשטן וואָס איז אין־סוף, זיינען די הוראות און השפעות פון יעדער מצוה און פון יעדן ענין אין תורה אויך אין־סופית'דיקע. און וואָס מער כללות'דיק און אומפאַסנד די מצוה איז, אַלץ טיפער און ברייטער און מער פאַר־שידנאַרטיק זיינען די ענינים וועלכע זיינען פאַרבונדן מיט דער מצוה.

צו די הוראות פון דער מצוה אַליין קומט אויך צו די הוראה וואָס מ'לערנט אָפּ פון דער קביעות אין דער וואָך ווען די מצוה ווערט צייטיג, וואָס ענדערט זיך פון יאָר צו יאָר. און כאָטש די כלליות'דיקע הוראה איז אַלעמאָל אין דער גאַנצער שטאַרקייט, קומט די ספּעציעלע קביעות פון דער מצוה — און אונטערשטרייכט ספּעציעלע ענינים פון דער מצוה אין אַ נאָך שטאַרקערן און מער בולט'ן אופן.

אויב דאָס אויבנגעזאָגטע איז שייך צו יעדער מצוה און ענין אין תורה, על אחת כמה וכמה — בנוגע צו אַזאַ כללות'דיקן ענין ווי יציאת מצרים, וואָס מיר דער־מאָנען עס יעדן טאָג, צוויי מאָל אַ טאָג אין דאַווענען, און אין די טעג פון פסח — אין אַ ספּעציעל בולט'ן אופן, וואָס באַלעבט דערנאָך יעדן טאָג פון יאָר.

• • •

היי־יאָר הויבט זיך אָן פסח, די קביעות פון ערשטן טאָג פסח, ווי אויך פון ראש־חודש, פון דעם ערשטן טאָג פון דעם חודש, וואָס איז חודש הגאולה, אין דעם דריטן טאָג פון דער וואָך, יום השלישי שהוכפל בו כי טוב — דער טאָג וואָס דער אויבער־שטער האָט באַצייכנט מיט צוויי מאָל טוב: טוב לשמים וטוב לבריות („גוט צו ג־ט און גוט צו לייטן"). איז איינע פון די כללות'דיקע הוראות דערפון, אַז היינטיקס יאָר דאַרף דער חודש ובפרט — פסח, זמן חירותינו, אַריינברענגען אַ גרעסערע חיות

ווי דער רמב"ם .. איז דאָס מדגיש אין מערערע ערטער: מו"נ ח"ג פכ"ז. ח"ב ספ"מ. ח"ג פנ"ב. ועוד.

הוראה . . פון דער קביעות אין דער וואָך: כתורת הבעש"ט שבכל דבר שיהודי רואה או שומע ישנה הוראה בעבודת השם (היום יום ט אייר (ע' נב). כש"ט — הוצאת קה"ת — הוספות אות קכז־קכט. וש"נ). ולהעיר מזח"ג צד, ריש ע"ב: כל יומא ויומא עביד עבידתי'.

קביעות אין דער וואָך: ועד"ז משינים בקביעות דימי החודש דש"פ החודש וכיו"ב.

כללות'דיקן ענין ווי יציאת מצרים: ראה חינוך מצוה כא: כי הוא (יצי"מ) יסוד גדול ועמוד חזק בתורתינו ואמונתינו. וראה מכילתא ומפרשי התורה בקישור שני הענינים „אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים". זח"ג קח, א. תניא פמ"ז.

יציאת מצרים . . דערמאָנען . . יעדן טאָג. צוויי מאָל אַ טאָג: רמב"ם הל' ק"ש פ"א ה"ג. שו"ע אדה"ז סס"ז ס"א.

פסח . . באַלעבט . . יעדן טאָג פון יאָר: ראה שיחת חגה"פ תש"ג (סה"ש תש"ג ע' 75): חג הפסח ווערט נמשך שטענדיק.

די קביעות פון ערשטן טאָג פסח. ווי אויך פון ראש חודש: שכן הוא תמיד — דר"ח (דכל חודש) — חל לעולם בהיום בשבוע שחל בו יום החמשה עשר בחודש — דקיימא סיהרא באשלמותא.

-ב-

נבראים גופא, וואס יעדער יחיד האט זיין באזונדערן רצון און באזונדערע אינטערעסן, און דורך דעם טוב לבריות ווערט אן אחדות און שלום צווישן זיי, ביז צום פולסטן אינהאלט פון שלום, אז עס קומט-צו שלימות בא ביידע צדדים.

דערפון איז אויך פארשטאנדיג, אז דאס וואס האט זיך גערעדט וועגן טוב לשמים וטוב לבריות איז נים אז דאס זיינען צוויי באזונדערע זאכן, נאר ווי דער אלטער רבי ... ה׳ אלקיך איז א כלי צו ואהבת לרעך כמוך ... אז ואהבת את זיך אויס אויפן ערשטן בליק אז דאס איז ... אן ענין פון טובת לשמים, אבער וויבאלד אז דאס קומט פון ... בה ... ואהבת את ה׳ אלקיך, מוז זיך דאס אויסדריקן אין מצוות ... דעם כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך - טוב לבריות. און אומגעקערט, וויבאלד אז די מצוות ... לייטערן און איידלען אויס דעם מהלך הנפש, שכל און מידות ..., ווי אויבנדערמאנט, קען מען דערגרייכן ... מדריגה פון ... ואהבת את ה׳ אלקיך - טוב לשמים.

און דאס איז אויך איינע פון די גרונט-הוראות פון יציאת מצרים, וואס דער צוועק דערפון איז געווען ..., מתן-תורה, ווי דאס איז אויך מרומז אין די ערשטע פון עשרת-הדיברות: אנכי ה׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. *אין איינפאכע ווערטער: נאכדעם ווי אידן האבן זיך געפונען ... דורות, אין מצרים, אין א צושטאנד פון עבדים לפרעה, ניט נאר פיזיש נאר אויך גייסטיג - האט מען זיך איבערגעשטעלט פן הקצה אל הקצה צו דערגרייכן אמת׳ע חירות, אז ניט נאר וואס מ׳האט אפ-געווארפן די אלקים אחרים פון מצרים אין דעם גאנצן מצרישן געדאנקען גאנג נאר מ׳האט אויך מקדיש געווען אלע כוחות און דעם רכוש גדול וואס מ׳האט ארויסגעפירט פון מצרים צו בויען דעם משכן לו ית׳, וואס האט געמאכט שלום צווישן דער גאנצער בריאה און דעם בורא, ביז ושכנתי בתוכם - א דירה לו יתברך בתחתונים.

* * *

ויהי רצון, אז יעדער איינער פון אונז בתוך כלל ישראל זאל האבן א כשר׳ן און פריילעכן פסח - וואס אויך אין דעם אויסדרוק שפיגלט זיך אפ דער טוב לשמים (כשר׳ן פסח) און טוב לבריות (פריילעכן פסח), ווארום כדי שמחה פון יום-טוב זאל זיין א פולשטענדיגע דארף מען ... באזארגן און דערפרייען ... כל דכפין און כל דצריך,

און דורכדעם וואס מ׳וועט מקיים זיין אהבת-ישראל אין דער פולסטער מאס וועט דאס מבטל זיין די סיבה פון איצטיגען גלות און מ׳וועט זוכה זיין צו דעם קיום פון דער ג-טלעכער הבטחה כימי צאתך מארץ מצרים ..., בגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

בכבוד ובברכת חג כשר ושמח
ובשורות טובות בכל האמור

און הוספה איןביידע קוים פון בין אדם למקום און בין אדם לחבירו אין דער עבודה פון יעדן טאָג פון יאָר.

* * *

אַז אינערלעכע נקודה אין טוב לשמים וטוב לבריות איז — וואָס דורכדעם ווערט אַ פאַראייניקונג אין דעם שטאַרקסטן אופן צווישן צוויי קעגנגעשטעלטע זאכן: צווישן דעם בורא (שמים) און דעם נברא (בריות), און צווישן די נבראים גופא, וואָס יעדער יחיד האָט זיין באַזונדערן רצון און באַזונדערע אינטערעסן, און דורך דעם טוב לבריות ווערט אַ שלום און אחדות צווישן זיי, ביז צום פולסטן אינהאַלט פון שלום, אַז עס קומט-צו שלימות באַ ביידע צדדים.

דערפון איז אויך פאַרשטאַנדיק, אַז דאָס וואָס עס האָט זיך גערעדט וועגן טוב לשמים וטוב לבריות איז ניט אַז זיי בלייבן באַזונדערע זאכן, נאָר זיי ווערן (ווי) איין זאַך, ווי דער אַלטער רבי זאָגט, אַז ואהבת לרעך כמוך איז אַ כלי צו ואהבת את ה׳ אלקיך,

אפילו ווען עס ווייזט זיך אויס אויפן ערשטן בליק אַז דאָס איז נאָר אַן ענין פון טוב לשמים, וויבאַלד אָבער אַז דאָס קומט פון ואהבת את ה׳ אלקיך, מוז זיך דאָס אויסדריקן אין קיום מצוותיו, און אין אַ חיות גדול אין מקיים זיין דעם כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך — טוב לבריות.

און אומגעקערט, וויבאַלד אַז די מצוות לייטערן און איידעלן אויס דעם מענטשן, זיין מהלך הנפש, שכל און מדות, ווי אויבנדערמאָנט, קען מען דערגרייכן דורך זיי די העכסטע מדריגה פון ואהבת את ה׳ אלקיך — טוב לשמים — בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, ווייל זיי (די כוחות הנפש זיינע) זיינען אויסגעלייטערט גע־וואָרן און ציען זיך צו רוחניות און ג־טלעכקייט.

* * *

און דאָס איז אויך איינע פון די גרונט־הוראות פון יציאת מצרים, וואָס דער צוועק דערפון איז געווען מתן תורה, ווי דאָס איז אויך מרומז אין די ערשטע פון עשרת הדברות: אנכי ה׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים.

אין איינפאַכע ווערטער: נאָכדעם ווי אידן האָבן זיך געפונען דורות לאַנג אין מצרים, אין אַ צושטאַנד פון עבדים לפרעה, ניט נאָר פיזיש נאָר אויך גייסטיק — האָט מען זיך איבערגעשטעלט מן הקצה אל הקצה צו דערגרייכן אמת׳ע חירות, און ניט נאָר וואָס מ׳האָט אָפּגעוואָרפן די אלקים אחרים פון מצרים און דעם גאַנצן מצרישן געדאַנקען גאַנג, נאָר מ׳האָט אויך מקדיש געווען אַלע כחות און דעם רכוש גדול וואָס מ׳האָט אַרויסגעפירט פון מצרים צו בויען דעם משכן לו ית׳, וואָס האָט געמאַכט שלום צווישן דער גאַנצער בריאה און דעם בורא, ביז ושכנתי בתוכם — אַ דירה לו ית׳ בתחתונים.

* * *

ויהי רצון, אַז יעדער איינער פון אונז בתוך כלל ישראל זאָל האָבן אַ כשר׳ן און פריילעכן פסח — וואָס אויך אין דעם אויסדרוק שפיגלט זיך אָפּ דער טוב לשמים (כשר׳ן פסח) און טוב לבריות (פריילעכן פסח), וואָרום כדי די שמחה פון יום טוב זאָל זיין אַ פולשטענדיקע דאַרף מען באַזאָרגן און דערפרייען דעם כל דכפין און כל דצריך.

און דורכדעם וואָס מ׳וועט מקיים זיין אהבת ישראל אין דער פולסטער מאָס וועט דאָס מבטל זיין די סיבה פון איצטיקן גלות און מ׳וועט זוכה זיין צו דעם קיום פון דער ג־טלעכער הבטחה ווי כימי צאתך מארץ מצרים — ויביאם אל גבול קדשו גו׳ ויבן כמו רמים מקדשו גו׳ (ג־ט וועט ברענגען דעם גאַנצן אידישן פאָלק אין זיין הייליק לאַנד; ער וועט אויפבויען זיין בית המקדש ווי די הימלען), און ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם (און מיר, וואָס זיינען דיין פאָלק און די שאָף פון דיין פיטערונג, וועלן מיר דיר לויבן אַלעמאָל), וואָרום עס וועט זיין אַ גאולה שאין אחרי׳ גלות — אַ גאולה אויף אַלעמאָל — גאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו ובקרוב ממש.

בכבוד ובברכת חג כשר ושמח
ובשורות טובות בכל האמור

יעדער יחיד האָט . . באַזונדערע אינטערעסן: ראה ברכות נח, א. סנהדרין לז, סע"א. לח, א. ובכ"מ.

דער אַלטער רבי זאָגט: סה"ש ה'ש"ת ע' 3. וראה קונטרס אהבת ישראל (ברוקלין, ה'תשל"ו).

ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח.

ואהבת את ה' אלקיך: ואתחנן ו, ה.

ואהבת לרעך כמוך . . כלל גדול בתורה: תו"כ ופרש"י עה"פ.

ואהבת את ה' אלקיך. מוז . . חיות: ראה תניא רפ"ד.

ואהבת . . לבריות: ראה תניא פל"ב.

בכל . . מאדך: ואתחנן שם.

אנכי ה' אלקיך . . ממצרים: יתרו כ, ב. וראה פרש"י עה"פ (ממכילתא): כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי.

אָפּגעוואָרפן די אלקים אחרים: וכמ"ש משכו וקחו לכם — משכו ידיכם מע"ז (בא יב, כא ובמכילתא עה"פ).

רכוש גדול . . אַרויסגעפירט פון מצרים: לך טו, יד — וראה בכורות ה, ב. תנחומא בשלח כה. פרש"י עה"פ בא יג, יג.

משכן . . האָט געמאַכט שלום צווישן . . בריאה און . . בורא: ראה במדב"ר רפי"ב: עכשיו שנעשה המשכן . . שלום ביני ובין בני. ובפס"ר פ"ה, יא מוסיף: נעשה שלום בעולם.

ושכנתי בתוכם: תרומה כה, ח. וראה של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב.

די שמחה . . אַ פולשטענדיקע: ויתרה מזו ראה רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ח. שו"ע אדה"ז שם סתקכ"ט ס"א.

כל דכפין . . דצריך: שהתחילו לדרוש וללמוד (שיעשו) בזה („מעות חטים") שלושים יום לפני החג (שו"ע אדה"ז הל' פסח סתכ"ט ס"ג), ובפרט מר"ח ניסן (רשב"ג בפסחים ו, רע"ב. ואלו ואלו דא"ח. וראה ד"ה החודש הזה תרכ"ו, פ"ד). ומכריזים עד"ז עוה"פ בתחילת אמירת ההגדה.

די סיבה פון איצטיקן גלות: יומא ט, ב. וראה לקו"ת מטות ד"ה החלצו, ובכ"מ.

כימי צאתך מארץ מצרים: מיכה ז, טו. ואדרבא אראנו נפלאות עוד יותר (ראה ש' האמונה פט"ז ואילך. רשימות הצ"צ עה"פ ממדרז"ל ומפע"ח).

ויביאם . . מקדשו: תהלים עח, נד. שם, סט.

ואנחנו עמך . . לעולם: שם עט, יג.

גאולה שאין אחרי' גלות: ראה תוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב.

ספר המפתחות אדמו"ר הזקן

באר:

תר"א כא (באמ"ח בעבודה) כד (ב. של מרים) כאד (ב. שבע) צא (חפירת ב.) קטוד (כנ"ל).

לקו"ת נסבב (מעין גנים באמ"ח. שתים. ב. ב"פ ב. שבע. ב. של מרים) דפתב (ב. שבע).

א קצה (מל׳).

סד קמב (ב. חפרוה שרים. ב. של מרים) קסו (ב. מים חיים) קסו (כנ"ל. ב. חפרוה שרים) קע (ב. דאברהם וב. דיצחק) קעא (כנ"ל).

סה לד״ו (ב. מרים מעצמה בלי כרי׳ וסיוע. באר יצחק בסיוע מיצחק מקור הגבורות) קיג״ד (לר"ת בידך אפקיד רוחי. ע״י מס"נ עולים במל׳, באר) תנג (נוק׳ דז"א. חפרוה שרים כו׳).
וע"ע מלכות.

סו ערב (ענין חפירת ב.) ערב (כנ"ל בבי׳ דברים) עדר (חפרוה שרים שהוא יעקב) רפב (ענין חפירות ב.) רפב (הנ"ל ע"י תפלה).

באתי לגני אחותי כלה אכלתי גו׳:

לקו"ת הלאד. ע"ע אכלתי.

סד קמג. רכה.

בבל:

תניא קד.

תו"א מאג (רישא דדהבא) צהא.
ע"ע רב.

א מג (ב. ומדי תו"ג).

בבואה:

לקו"ת דלוג (ב. דב. לית להו).

בבטן עקב את אחיו ובאונו שרה אלקים גו׳:

סד קמב

בגד:

תניא – ע"ע לבוש.

לקו"ת גמדב (הוא בב. והיא בב. יוציא כו׳) הלבב (ריח ב. בוגדים).
ע"ע כה"ג; לבוש.

סד – ע"ע כה"ג.

סח כ (ריח בגדיו בוגדיו) ל (לבוש, מקיף) לו (כנ"ל) לדח (כנ"ל כ. ל) לח"ט (כנ"ל כ. תענוג).

סח דש (ג׳ עשיות – סתם, ע"י משה, ע"י חכמי לב) שרז (העשי׳ שע"י חכמי לב) שח (העשי׳ שע"י משה) שי (ג׳ עשיות הנ"ל. דמשה וחכמי לב מעשה המצות והכוונה. ועשו סתם מצוה בלא כוונה) שיב (המע׳ דעשו סתם (דב"ג) מצד נעסוב"ת כו׳. ג׳ מדריגות לפני אצי׳, באצי׳ בבי"ע) שיג (המשך. פרטי הח׳ ב.) שיד. שיח (המשך).

בגין דאשתמודען לה:

לקו"ת דבא.

א ריד.

סד קצו.

בד:

לקו"ת בכתב.

סד סח.

בדבר ה׳ שמים נעשו:

תו"א מאד (כתיב בדבר גו׳ וכתיב כל אשר חפץ גו׳, חומר צורה) נא (כתיב בדבר גו׳ וכתי׳ בחכ׳ עשית, שנשתלי׳ החכ׳ בדבר כו׳) צבב (כתיב בדבר גו׳ וכתיב כל אשר

בדולח:

לקו"ת דלאג.

בהבראם:

לקו"ת אאא. אאב.

בחם:

לקו"ת במזג. דפוד (ימי שנותינו ב. ל׳ רבים כו׳).

בהמה:

תניא אלט (מלאכים) אמו (ב. הייתי עמך. ב. רבה).

תנגא עוא (ב. רבה) צב (נפש הב. מפני שור, נפש ב. האסורות ממרכבה דפ׳ שמיני. גופם מאוא"ס הסוכ"ע).
ע"ע אדם.

לקו"ת בלהד (למע׳) בלוא (כנ"ל).
ע"ע אדם; ביטול; דגים לויתן.

א ס (לע"ל יכירו עה"ע. יהי׳ אסור לשחטם) פר (מיסוד האש..מלאכים) קכד (ב. תאן. ב. חיי) קלא (חי׳ מארכת ימים יותר מב.) קסט (מאכלה שעורים. ב. למע׳) ריב (יש בה כל המדות – מלבד מדת הת"ת).

סב פו (קול ולא דיבור) קסא (ב"ן בהמה עילאה) רנג (טהורה וטמאה שוים בשרשם) רנו (כנ"ל) ער (נפש הב. יורדת למטה).

סה ע׳ רפא (למעלה).

סו ער (שרש מבחי׳ עולם התהו, מברר ע"י מעשה קרבנות) שא (בגימט׳ ב"ן).

סח ה (מדותי׳ חוקים ותקיפים) יר"ד (מדותי׳ חוקים ותקיפים מפני דשרשה מבחי׳ התהו).

בהמה רבה:

סו רצא.

לקו"ת בינא. ביטא. בלהד. בלוא (אלף טורין דאכלה ב"ר) במבד. בנג. דינד. דנטב.

בתרת:

לקו"ת בכרא.
ע"ע נגעים.

בועז:

לקו"ת הלגא (ויהי בחצי הלילה ויחרד גו׳).

בוצד"ק:

תניא לטא (ל׳ חסי ק. שחרות) נגב. קוד (בוצד"ק דנקיב כו׳).

סד ע"ע קו המדה.

סח לד"ה (גבורה דעתיק) מא (כנ"ל).
ע"ע קו המדה.

בורא ונברא:

סו רמ (באי"ע) רמא (כנ"ל) שכ (כנ"ל).

בורא קדושים ישתבח שמך לעד:

לקו"ת במאב.

בושה:

א רב (ולנו ב. הפנים).

לקו"ת בזג. בכזג. בלהג. גלהב. גפרא. דנאד. המגג.

בזאת יבא אהרן אל הקדש:

סד ג. קל.

בחי׳:

סב רפה (מה שכל ספר ע"ח נזכר לשון ב. מל׳ בוחן).

בחירה:

תניא איד. אלט (אינה במלאכים).

לקו"ת בלחב (באדם) במנד (בבי"ע.

בחריש ובקציר תשבות:

לקו"ת אבא. הלחר.

בחכמה יבנה בית גו' ונעים:

תו"א יתג.

סו קצה. רית. רנב.

בטחון:

תניא ניא (ב. בסליחה) דיג (בעלי בטחון תוסים בימינך).

בטן:

תו"א קוג (ב. מי).

ביאת:

לקו"ת אאג. הבוא.

ביום השמיני שלח גו':

לקו"ת דפוג (– ולישראל עמו).

ביזת:

תו"א יתג (ענינה. בוז יבוזו לו).

ביטול:

תניא אכא (ב. כל הבריאה) בג (כנ"ל) בו (כנ"ל).

תו"א זג (ב. פשוט כו' מרובע) כגא (ב. דלו', דיהודא) כוב (עצמותו בתב"ד משא"כ תג"ת ונו"ה) כתב (ב. היש, אמיתי) עתב (ב. היש אמתי. מ"ה ב"ן) צטג (ב. דמ"ת, דזמן אחשורש) קג (כל עלי' ע"י ב.) קטוב (ב. היש, אמתי).

לקו"ת בלוא (בבהמה יותר מבאדם) במבב (ב' בחי' ב.) גבא (ב. היש צפור המדברת) גבג (ב. רצון) גלאג (ב. ואהוי"ר) גמהב (ב. היש ב. אמתי. חיות ע"י הב. ב. היש ע"י גבו' דאבא) גמתג (מעלת ב. היש צפור המדברת) גסוא (ב. דאצי', דבו"י) דידד (ב. היש תכלית הבריאה) דטוב (היש אמתי, דמ"ן דמ"ד) דלטג (ב. דקוש"י דיו"ד) דנהג (ב. היש – שיתוף מדה"ר) דסוב (ב. היש) הידד (ב. היש, אמתי) הכטג (כנ"ל) הלוא (ב. היש שייך במלאכים. עיקרו בנש"י). ע"ע יתו"ע יתו"ת; רצו"ש.

א ט (אינו מרגיש ביטולו) פ (אם אינו ב. אין אני והוא כו') קו (בתר ותפלה. במל') קנג (ב. ושבירה).

סב לא. מט. צה. רד (לפ"ע ההשגה. או"ת) רפד (ב. שבלימוד התורה).

סד לו (ב. הנבראים מפני בחי' הגילוי) לח (גילוי אלקית רק ע"י ביטול) מז (קב"ע) מח (כנ"ל) עח. קל. קעג (כלי ריקן מחזיק. שפתותיו נוטפות מו) קצא. קצב (ב. הנבראים).

סח כו"ה (נר באבוקה) לו (כנ"ל, ניצוצות) קא"ד (ריבוי מדרי' בב. רישות. מצד ב. אין התחלקות ופירוד משא"כ בישות. כל הקרוב קמי' בטל יותר ולהיפך, ובזה ב' אופנים מלמעלמ"ט, בהשתל'. מלמטלמ"ע, בעלי' מדרגא לדרגא. אצי', בי"ע, בבי"ע עצמן) קיא"ג (עילה ועלול. ניצוצות משבה"כ בנוק' דז"א. נוק' דז"א בבטן אימא דאצי') תכח (למע' מאהבת רשפי אש. השתחוואה) תלב (כנ"ל) תנז (בלי הרגש מהותו). ע"ע אלומה; התכללות.

סו יח (ביטול מלאכים נשמות) עז (פועל ריחוק) רכו. שא (ב. הנר בפני האבוקה) שטו (ע"י הב. למטה גורם ב. למעלה) שם (ב. למעלה מטו"ד וב. עפ"י טו"ד) שעב (הב. שביראה יותר מבאהבה) שעו (ב. שבאבי"ע).

סח ט. קכו (ב. היש האמיתי) רכח (ביטול היש) רל (ביטול במציאות סוכ"ע ביטול היש ממכ"ע) רמו (ביטול היש לאין מעשה צדיקים.

יותר מאדם לפי שבאדם יש בחירה ובהמה אין לה בחירה) רמח (בבהמה יש ביטול יותר מחי', צאן ביטול יותר, רוב הקרבנות מצאן לפי שהם בטבע הב. בנ"י נמשלו לצאן ב. יותר) תטז. תכד (בן ועבד) תעט (היש – המציאות) תקכב (תענוג גדול מזה למעלה) תקכה (ביטול פשוט) שם (ביטול בבחי' אהבה) שם (ביטול בבחי' התכללות אהוי"ר) שם (הפרש בין ביטול בחי' יראה לבחי' ביטול משניהם) תקסח (ביטול היש. ביטול המציאות) שם (תענוג גדול מזה למעלה).

רס ע"ע שלום.

ביטוש:

לקו"ת דסבא.

בינה

תניא איג (מקור הגבר) אמד (ב. לבא) גח (בן י"ה) גט (תשו"ע) דה (עוה"ב. ב. לבא) דכט (עוה"ב). ע"ע אב; חב"ד.

תו"מ [illegible] עי"ע [illegible]

א מה (פני' וחי' ב.) נו (מקיפים דחי' ופני' ב.) קלו (עד הוד אתפשטת).

סב כג (התגלות התענוג) כד (אהבה בתענוגים) לה (פנימיות וחיצוניות).

סד ע"ע אימא.

סה יז (אות ר) מה (זה) עה (הוא) נב (התבוננות) שם (שערי בינה) ע' נו (התפשטות האור לאורך ורוחב) שם (התגלות התענוג. עתיק) ע' נט (יסוד שבבינה) תח (נק' אלוקים חיים) תם (מקור השמחה. מקור געה"ע ונעה"ת) תסד (קבלתה (מחכ') ע"י ל"ב נתיבות). ע"ע או"מ; חו"ב.

סו קנו (נק' אם הבנים) רנה (נק' הר) רצה (נק' אלקים חיים, נקודא בהיכלא, משל גשמי ע"ז) שם (יין) שס (טהרת צונות ע"י ב.) שסו (בן י"ה) שפח (ב. ובנין המלכות) שצט (בן י"ה).

סז ע"ע אימא.

סח ז (ו"ת שבו) ח (כנ"ל, שהן מ"ט שערי בינה) קב (עצם המושכל ומחשבת השכל. מי ואת) חצר (מ"י קיימא ולא קיימה לשאלה) שיח (אומן) שנא (מ"י) תעג (בינה נהר משקה הגן) תפח (משלמותם נמשך הדיבור וההתחלקות).

רס ו (מקור התענוג, התגלות ע"י קרן) טז (כולל כתר וחכמה) כא (הרגשת היש) כג (נק' קדוש בוז) כד (דינין) לב (ה' עילאה) מג (נק' שבת ומפתרת השבת) מד (ממנה מקיפין) נג. נו. פה (מח, שער נ' שערי) קטז. קכה.

בינה יתרה ניתנה באשה כו':

לקו"ת אזה. דמאג. דמבה. היאב.

סד ג (דבור. יראה. תושבע"פ) רנא (תושבע"פ) רנו (דבור) רסח (כנ"ל).

בינוני:

תניא אא. איב. איג. איד. אטו (עובד ואשר לא עבדו) אכו. אכט. אלה. אלז. אמא (הכנת לשמה בב.) אנג.

לקו"ת גיחד. גצב. גצוד.

סח תקה (בירור סיגים דיצירה).

ביקור חולים:

סו ריח (שרשו למעלה).

בירור:

תניא. ע"ע [illegible]

תו"א הד (בחכ' אתב. ב. קודם חטא עה"ד, לאחריו. ברוך מנוחה, מלחמה) טזג (ב. לבושים ע"י תומ"צ תפלה. אין ב. אלא באצי'. ע"י הדכר) כוד (ב. היינו ענין תשובה) כתא (ענינו. דמ"ן דמ"ד,

בהתהוות הולד) דצג (ב. שייך בנתערב מב"מ) צוב (ע"י מח'. בחכ' אתב. ובבואה לפני המלך גו'. ב. נה"ב אחרי ב. נה"א) קדא (דשבטים דיוסף) קתא (בחכ' דא"א אתברירו).

לקו"ת בדא. בוד. בלוא. גנב (מלחמה מנוחה) גנא (שלימות הב. לע"ל) גבוב (ב' ב.) גלאא (כתישת זיתים) גנסד (ב. דכתר חב"ד) גסטא (ענין הב. קשוט עצמך כו'. ב. אור הכתר. עיקר הב. ע"י כ"ע, למע' מטו"ד) גמבד (ב. הכתר) גפוד (ב. המדות ע"י הדעת) דלוא (ב. מדו"מ. ב. המדות).

א קיג (במלאכים בה' מוצאות הפה) קיו (ע"י פסק הלכה).

סב כח. צו (ובדוגמת קניגיא) קב (ב. חכ' הגויים) קכא. קכא (ע"י חכ' שברצון) קלא. קלט (ע"י שנים לב"נ חכמה) קצ (ב. רפ"ח. המתברר גבוה מהמברר) קצג (ב. המצות להעלות לס"ג ע"י מ"ה) רכד (ע"י נפה, רשת, חשמל) רעג (בירור שם ב"ן בדרך מלחמה. ב' מיני ב. דנוגה).

סד יט (ב. רפ"ח) נט (כנ"ל) עח (עבודת הב. ב' מיני ב. מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע) עט (כנ"ל) קכט (ב. רפ"ח) רמב. קעא (ב. רפ"ח) קפא. קפד (עבודת הב.) קפה. רסח.

ע"ע אבא (בחכ' אתברירו).

סה ו (ע"י אכילה למטה, למעלה) ח (ע"י אכילה) לא"ב (ע"י קרבנות) קד"ז (ב. רפ"ח ניצוצות כוללים וכיבוי נ. פרטיים) קח (ענינו להעלות הדברים שנפלו בפירוד כו' להביאם ולכוללם באחדות ה' מבי"ע לאצי'. גוי אחד בארץ) קיג-ד (ע"י ב. ניצוצות מתעלים בביטול במל' דאצי'. דוגמת מס"נ. בידך כו' ר"ת באר, שעולים במל') קטו (ע"ד הנ"ל. ב. ע"י אכילה ושתי' ומתפלל כו'. לא יקרא אחד אמיתי עד שנשפע עליו מבחי' אחד האמת, ש' מ"ה דאצי', נתאחדו או באלקות ממש) קטד"ט (ב. יוסף והשבטים. ב. ראשון וב. שני) רלו (מ"ה מברר ב"ן) שם (גמר הבירורים) רצו (תענוג גדול מזה למעלה) שנג (ב. דבי"ע מביא לידי שמחה) שסט (שע"י מל'. מטו רגלין כו') שעד"ו (כנ"ל. שע"י חסיפה וטרף) תה (מ"ה דחכ' מברר ב"ן דמל') תר"ח (מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט) תר"א. תסב. תסז. תפא (ע"י גבורה ראש א"ח) תפב (הב. גבורות ממתקות טובים מחסדים דקדושה) תקד (ב. דסדר מלמלמ"ט) תקה (בירור שני).

ע"ע יעקב; ניצוצות; עשו.

סו שא (אופן ב. דנוגה) דש (ב. דב"ן ב. דמ"ד) (ב. דנשמות ב. דמלאכים) שכא (ב. דתהו כענין צפור המדברת) שמא (ב. בחכמה לא בכתר) שנד (ר"ע מקור לכל הב.) שעו (המובחר שבכל עולם מתב. הפסולת נופל) שפג (ב. דב"ן ע"ד נר בפני האבוקה).

סז צ. רכו (עיקר המצות בשביל ב.) רנב"ג (ב. ראשון ושני) רסה (תומ"צ בשביל ב.) שכח (העלאת הטוב ודחיית הרע) שסט"ע.

סח כא. כה (ב. דרפ"ח ניצוצין) תקמא-ב (דימות החול. דימות השבת. ההפרש ביניהם) תקסז (בירור ראשון) תקסח (בירור שני).

רס נח. מד. מו. מז. צב.

בית:

תו"א אג (תפלה) יא (ב. הון ב.) יתג (בחכ' יבנה ב. – ונעים) לד (ב. חצר).

לקו"ת גתב (ב. חצר, ב. גואי בראי: בתפלה בעולמות) דכב (ב. גואי

רה (כנ"ל) ריח (בחכ' יבנה בית. בית נק' הדבור) רמה (ב. בראי) רסט.

סח שפו (דירה) שפו. שצח. שצט.

רס עט. פ (מאבנים) פא (חנוכת הבית).

בית א-ל:

תו"א יאג (מל').

בית דין:

לקו"ת דנוד.

סח קלא (הוא ובי"ד. ב"ד דנוק', שרי המלוכה שיש להם כחות אלקי' להמשכת המל' בבי"ע. ונק' אחים ורעים לז"א כי נאצלו מאו"א. שרי התורה).

רס לד.

בית המקדש:

סח קלה"ו (מעין לעת"ל) שם (ביהמ"ק ומשכן. קבע וארעי) קלז (חנוכת ביהמ"ק) קמב"ד (מקדש משכן. אבנים ארזים) קנח (ב"ר. ב"ש. הפרש ביניהם במציאות המינין והאפיקורסים).

סו סא (למטה בדוגמא דלעילא) סב (שערים שבמקדש כלי שתעבור מל' דאצילות לבי"ע) עי ערך אצילות. עו (דוקא ע"י אבנים) קב (נשפע בחי' ביטול האמיתי) קג (גילוי שכינה מקור הנשמות והמלאכים).

ע"ע אבנים.

סח כא. כג. תלג (ב"ר וב"ש. שילה. זמנם קצוב).

רס סא.

בית הנשים:

תו"א צוא (ביה"ג, ביה"נ שני).

בית השואבה:

לקו"ת דפד.

ע"ע נסכים.

ב"ש וב"ה:

תניא גב (ב"ש) דיג (קולי ב"ש חומרי ב"ה).

לקו"ת גדב. היתג. המא. המתג (ל' ושם אורתותיו, ל' בהלו נרו).

סב קכג. רמא (שרשם בחו"ג שבדעת משה. אבות העולם) רכה.

סה שסט"ע (או"א דא"ח) שעה"ו (כנ"ל. חילוקם מצד שרש נשמתם) תו (נשמות הלל ושמאי מבחי' נפש דאצי').

סו קיד (תו"ג).

סז קסו (ב"ה שרשם מבחי' חסדים, מלשון בהילו נרו. ב"ש מלשון שומא).

סח ח. מב.

רס מה (חסד וגבורה, שמאי מודה, הלל בהלו נרו ושבח ויהי' כלות הנפש הכל יתתקן, משא"כ לדברי ב"ש).

בכה ארוץ גדוד:

סז לד.

בכור:

לקו"ת גלגא. געדב.

סו צח (שייכותו לכהן).

ע"ע כהנים; פדיון הבן.

סב רלג (את ב. לקח) רלו (כנ"ל. ב'כ'ר. ר'כ'ב').

בכי':

תו"א כוא (של שמחה, מרירות) נגד (לע"ל) צוג (לע"ל).

לקו"ת דכוב. דלוג. דמהד. דמחא. דנהד. דסהא.

א קיט, קכג.

סב רט (מים תחתונים ב.).

תניא.

תו"א.

לקו"ת.

בי"ע:

תר"א סתר (בי"ע שרשן מתיקון הא'). ע"ע אבי"ע: התהות: כל הנק' בשמי.

לקו"ת בלאב (געה"ע בעה"ת עוה"ז, ראש גוף רגל) גתר (שרשם מתיקון הראשון) גכבד (געה"ע געה"ת עוה"ז, ראש ג"ר) געדב (יחידות עשיריות מאות (הלוג (מקיף פנימי חצון) המגא (יוצ"א ובורא חשך). ע"ע אבי"ע: אובי"ע.

א קפד (התחלקות בבי"ע מצד הכלים של הי"ס) קפה (בע. רובו רע. בב. מיעוטו רע).

סב ב (יוצ"א ובורא חשך, מדו"מ).

ע"ע אבי"ע: אצי' ובי"ע.

סה שצ (מדו"מ) תה (כללות הע.).

סו זז (ברורין) כה (נקראת חכמה) כו (מסך מבדיל בין כל עולם ועולם) לב (עולמות הנפרדים, נק' לבושין) סו (פרסא בין בריאה ליצירה, ע' ערך אצילות) סח (עשי' עולם שפל – הפרסא) עט (כלים דבריאה גבול) קכט (חלק הנשמה בלתי טהורה) ריב (אופנים ממדרגות התחתונות דעשי') שב (השמות שמאיר בב.).

סז לג (בריאה רובו טוב, וביצי' חציו טוב ובעשי' מיעוטו טוב) פט (אימא מקננא בכורסייא) שנו (מחדו"מ. בריאה יש מאין. יצירה יש מעין. עשי') שסרז (המשך).

סח רדז (נשפע מדיקנא דז"א) רטז (שרפים, מלאכים, נש"י בגופים) ריט (כנ"ל) רכ (בריאה ויצירה משכן שלמה ושילה, יש מאין) רכב (חילוק מדרי' המלאכים בכל עולם).

בריות:

תניא אלב.

בריח התכון:

תניא איג.

בריחת:

תניא אלא.

תו"א קיזא.

ברייתא:

תו"א יזא (ב. משנה) מטב (משנה ב. תלמוד) נאג (ב. אילפא).

לקו"ת המאב (ב. משנה) המבד (ב. משנה. בזמן הגלות) המדב.

בריש הורמנותא – בטח"ע:

לקו"ת במוב. גנטג.

א קפג.

סו יג.

ברישא חשיבא והדר נהורא:

תו"א לזב. נב.

לקו"ת אגד. גסוא. גצבד. דחד.

ברית:

תו"א יגג (כריתת ב.) פהד (בקדושה. פגם הב. תקונו תיובתא יתיר ותדיר) קהג (ב. וגופא כולא חד. ב' מדרי' בהתקשרות).

לקו"ת דטוא (ב. בברהמ"ז. ב. ותורה. כשם שנכנס לב. כ"י לתורה. ג' ב. י"ג ב.) דיזב (ב' בחי' ב.) דמבא (בר"ה) דמדב (כנ"ל).

א רה (שבועה וכריתת ב.).

סה קיח"ט (ב. וגוף חשבינן כחדא. יעקב ויוסף. גוף למע' מב.).

סח תסז (מילה ופריעה הולדה יסוד) תסח (שמירה חשמל) תע (השמירה

תו"א וא (ענינם. בא"י אמ"ה אקב"ו. מטבע קצר ארוך. ב' ב. ראשונות דנשואין) יחב (בא"י אמ"ה אק"ב. ק. ב., מה מאה, תקון למיתת ק' אנשים בכ"י) כדב (ונברכו גר התכללות הניצוצות) לזג (ב. המצות) נבב (ברהמ"צ או"מ. מחלוקת בתש"ר (נגב (ברהמ"צ, ד"ס, או"מ, עובר לעשיתן. בא"י אמ"ה אק"ב, רו"ש) סוב (ב. הזן. הארץ) עב (בא"י אמ"ה אק"ב. מה מאה) עבא (ח"י ב. דצלותא, דשחרית) פבד (ברהמ"צ כעין ב. חתנים) קטב (כל ב. בבחי' הכתר) קידא (בב. צ"ל מלכות) קכאד (ק' ב. בכ"י).

לקו"ת בכבג. בכוא (ב. השחר) בסחב (ב. מבחי' סתים) במטא (ב. יצחק לעשו) גכזא (ב. בראש ב. בסוף. ב. ראשונה א"צ שיעור) גלדב (ב. המצות) גלטג (הב. האלה והשיגוך) געד (ב. המצות – כונה) געטד (ב. השחר) גצאב (נוכח ונסתר. ב. הדיוט מאה ב. ב. בתורה. ב. המצות מדרבנן. עובר' לעשיתן) דבא (והי' ב. זרע ב. ה'. ב. המצות) דטזא (מאה ב. יתו"ע. שייכותה למע'. ב. בריכה) דיטא (ב. תפלה) דכבג (מאה ב.) דכטא (ב. בתורה) דסחא (נוכח ונסתר) דצגד (ב. קדושה יחוד) דקב (הב. לאדם בשביל אשתו).

א קלז (בריכה. נביעה).

סב צה (ב. יצחק ליעקב).

סד קעו (הב. שבתפילה. כורע בברוך כו') קצז (ב. מלשון המרכיב המבריך. והייתם ברכה בקרב הארץ. זרע ברך ה') רא (ב. המצוות עובר לעשייתן) רג (כנ"ל) רכו (ב. המצוות).

סה ה (ברכי נפשי, שפע דאצי' למל' המשפעת בבי"ע) כב"ז (ב. יצחק לעשו) כר"ז (ב. יצחק ליעקב) לר"ז (כנ"ל כב"ז) לט (ענינה) לט"מב (כנ"ל כר"ז) קיח (כורע בברוך, המשכת מוחין דז"א לבחי' אתה עלדאת"ג) קכ (כנ"ל. ביטול לאוא"ס) קסה (ענינם) שם (ברכת הזבח) קסח (ברכה והודאה) רג"ד (ברכת בא"י אמ"ה אקב"ו. ענינו) שט (אק"ב נתינת טעם על אמ"ה ובא"י) שיז (כנ"ל). (ברכת המצות ע"ע מצות).

סו רל (בבנ"י תוס' מרובה על העיקר) רלד (עולה מלמעלה למטה, ומלמטה למעלה).

סז שלר"ט (המשכת תוס' אורות באו"א להמשיכם במל'. ברכות המצוות וברכת שמ"ע. ברוך אתה הוי' כו') שעה (ברכת זוקף כפופים).

סח שסה. שסו. שעט. שפג (סוכ"ע) תי. תיא.

רס ק. קא. קח. קט. קנ.

ברכה, הנוסחא: בא"י כו':

לקו"ת בכוא (בא"י אמ"ה) בלגא (בא"י אמ"ה אק"ב) גיגד (בא"י אמ"ה) געד (בא"י אקב"ו) געדב (באי"א) געטד (ב"א י"א) גסאב (באיא"א ק"ב) גצאב (בא"י אמ"ה אקב"ו) גצוא (בא"י אמ"ה המשכה. אק"ב העלאה. רצונו המשכה) דחג (בא"י אמ"ה אקב"ו) דנג (בא"י אמ"ה אק"ב) דסזב (כנ"ל) דפגג (אקב"ו) ביזב (בא"י אמ"ה אקב"ו).
ע"ע אשר קדשנו: ברוך (ב. שאמר).

סב לא (אקב"ו) מא (כנ"ל) צד (כנ"ל)

בניתו:

לקר״ת דכטד (– פעלים וישימהו דוד גר) דעוג (– מקבציאל).

סר קלא (הכה את הארי וגר).

בנימין:

תר״א פד (צ״ת. ותקש בלדתה).

לקר״ת דכוד (ותקש בלדתה).
ע״ע יוסף.

סו של (יוסף ובנימין צ״ע וצ״ת).

בנין:

לקר״ת ע״ע בית: בן (בונך).

סו שסו (הר״ע בינה).

סו שז (בונייך) שכו (כנ״ל. יחוד אר״א ויחוד זו״ן) שכח (בירורים) שכט (ב. ושמירה. פנימי־ומקיף) שלה (כנ״ל).

בעבר הנהר ישבו גו':

תר״א כהא.

לקר״ת במהא (–

סר קטו.

בעל:

סב רצט (אישי וב.).

בעל חנן בן עכבור:

תר״א גב (עולם העשי׳).

סו לג (מלך השביעי. שרש עולם העשי׳) נט (יסוד).

בע״כ אתה חי:

תר״א בא. כהב.

סו ערב (ביטול הרצון).

סו כט.

בעלי עסקים:

תניא אכו. דא.

תר״א לא. פב.

לקר״ת גטד. דעדב. הלאג. המוד.

בעל תשובה:

סר ע״ע במקום; נשמות ירידתן; תשובה.

לקר״ת דטד (יאמר אי אפשי).
ע״ע במקום; נשמות ירידתן; צדיקים תשובה.

סב ז (בחילא יתיר) קיז (אהבה בכל מאודך) קיח (כנ״ל) קכא.

סה לח־ט (ריח בגדיו בוגדיו) עג־ד (בכל מאודך, למע׳ מתורה) קכו־ה (משכין לי׳ בחילא יתיר. המשכת ימי קדם) תקד (מבחר׳ שם ב״ן) תקה (תשובת ראב״ד).
ע״ע צדיקים ובע״ת.

סו שלה (משכין לי׳ בחילא יתיר).

סו קו (גדולים מהצדיקים).

סח רכב (שורשם מתוהו).

בעמדם תרפינה כנפיהם:

תר״א סטא.

בצלאל:

תר״א גכאג. דטא. דכאג. דעוג.

סר עא (בצל א־ל היית כר) עו (כנ״ל).

סו רכה (יודע לצרף אותיות שבהם נבראו שר״א).

בקיעה:

סר ל. קצד. רלו.

בקעה:

לקר״ת דיזג.

בשר:

בראשית:

תו״א בב (בשביל ישראל, תורה).

לקו״ת בעטד (בראת יש) דנדד (מתחלה כר׳ שיתף עמו מדה״ר) דצוד (ששת ימי ב.) הטוד (בשביל ישראל שנק׳ ב.).
ע״ע עש״ם.

סר סו (ב. ברא אלקים) קסד (ב. בשביל ישראל כר) קסו (כנ״ל) קצו (כנ״ל) ריח (בחוכמתא) רכו (ב. בשביל ישראל כר) רנב (בית ראשית) רסד (ב. בשביל ישראל כר).

סו קיב (בשביל ישראל) קסד (יום א׳ האיר מדת החסד ונמשך כל ז׳ ימי בראשית) ריח (בשביל ישראל).).

בראשית נמי מאמר הוא:

סו קמז. קסא.

ברודים:

סב קסט.

סח סב. סד. עב. פב. פד.
ע״ע מ״ה וב״ן.

סו שעו (בחי׳ התיקון).

ברוך:

לקו״ת בכבב. דאג (ב׳ פי׳. ב. בכה) דבא (ב. שאמר והי׳ העולם ב״ה כר׳ ב״א. כר. ג׳ המשכות) דמוב (ברוך שאמר – ועושה) דנהב (כנ״ל) דעהא (ב. כבוד ה׳ ממקומו) הכחר (ב׳ פי׳) המזב (ב. כבוד י״ם).
ע״ע קדוש.

סח רטו (קדוש וברוך).

ברוך אברם לא־ע גו':

תו״א דח״א (– שמים וארץ).

סר לו.

ברוך כבוד ה' ממקומו:

סר כ.

ברוך המקום גו':

סר י. כ. ריא.

ברוך ה' מן העולם ועד העולם:

סר קצו. רל.

ברוך שאמר והי' העולם גו':

סר קכג. קצו. ריך (ברוך מרחם על הבריות).

בשכמל״ו:

סר רה. רל. רלב.

סח נו (בחשאי, כי מל׳ בטילה בתכ׳).

סו רלה־ו (יחו״ת. שער ליחו״ע).

ברחמיך הרבים רחם עלינו:

סר טו.

ברזא סומקא כו':

לקו״ת דלגא. הנאג.

ברזל:

סו שפב (חיצוני׳ המל׳).

בריאת:

תניא דך (יש מאין נק׳ ב.).
ע״ע עולמות.

א קיח (ברא ונבראו).

סב ב (חשך).

סר ע״ע התהוות

סו נה (בריה״ע ע״י פרגודים ומסכים) שלו (בריה״ע ע״י צמצום דוקא).

שער היחידות

ב"ה. העתק משאלת יחידות ע"י שמואל נ"י הבר
אור ליום ד' לסדר ויצא בערך 12 לילה ד' כסלו תשכ"ד
– זה לא מדויק כ"כ כי כשכתב הפתק הכניס איזה שינוים קלים –

אבקש גם מענה מכ"ק אד"ש בענין פרנסת אבי שיחי', שגם הוא בקשני להזכיר ולבקש בנוגע השחיטה.

כידוע לכ"ק שאבי שי' פרנסתו כעת מעבודת השחיטה, ובינתיים רק עופות. מקום עבודתו בר"ג, ות"ל שכבר נכנס בתור קבוע. והיות וזה לא הי' מספיק כדי צורכו הצטרך גם לעבוד עבודה נוספת אחה"צ, ועבד גם בשחיטה ובבאר־יעקב, אבל היות ועדיין לא קבל מכ"ק **תשובה חיובית** בענין השחיטה לכן הוא כל הזמן מודאג בעצמו מעבודה זו, וגם שמקודם האיצו בו להתחיל גם שחיטה בגסות, והשתמט מהם כל הזמן כי חכה לתשובה חיובית מכ"ק בענין השחיטה בכלל ולגסות בפרט, וכמו שכותב לי במכתבו שבעבודה זו **במיוחד** צריכים הוראה מפורשת מכ"ק אד"ש, ואעתיק כאן קטע ממכתבו אלי

"שחיטה זו אחריות נפשית, ומחשבתי בזה הוא כי לא צריכים לעבוד בזה אא"כ רבי מצוה לעסוק בזה, ואז הוא לוקח ע"ע חלק גדול ומתפלל גם לעזר וסיוע מלמעלה, ותפלתו בטח אינה חוזרת ריקם. אצלי כפי שהנך יודע הוראה מפורשת לא הי' לי מהרבי שליט"א – אף שיש לי הוראה מהרבי זצ"ל ללמוד השחיטה וההוראה – ואני התחלתי בזה פשוט מסיבת פרנסה וממש בנפשו יביא לחמו, ממילא מובן כי דברים נוספים בדרך זו היינו גסות ממש כמעט נפשי לא להתחיל אא"כ תהי' הוראה מפורשת. ברגע זו לא מאיצים בי במיוחד, וברגע זו מה שהתכוונתי בעיקר אם תוכל לפעול הוראה מפורשת בהנ"ל אפי' בעופות. גם השאלה בזה עבודה נוספת בשחיטה ע"כ (במכתבו) –

אבי שי' עזב כבר עבודתו הנוספת בשיחטה מהטעמים דלעיל בעיקר, וכותב לי שעלה בדעתו לקחת לעצמו עבודה נוספת באריגה או בהנהלת חשבונות, והגם שזה אולי יותר קשה משחיטה אבל אין בזה ענינים עם הנשמה ח"ו, וכותב שבקשתו תגובה על עצם הענין ואם התגובה לחיוב אז השאלה בנוגע שחיטה בגסות וכן בענין עבודה נוספת.

בינתיים אבי שי' דחוק במצב הכספי, ובפרט שכעת לא עובד עבודה נוספת. ואבקש גם ברכת כ"ק אד"ש לשפע בפרנסתו ולהשפעת כל טוב גו"ר

העתק מענה כ"ק שליט"א על השאלה מעל"ד לשמואל נ"י ביחידות אור ד' כסלו תשכ"ד

"בנוגע וואס דו (פרעגסט?) שרייבסט וועגן טאטענס ארבעט, (כדאי?) זאל ער ממשיך זיין אין דעם, און אויב ס'אי פראן א הצעה וועגן גסות זאל ער אנעמען די הצעה. און דאס זאל זיין כראוי (ומתאים?) לעבודת השחיטה ביראת שמים (און זאל זיין בהצלחה?)"

זה כמעט דיוקי לשונו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, כך כותב שמואל.

ב"ה מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א לשמואליק נ"י אור ליום ד' לסדר ויצא ד' כסלו תשכ"ד בהיותו ביחידות

ובנוגע השמות שאותה מזכיר אקחם אתי לאהל ואתה מצדך תוסיף בלימוד התורה נגלה ודא״ח בהתמדה ושקידה ובעבודת התפלה וקיום המצות בהידור (אינו זוכר בדיוק לשון הברכה) ובנוגע רפואת הרגל של אביך הנה צריך שיהי׳ דעה אחידה אצל הרופאים וללכת לשני רופאים מומחים ולעשות כהוראתם.

*

שעה 11 לילה אור יום ג׳ י״ט תשרי תשל״ה יחידות

זה עתה חזרתי מהיחידות.

גרונר לכתחילה נתן לי רק 2 דקות, ואמר שהרבי יתן תשובה על הפתקים בפעם אחרת, ורק לקבל ברכה נכנסים.

אני עשיתי כפי שאתה אמרת והחזקתי אתי את כל ההעתקים, וכאשר מסרתי לרבי פתק של שמי וכתבתי שאני הכנסתי בצהרים את הפתקים ושאתה מחכה לתשובה, הרבי אמר שמחמת רבוי האורחים בלי עין הרע הוא עוד לא קרא. אמרתי שיש לי העתק ואמר שאתן ונתתי, והרבי קרא הכל ואח״כ ענה שוב שאתה תהי׳ עוד שנה, וכמובן שאין טעם שאני אהי׳ לבדי מאחר שברכי קבלה את ההדרכה.

ומענין שהרבי אמר כאילו בשביל מה צריכים לנסוע עוד פעם לארץ הרי זה עולה כסף, אמרתי שיש לנו כבר כרטיסים לחזור לארץ, אז שוב הוסיף על השאלה מתי לנסוע, שנסע בזמן שנוח לכולם כמו שהבת, או יותר נכון אמר מ׳זאל זיך צונויף רעדן און וען מ׳וועט מחליט זיין זאל פארן ומצליח זיין, ואמר אוואדע דארף מען זעען נישט צו פארלירן די זכויות מיינע וועגן ותק. והרבי כמו שעשה למענך יעשה גם למענו שידאג בארץ שלא אאבד את הזכויות.

על הפתק של הבעיות אמר שאולי בכל זאת אגש לרופאה עוד באמריקה, ואולי יכל להיות שהוא בגלל הבדיקה, ויתכן שזה סימן שצריך לעשות בטהרת המשפחה, אמרתי שכעת אני מקבלת את הכל מתוך כל הלב ואני מבקשת שיהי׳ מתוך שמחה, הרבי נתן הרבה ברכות.

ושאלתי על בונים ועל אברהם שיש שם פתק, הרבי אמר שאת כל השמות יזכיר על הציון, מענין שגם ההעתק הזה נשאר אצל הרבי.

*

בס״ד. מהיחידות של דב כ״ג ניסן תשל״ו – בערך – באידיש.

– בנוגע הסתדרות דיור וכו׳, היות ונוסע חזרה ובא״י יש שנויים בזמנים האחרים, שיתיעץ עם ב״ג וגם הקרובים – המשפחה ולשאול בעצת ידידים, ואז תקבעו מקום ההסתדרות.

– בנוגע דירה בירושלים, מכיון שכפי שהוא אומר המחירים הם מאד יקרים, אז למה צריכים כ״כ להתאמץ ולהשקיע בחובות, אפשר לקנות דירה במקום אחר לא פחות טובה ויותר בזול.

– בנוגע לזמן החתונה תמוז או אלול, מכיון שיש ענין להקדים את זמן הנשואים, שיקדימו לתמוז, ואז אפשר לעשות רק בחצי הראשון של החדש. ולדבר עם הכלה בנוגע האפשריות שלה בהקשר לטהרה וכו'.

– בקשר לשאר הדברים שלי נדר אקח לציון, ויהי' לכל אחד ואחת למצטרך לו.

– בקשר לזה שצריכים למהר ולהתאמץ – ה' יעזור ויהי' בשעטו"מ, ושאר הענינים כמו שצריך להיות בשעטו"מ. ויהי' בנין עדי עד אמן.

*

ב"ה. מיחידות עש"ק כ"ח תשרי תש"מ שעה 5 לפני כניסת השבת

דער אייבערשטער זאל אייך בענשין ובנקודה הפנימית צוזאמען מיט דער פרוי זאלט האבען נחת פון אלע קינדער.

און זאלט מבשר זיין בשורות טובות וועגן די אלע זאכען וואס שטייט אין צעטיל, און די אלע מענשען וואס איהר דערמאנט.

איך וועל אייך גיבען א דאלאר מאכן אייך א שליח מצוה, זאלט אויסבייטן דעם דולר און גיבען אויף צדקה.

און ס'זאל זיין מתוך שמחה וטוב לבב.

*

ר"ד מיחידות יום שני פ' נח, כ"ו תשרי תשמ"א שעה 3:15 צהרים

כשנכנסנו ישראל צבי וצפורה הבר, הרבי אמר שלום עליכם נאך אמאהל, שלום עליכם לשנינו, אח"כ פתח את הפתק הוציא את הכסף ושם על השלחן וקרא,

כשהגיע להשם של השויגר שרה בליזינסקי, וכתבנו שם ששורף לה ראשי האצבעות, שאל את צפורה מה שורף לה, וצפורה אמרה שסובלת מאוד מזה ובקשה ברכה מהרבי. הרבי שאל ממה זה בא, צפורה אמרה מהדמים שלא עובדים כשורה בלוט סיקולצי', הרבי אמר הלא טוב לזה באוועגין.

הרבי שאל – מה נותנים הרופאים, צפורה אמרה כדורים. הרבי שאל – איזה, צפורה אמרה שלא יודעת אך זה לא עוזר. הרבי עשה סימן קו מתחת "ראשי האצבעות".

הרבי קרא המשך הפתק ועשה גם קו באורך לשלש הבקשות האחרונות, והתחיל לברך לשלש הבקשות שיענו כל אלה שזכרנו כאן ויהי' בשורות, ונקודה הפנימית איהר זאלט האבען נחת פון די קינדער און אייניקלעך און אור אייניקלעך וואס וועלין זיין, ונקודה הפנימית להעביר הפצת היהדות בכלל והפצת חסידות בפרט.

*

יומן סוכות תשמ"ח

נכתב ע"י ר' ישראל צבי הלוי הבר ע"ה

ברוקלין, מוצוש"ק בראשית, כ"ד תשרי תשמ"ח

יומן היותי בבית חיינו סוכות תשמ"ח

תו"ל הגעתי לכאן ביום ג' י"ג תשרי בערב. באותו יום כ"ק אד"ש הי' באהל, חזר מאוחר. אני כבר התפללתי מנחה באווירון, רק מעריב התפללתי עם המנין ב770 עם הרבי.

בבקר ערב סוכות התפללתי שוב ב770, מסרתי הפתקאות של לומדי השיעור בבוקרשט וגם של עוד כמה, גם הפתק ביאתי וגם הפתק מכתב שלי ושל צפורה יחד בנוגע היותנו ברומניא, קליין אמר שימסור זה רק בחוהמ"ס כי בקשתי מאד תשובה.

בערב לפני כניסת החג מסרתי לקליין סכום חשוב לקופת רבינו, והספיק עוד למסור לפני החג.

בסוכות אכלנו בד"כ אצל שמואליק, כי סוכות הי' ביום ה -ו-ושבת. סעודה אחת אכלתי עם לוי ומענדי הנדל אצל סגל חתנו של ש.ב. בוטמן, וגם אברהם אלטר וילדיו משה - יוסי - יעקב - שמואליק אכלו סעודה אחת אצל מנדל בליזינסקי גיסי.

ביום א' דחג בערב כבד אותי הגבאי זאב כץ בתפלת מנחה. הגעתי אמנם בפחד להתפלל לפני הרבי, אך זה הי' כדאי כי שמעתי שהרבי הסתכל עלי כמה פעמים באמצע חזרת הש"ץ, וגם אחרי גמר התפלה כשהרבי הלך מהתפלה, וזה הי' שוה לי הרבה. אמנם נהייתי אח"כ צרוד, כנראה שהייתי צריך להתפלל יותר יפה.

במשך החג לא הי' התועדות, כי אין סוכה שיכולה להכיל בלעה"ר את הקהל, אלא הרבי שליט"א דבר כל לילה משך שעה.

רקדנו הרבה כל לילה בקינגסטון-מונטגומרי, בפרט ממוצש"ק שהתחלו התזמורת.

ביום ראשון בבקר בשעה 11 אחרי התפלה הלכתי לקבל דולר. הרבי שליט"א נתן לי דולר ואמר "שמחה בהקהל". אח"כ נתן עוד דולר לרוזן, ואמר שאוכל לשלוח לו עם מישהו, אמרתי שאני נוסע חזרה ואמסור לו ביד. אח"כ אמר שואלים מה עם הרבנית, אמרתי שיותר טוב לה, ונתן עוד דולר בעבורה והוסיף זה גם הקהל.

קליין אמר שימסור היום הפתקאות. ואולי יהי' ביום שני תשובה, כי ביום שלישי הרבי עסוק מאד עם הכנס של ילדים ואח"כ עם חלוקת לעקאח למי שלא קבל עוד.

ביום ראשון בערב אחרי השיחה אכלנו כולנו האורחים, היינו אני ואברהם וילדיו ודב ובני הנדל לוי מענדי ונחמלע, אצל שמואל בליזינסקי.

ביום שני לא יצא תשובה. ביום שני בלילה אחרי השיחה בשעה 9 בערך, נסענו אני ודב ולוי ויוסי אופן ואליעזר טייטלבוים למאנסי. הגענו לשם ב 10:30, התועדנו שם עד אחרי 12, יצאנו משם בערך ב2 לילה. הי' מענין מאד לראות עיירה שגרים ארבעת אלפים משפחות, הרוב הם דתיים, ויש שם מכל הסוגים חסידים וגם ליטאים. התועדנו עם חסידים ויזניץ וכדומה, יוסי אופן דבר הרבה עניני חסידות.

במוצש"ק שמענו כי ר' רפאל כהן נפטר בארץ בשבת י"ז תשרי תשמ"ח.

ביום ג' בבקר ד' דחוהמ"ס דברתי עם קליין, ואמר כי המכתב מונח בין הראשונים והרבי ראה את זה אך עוד לא ענה, והוא יראה עוד. לערך בשעה 2 צהריים קבלתי טלפון מקליין כי יש מענה ואמר לי בטלפון, אך לא הסתפקתי והלכתי מיד למשרד ומנדי הנדל אתי, העתקתי המענה ובעצם זה רשות מהרבי לסיים בפסח ברומניא, וגם צורף 2 דולר ו21 עשרות שקל כנראה לצדקה, גם הי' כתוב על המעטפה "אעה"צ" כנראה על כל הפתקאות.

בשעה 3 אחה"צ התחיל הכנס ילדים ואנחנו ראינו בווידיאו בסוכה הנעשה בפנים הביהכנ"ס, ובינתיים חכינו לתור לקחת לֶקח. בשעה 6 לערך הרבי התחיל לחלק לעקח, כשהגיע תורי הרבי נתן לי חתיכה לעקח וגם חיוך, כנראה בגלל המענה שנתן כבר.

ביום ג' בלילה ליל הושע"ר אמרנו תהלים משעה 1, ובגמור התהלים בדרך לשמואליק פגשנו את נחמהלע ברחוב מדברת עם צפת, דברתי גם אני עם סבתה וספרתי לה המענה ושמחה.

למחרת בהושע"ר הלכתי לסעודה, אני ואברהם ודב ושמואליק של אברהם ונחמהלע הנדל, ליוסף בליזינסקי. השתתפו גם חתנו ליפמן דוברובסקי וגם בנו מנדי.

ביום ד' הושע"ר בלילה הלכנו להקפות ב770, הכינו מקום לאורחים ולזקנים במקום הבימה של הרבי, כי קצרו את הבימה. מצא שעמדתי על ספסל בפנת דרומית מזרחית.

ההקפות והשירה לפני ואחרי אתה הראת הם היו ארוכות בכמות ובאיכות, אי אפשר לתאר בכתב, ההתגלות וההסתכלות של הרבי שליט"א לכל אחד ואחד היו בלתי נתן לתאר.

אמנם אני הסתתרתי קצת ע"ד ויסתר . . פניו מלהביט, אך ספרו לי כי הרבי הסתכל עלי ועשה לי עם ידיו הקדושות כמה פעמים. גם הי' לי הקפה כשכבדו את הלוויים, ואומרים שהרבי הסתכל הרבה זמן עד שהגעתי לשלחן הקריאה והסתובבתי, תו"ל. אחרי ההקפות כששרו אשרינו מה טוב הרבי

הסתכל גם אלי פא"פ, וממש הי' כמו שאלה ותשובה מצדי גם, ב"ה שזכיתי לזה.

ההקפות נמשכו משעה 9 לערך עד 12:30 ועוד רוקדים אח"כ.

לערך בשעה 2 אכלנו אצל שמואליק בסוכה, כי בחב"ד אוכלים כל שמע"צ בסוכה.

למחרת בשמע"צ הי' רגיל, אחרי התפלה הלכנו כולנו אצל שמואליק בסוכה.

בליל ו' ליל שמח"ת הי' התועדות. אני עמדתי בסוף השולחנות בצד צפון, ימינה קצת מהרבי, יחד עם הצעירים. הי' לי קשה לשמוע הכל אך הי' הראי'. ההתוועדות הי' בערך משעה 8:30 עד 11 בערך.

אח"כ הכינו להקפות, שמואליק בני החליט היום לתפוס מקום עם האורחים ונעמד על ספסל דרומית מזרחית, והסתתר עד שהרבי הגיע כך שלא יוכלו להורידו, אח"כ הזדקף. כשראה אותי עומד למטה בקשני לעלות במקומו, אמנם לא רציתי לקחת לו המקום לבסוף עליתי והשאיר גם אותו, והרבי שליט"א הבחין אותנו. לבסוף ראיתי שעשיתי דוחק לכל העומדים שם החלטתי לרדת מהספסל, אח"כ שמואליק קרא לי ואמר שהוא ירד לספר שהרבי חפש אותי ולא נעים לו בשו"פ. הוא ירד על ספסל אחר נמוך ואני נשארתי יותר גבוה. הרבי שליט"א הבחין והסתכל עלי ועל שמואליק.

ההקפות הן בלתי נתן לתאר. הרבי שליט"א עבד עם הידים במהירות נפלאה לפעמים, דבר שהרקיד את כל כל הקהל מאד מאד, ומי יודע אולי הוא ביטל כל הקליפות למעלה ולמטה ע"ד וירם משה את ידו וגבר ישראל. גם אני זכיתי שהרבי הסתכל אלי במיוחד ועשה לי כמה פעמים עם הידים, ואולי הרבי תקן אותי קצת. עוד לא הי' שמע"ת ושמח"ת כזה.

ההקפות נגמרו בערך 2:30. השתתפתי בריקודים של ממש עד 6 בבקר, והלכתי לאכול סעודת חג אצל שמואליק. הלכתי לישון ב7 בקר אחרי אמירת ק"ש של שחרית.

ההקפות של יום שמח"ת, היותם 3 וחצי הקפות ובפעם אחת, הרבי שליט"א הי' קצת יותר רציני כי בשתי הלילה הוא הי' בפנים מאירות ושמחות. ב"ה שזכינו לזה, כן נזכה יחד עם הרבי שליט"א בשמחת בית המקדש בירושלים עיר הקדש אמן ואמן.

אחרי התפלה הלכתי למענדל עם בנֵי הנדל.

בערב של יום ו' שמח"ת הי' התועדות קצרה מלפני השקיעה בערך רבע לשש כשעה וחצי. עמדתי כבר למעלה בשלחן של הרבי ושמעתי גם וראיתי. מעריב התפללתי בַמָקום, הש"ץ הי' ר' משה טלישבסקי, הקדישים שר מגשם ונעילה, נעים מאד.

בליל שבת אברהם ומשפחתו הלכו למענדל בליזינסקי, ואני ודב ובנֵי הנדל הלכנו לשמואליק. שמואליק לא הי' כי הלך למנהטן עם אחד הרשקופ ולקחו אתם אוכל ללילה, הלכו לבקר את מנטליק בבית הרפואה ועוד אחר בבית הרפואה אחר, וכנראה שלא יכלו לחזור בלילה.

למחרת שבת בראשית בקר אמרו תהלים, התחילו להתפלל בשעה 10:30, שוב החזן טלישבסקי התפלל מהר ויפה. בגמר התפלה 12:30 הכריזו שההתועדות בשעה 1:30. הלכתי מהר לסעודת שבת אצל שמואליק – לא ראיתיו, שמעתי שחזרו בבקר – חזרתי מיד תפסתי מקום של אתמול, הי' קשה לי מאד לשמוע אך הראי' היתה טובה.

אחרי ההתועדות הראשונה בשבת בראשית הלכתי ותפסתי מקום מאחורי הרבי שליט"א, ע"י המחותן קלמנסון ע"י לייבל אקסלרוד ורלבג ופרידמן. נתנו לי שם ונהנתי לשמוע גם לראות קצת עכ"פ הייתי מאחוריו של הרבי, הרבי דבר גם הרבה על הקהל, באמצע הי' אמרא למה תינוק שמתחיל לדבר אביו מלמדו תורה צוה, אפשר להגיד כי אחרת בשביל מה כל הדיבור אם לא לדברי תורה.

בכלל רואים שמדבר יהודי כל מה שהוא אומר, אם זה ענינים שונים אם זה דברי תורה עמוקים, הכל הוא מדבר מה שהוא חי עם הענינים ומבין בהשגחה ברורה מה שאומר. ואפשר להגיד כי לא ראיתי ואולי לא בנמצא עוד בעולם איש כזה, ובנוגע מלכות שמים הוא מקבל עול מלכות בשלימות למעלה מהשגה.

ההתועדות נגמרה בערך 9, ברכו ברכת המזון, התפללו ערבית, והרבי שליט"א עשה הבדלה, ובשעה 9:45 הרבי שליט"א התחיל לחלק כוס של ברכה. אני הייתי בהתחלה כי עמדתי למעלה, הרבי נתן לי מכוסו קצת, וגם בקבוק משקה. כשהסתכלתי כאל מדוע, הרבי הבין תמיהתי וענה לי "לחיים ולברכה".

אח"כ עמדתי כשעתיים והסתכלתי בחלוקת הכוס של ברכה ולא שבעה עיני, אך בכל זאת התייעפתי. הרבי שליט"א חלק קרוב לחמש שעות,

למחרת בקר אני חשבתי כבר לא לקחת דולר, אך אמרו לי ללכת אולי אקבל ברכה להנסיעה. הלכתי בין הראשונים עוד לפני הנשים, אמרו לרבי שאני נוסע ואמר "שיהיו בשורות טובות". נתן לי דולר גם לרב הראשי לרוזן גם לזוגתו, ואמר עו"פ "בשורות טובות".

ובזה סיימתי הפעם ביקורי בבית חיינו. התפללתי מהר, רצתי עם שמואליק עם המכונה הביתה, עשיתי החבילה, אכלתי ונסענו לאווירון היוצא מניו יארק בשעה 7 צהרים.

וכעת באווירון שנח כשעה במונטריאל.

ישראל צבי הלוי הבר

ביום א בקר כ"ה תשרי נפטר הרב ר' מרדכי מנטליק ז"ל

מכתבים באנגלית

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
Lag B'Omer, 5739
Brooklyn, N. Y.

Greeting and Blessing:

This is to acknowledge receipt of your letter of April 23rd. As requested, I will remember in prayer those mentioned in your letter, and may G-d grant also that your moving to Florida should be a change for Mazel and Brocho.

It is customary to remember one in prayer by mentioning one's full Hebrew name, together with the mother's Hebrew name. Accordingly, let me know the full names of yourself and family.

It is surely unnecessary to emphasize to you that all blessings come from G-d, and every additional effort to live up to His Will in the everyday life in accordance with His Torah and Mitzvoth, in addition to being a must for its own sake, is also the way to widen the channels to receive G-d's blessings.

With the approach of Shovuos, the Festival of Mattan Torah, I send you and yours prayerful wishes for a joyous and inspiring Yom Tov, and the traditional blessing to receive the Torah with joy and inwardness.

With blessing for Hatzlocho
and good tidings,
M. Schneerson

P.S. As for your desire to see me personally, there is really no need for this and, in any case, on doctor's orders I am not yet receiving people in private audience.

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
13th of Cheshvan, 5745
Brooklyn, N. Y.

Rabbi Moshe Arye Lehon
500 "C" Grand St.
New York, N. Y. 10002

Greeting and Blessing:

I duly received your letter with the good news that the United Jewish Council of the Lower East Side is honoring your wife Breindel for her efforts in behalf of Taharas Hamishpocho.

The fact that you and your wife take true pride in these efforts clearly shows that there is no need to emphasize to you at length the vital importance of Taharas Hamishpocho. However, since our Sages say, "Encourage the energetic," and there is always room for advancement in all matters of goodness and holiness, Torah and Mitzvoth, I am confident that the said recognition will stimulate you and all your friends to even greater efforts in the coming days.

I am, therefore, delighted to extend to you heartfelt congratulations and prayerful wishes for Hatzlocho to go from strength to strength in all matters of Yiddishkeit, Torah and Mitzvoth, especially in the area of Taharas Hamishpocho. For, as is well known, strict observance of the laws of Taharas Hamishpocho, in addition to its impact on the husband and wife, has also a lasting impact on the children and children's children, to the end of posterity, continuously inspiring them to conduct their everyday life in keeping with the Torah and Mitzvoth, which, in addition to being a "must" for their own sake, are also the "vessels and channels" to receive G-d's blessings in all needs, both materially and spiritually.

May G-d grant that you should have good news to report in all above.

With esteem and
blessing,
M. Schneerson

הוספה:

כ"ב שבט תשמ"ח

לזכות

כ"ק אדמו"ר

•

לזכות

החתן הרה"ת **נחום הלוי**

והכלה **שרה**

שיחיו **לאבקאווסקי**

•

יה"ר שיבנו בית בישראל

בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה

זוהי תורת החסידות

לנחת רוח כ"ק אדמו"ר

•

נדפס ע"י ולזכות הוריהם

הרה"ת **חיים אליעזר הלוי וחנה הניא** שיחיו **לאבקאווסקי**

והרה"ת **אליעזר ורחל דבורה** שיחיו **קסלמן**